

Onpartijdigheid van de VRT nieuwsberichtgeving 2021

Rapport in opdracht van VRM

Peter Van Aelst, Stefaan Walgrave,
Hanne Tillemans, Ine Kuypers, Kathleen Beckers

Onderzoeksgroep Media, Middenveld en Politiek, Universiteit Antwerpen

Mei 2022

Inhoudstafel

Onpartijdigheid van de VRT nieuwsberichtgeving 2021	1
Onpartijdigheid van de VRT nieuwsberichtgeving 2021	1
Inleiding	4
1. Berichtgeving VRT-journaal in vergelijking met VTM-nieuws en eerdere periodes	6
1.1. Inleiding	6
1.2. Thema's in het nieuws.....	8
1.3. Wie komt er aan bod?	9
1.3.1. Verdeling over maatschappelijke actoren.....	9
1.3.2. Aandacht voor politieke partijen.....	10
1.3.3. Spreektijd individuele politici	15
2. Berichtgeving VRT-duiding 2021	20
2.1. Thema's in duidingsprogramma's	20
2.2. Wie komt er aan bod?	22
2.2.1. Verdeling over maatschappelijke actoren.....	22
2.2.2. Aandacht voor politieke partijen.....	22
2.2.3. Spreektijd individuele politici	26
2.3. Besluit journaals en duidingsprogramma's	29
3. Drie cases naderbij bekeken.....	31
3.1. Inleiding en methode	31
3.2. Casus kernuitstap	35
3.2.1. Wie komt aan het woord?.....	35
3.2.2. Welke standpunten komen aan bod?	38
3.2.3. Wie krijgt er steun of kritiek?	39
3.3. Casus Lerarentekort	41
3.3.1. Wie komt er aan bod?	41
3.3.2. Welke standpunten komen aan bod?	44
3.3.3. Wie krijgt er steun of kritiek?	45
Leesvoorbeeld: <i>40,4% van de actoren in VRT-duiding uitte kritiek op de regering, 3,5% betuigde dan weer steun ten opzichte van de regering (of een minister)</i>	45
3.4. Casus vaccinatie.....	46
3.4.1. Wie komt er aan bod?	46
3.4.2. Welke standpunten komen aan bod?	48
3.4.3. Specifieke standpunten & argumenten	48
3.4.4. Wie krijgt er steun of kritiek?	50
3.5. De casussen vergeleken: kritiek vs. steun aan de regering.....	52

5.	Conclusie	54
4.	Bijlage 1: Codeboek, codering casussen.....	56
5.	Bijlage 2: Codeboek ENA (nieuws en duiding).....	67
6.	Bijlage 3: extra grafieken en tabellen.....	81

Inleiding

In opdracht van de Vlaamse Regulator voor de Media werd een monitoring uitgevoerd van de VRT nieuwsberichtgeving in 2021 bestaande uit drie onderdelen:

- (1) Een uitgebreide rapportering van actoren en thema's in het hoofdjournaal van Eén, waarbij het 19u journaal van VTM als vergelijkingspunt werd genomen;
- (2) Een uitgebreide rapportering van actoren en thema's in de duidingsprogramma's van VRT;
- (3) het gedetailleerd coderen van drie cases (onderwerpen/events) waarbij al het nieuws op een brede waaier aan platformen en media (niet alleen VRT) is geanalyseerd.

De monitoring steunt in de eerste plaats op het ENA of Elektronisch Nieuwsarchief. Het ENA is een database die sinds 2003 enerzijds de nieuwsuitzendingen van VRT (19u Journaal) en VTM (19u Nieuws) archiveert en doorzoekbaar maakt, en anderzijds ook systematisch metadata van beide nieuwsuitzendingen verzamelt. Het ENA maakt geen gebruik van steekproeven, maar omvat de data van alle nieuwsuitzendingen. Het ENA is daardoor uniek op internationaal vlak, en is uitgegroeid tot een indrukwekkende dataset van ondertussen meer dan 270.000 nieuwsitems, die veelvuldig gebruikt wordt voor wetenschappelijk onderzoek.

Sinds 2021 inventariseert en analyseert het ENA ook alle televisie-uitzendingen van de duidingsprogramma's van VRT, meer bepaald De Afspraak, De Afspraak op Vrijdag, De Zevende Dag, Terzake en de interviews in Villa Politica.

Tot slot werd speciaal voor dit rapport een extra dataverzameling en -analyse uitgevoerd. We selecteerden drie nieuwsverhalen die in 2021 prominent in het nieuws waren. Voor de analyse van deze drie casussen vergelijken we de VRT-nieuwsberichtgeving met een doorsnede van het Vlaams media-aanbod. Het gaat daarbij om volgende bronnen voor VRT: VRT NWS (website), Radio1 nieuws (8u en 17u), De Ochtend, De Wereld Vandaag, Het Journaal (19u), De Zevende Dag, De Afspraak (op Vrijdag), Villa Politica en Terzake. We vergelijken deze berichtgeving met deze van de volgende private spelers: VTM Nieuws, De Standaard, Het Laatste Nieuws, De Tijd, Knack, en de alternatieve online media Doorbraak en DeWereldMorgen. De analyse steunt in de eerste plaats op de aanwezigheid (en spreektijd) van actoren. Dit laat op de meest eenvoudige en minst betwistbare manier toe om te kijken of de berichtgeving evenwichtig en divers was. Bij de casussen gaan we niet enkel na welke actoren (politici, experts, opiniemakers, ...) aan bod komen, maar ook welke standpunten en visies zij naar voor brengen, en de mate waarin ze politieke actoren bekritiseerden of steunden. Dit laat ook toe om uitspraken te doen over diversiteit in de standpunten die aan bod kwamen.

Het is belangrijk om meteen in het begin van dit rapport op te merken dat 2021, het jaar dat we hier onderzoeken, een uitzonderlijk jaar was. Net zoals in 2020 was corona nog volop aan de orde van de dag. Er waren lange tijd strenge maatregelen van kracht, met gesloten horeca, een speciaal onderwijsregime, maatregelen op openbaar vervoer etc. Dit kan niet anders dan een groot effect hebben gehad op de inhoud van de nieuwsmedia die we hier onderzoeken, dat blijkt ondermeer uit de thema's die in 2021 in de media aan bod kwamen. We zullen waar mogelijk dan ook vergelijken met de nieuwsberichtgeving uit de vorige legislatuur en het wetenschappelijk onderzoek dat naar die

periode is gevoerd door de VUB en UA¹. 2021 was een uitzonderlijk jaar, het is zeker niet representatief voor waarover, en wellicht ook voor hoe, de Vlaamse media over politiek en samenleving berichten. Dat betekent ook dat de resultaten die we in dit rapport bespreken, in dat licht moeten worden bekeken. Hoe deed de VRT het in het uitzonderlijke 2021?

---

¹ Raats, T., Picone, I, Van Aelst, P., Paulussen, S., (2021) DE ONPARTIJDIGHEID VAN HET VRT-AANBOD. Onderzoek van de Vrije Universiteit Brussel en de Universiteit Antwerpen voor de Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT).

[file:///C:/Users/vanaelst/Downloads/Onpartijdigheid%20rapport%202021_finaal%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/vanaelst/Downloads/Onpartijdigheid%20rapport%202021_finaal%20(4).pdf)

1. Berichtgeving VRT-journaal in vergelijking met VTM-nieuws en eerdere periodes

1.1. Inleiding

In dit eerste deel focussen we op de aandacht voor partijen en politici in het VRT-journaal van 19u. We vergelijken deze gegevens in de eerste plaats met het VTM-nieuws. Er zijn in Vlaanderen maar twee televisiezenders die een volwaardig en vergelijkbaar avondjournaal brengen, bovendien uitgezonden op hetzelfde uitzenduur, en daarom is het relevant en nuttig om deze naast elkaar te leggen. Bovendien is ook de commerciële omroep VTM aan een onpartijdigheidsplicht onderworpen. We gebruiken voor dit onderzoek de database van het ENA en focussen op het jaar **2021**. De Vivaldi-regering onder leiding van Alexander De Croo was toen nog maar enkele maanden bezig, de Vlaamse regering onder leiding van Jan Jambon was reeds vijftien maanden actief. Dit is een periode die, zoals verder zal duidelijk worden, heel erg sterk door de coronacrisis werd gedomineerd. Dit heeft natuurlijk ook weerklank gehad in de thema's en actoren die aan bod zijn gekomen in de journaals gedurende deze periode. Waar mogelijk vergelijken we deze gegevens van 2021 met de vorige legislatuur 2014-2020 (oktober 2014 t.e.m. september 2020, regering Michel/Wilmès).

Om uitspraken te kunnen doen over onpartijdigheid gaan we eerst en vooral kijken naar de politieke actoren die aan bod komen in het nieuws. Zijn er bepaalde politici die vaker of minder vaak spreektijd kregen op één van beide zenders? Klopt de populaire stelling dat linkse (en centrum-) partijen meer aandacht krijgen dan (extreem) rechtse partijen? Of draait alles om het hebben van macht en focust het nieuws daarom vooral op de regering? Verschilt dit naargelang thema, zender, of tijdsperiode? Natuurlijk onderzoeken we ook welke thema's er aan bod kwamen in de journaals van beide zenders. Hebben bepaalde onderwerpen het nieuws gedomineerd tijdens de laatste jaren en misschien ongewoon veel aandacht genoten in het journaal van de openbare omroep?

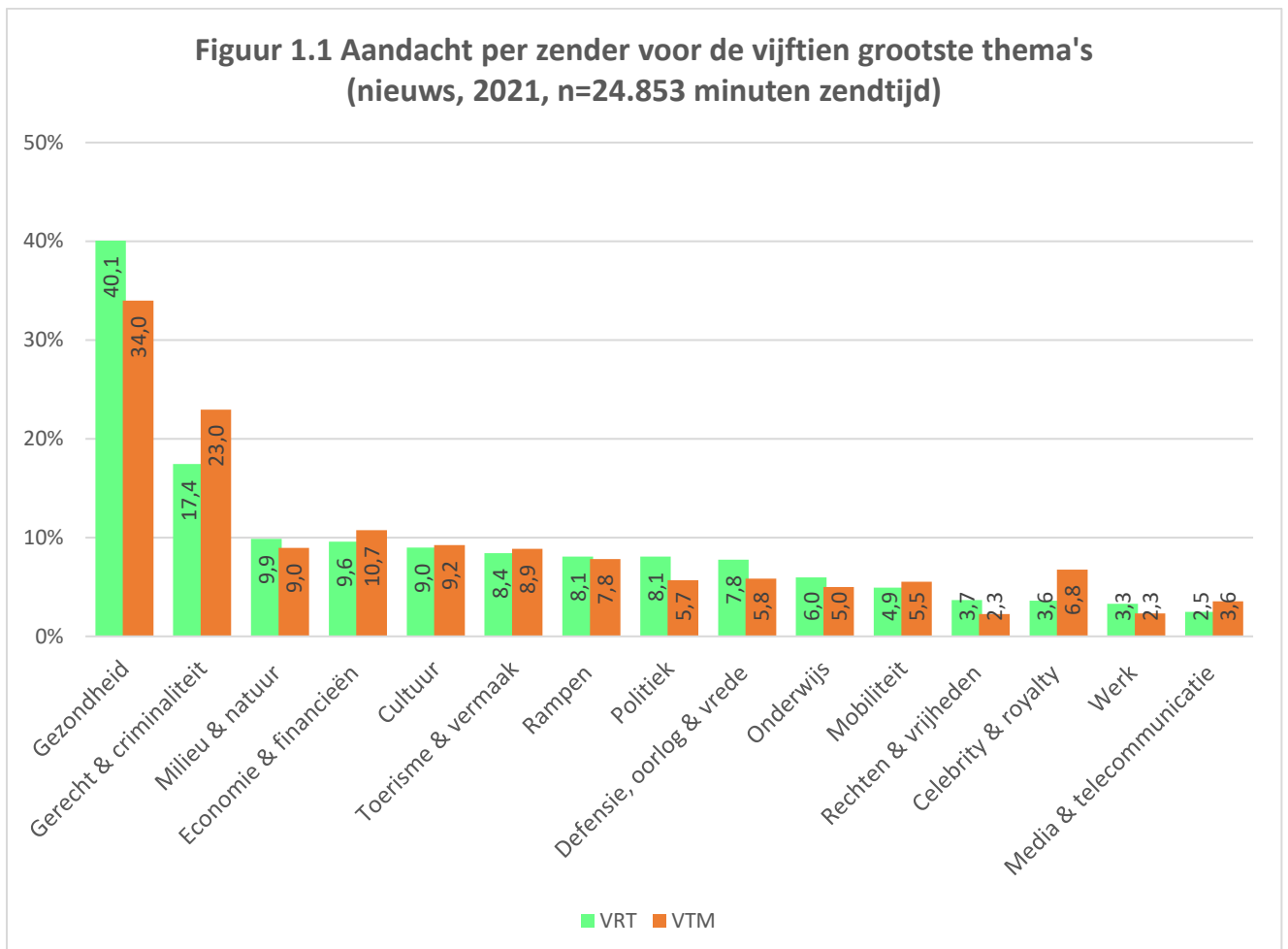
Het coderen gebeurt aan de hand van een codeboek waarin elke variabele heel precies omschreven is (zie bijlage 1 voor het codeboek van de casussen en bijlage 2 voor het codeboek van nieuws en duiding). Van elk nieuwsitem worden onder meer thema's, landen, journalisten en actoren gecodeerd, naast enkele basisgegevens zoals de duurtijd van het item en de uitzenddatum. Een actor is elke persoon of officiële groep van personen die ofwel door iemand anders expliciet vermeld wordt in het nieuwsitem, ofwel zelf aan het woord komt in het nieuwsitem. Voor elk van die actoren worden dan nog extra gegevens gecodeerd, waarvan het belangrijkste voor dit onderzoek de spreektijd is. We meten bij elke actor die aan het woord komt exact hoeveel seconden hij/zij spreekt binnen dat nieuwsitem. Voor politici coderen we ook nog de partijnaam.

De codeurs worden gerekruteerd aan de Universiteit Antwerpen, voornamelijk onder de studenten van de sociale en politieke wetenschappen. We selecteren voor dit codeerwerk studenten die interesse hebben in de actualiteit en de politiek, en die een uitgebreide opleiding krijgen alvorens ze aan de slag gaan met het eigenlijke codeerwerk. Ook tijdens het codeerwerk worden ze nog regelmatig bijgestuurd en van feedback voorzien. Daarnaast wordt er regelmatig gecontroleerd in welke mate de coderingen betrouwbaar zijn, dit wil zeggen in welke mate ze overeenstemmen met anderen die dezelfde nieuwsitems coderen. De journaals worden volledig gecodeerd, op het sportblok en

weerbericht na. De journaals op VTM zijn gemiddeld iets langer dan die van VRT, en VRT heeft een groter sportblok, vandaar soms het verschil in zendtijd.

1.2. Thema's in het nieuws

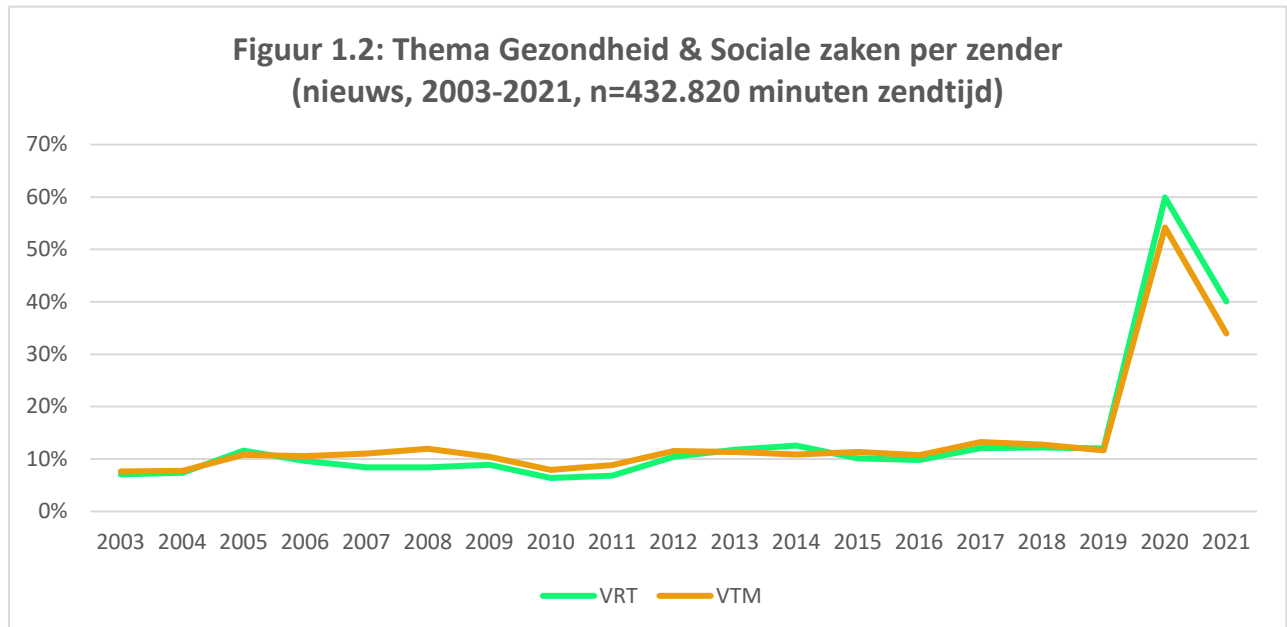
Welke thema's bepaalden het nieuws in 2021? Onderstaande figuur geeft de verdeling van de vijftien grootste thema's weer in de nieuwsuitzendingen in 2021. De aandacht voor een bepaald thema werd berekend door de zendtijd op te tellen van alle nieuwsitems die bij dat thema werden ingedeeld. Figuur 1.1 geeft dus het aandeel op de totale zendtijd weer dat naar een bepaald thema ging. Gezondheid (en sociale zaken) is veruit het grootste thema en dat is niet verwonderlijk tijdens de coronapandemie. Belangrijk is wel om hier te vermelden dat thema's kunnen overlappen. Dat wil zeggen dat één nieuwsitem meerdere thema's kan bevatten. Vanwege de alomtegenwoordigheid en de impact van covid-19 zagen we afgelopen twee jaar bijvoorbeeld dat bijna elk thema vaak ook door een *coronabril* werd bekeken. Zo werd bijvoorbeeld de economische situatie belicht vanuit het coronaperspectief, of gaat een groot aandeel van de berichtgeving over onderwijs eigenlijk over de coronamaatregelen in het onderwijs. Het grote aandeel van het thema gezondheid is dus ook deels te wijten aan het feit dat een groot deel van het andere nieuws zich afspeelde met corona op de achtergrond. Thema's die de vorige jaren meer prominent in het nieuws waren, zoals bijvoorbeeld migratie, verdwijnen in 2021 bijna helemaal uit beeld (in 2021 slechts het zestiende thema met 2% aandacht op VRT en 1% op VTM (niet in grafiek)).

Dat de aandacht voor het thema gezondheid & sociale zaken erg uitzonderlijk was blijkt uit Figuur 1.2 die de aandacht voor dat thema weergeeft doorheen de tijd. De vorige vijftien jaar was dit thema

steeds goed voor ongeveer 10% van de aandacht in het nieuws op beide zenders. In 2020 stijgt dit plots naar bijna 60%, en ook in 2021 blijft het thema goed voor 40% (VRT) en 34% (VTM). Geen enkel ander thema is in de tijdspanne van onze database (2003-2022) ooit in de buurt gekomen van dit soort aandacht. Dat geeft aan dat 2021 een bijzonder uitzonderlijk nieuwsjaar was (2020 was mogelijk nog uitzonderlijker).

1.3. Wie komt er aan bod?

1.3.1. Verdeling over maatschappelijke actoren

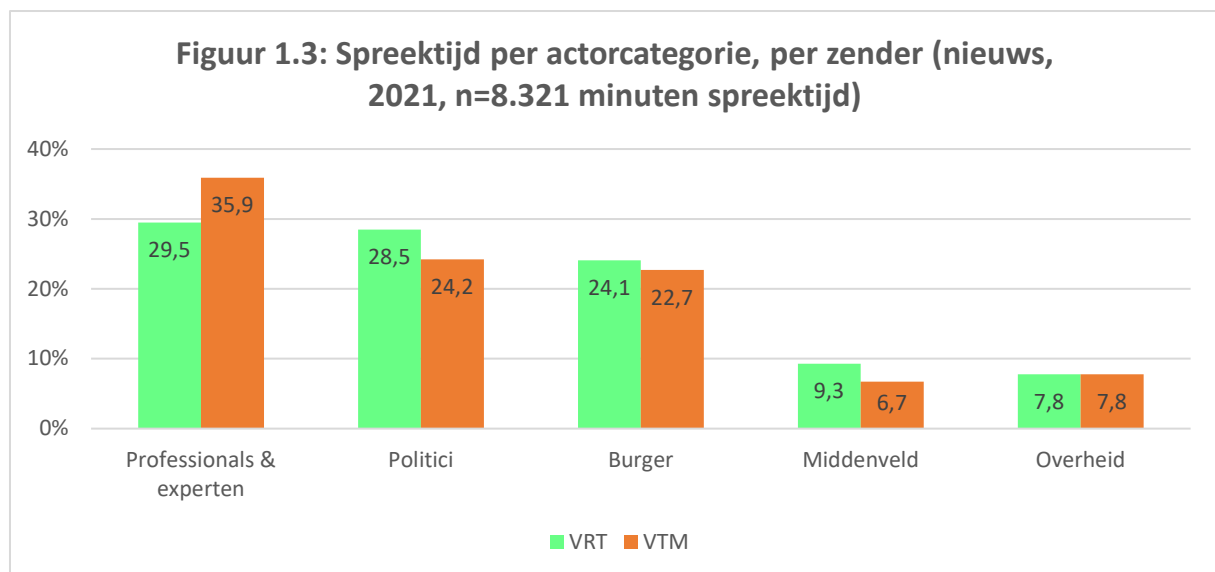
Actoren in het nieuws worden gegroepeerd in vijf brede categorieën: politiek, overheid, professionals & experts, maatschappelijk middenveld en burgers. Tabel 1.1 geeft de inhoud van de verschillende categorieën in detail weer. Actoren die in geen van deze categorieën thuishoren worden voor de grafiek buiten beschouwing gelaten².

² Categorie 'andere' nam 0,9% van de spreektijd in.

Tabel 1.1. *Classificatie van actoren in het nieuws*

Politiek	Overheid	Professionals & Experts	Maatschappelijk middenveld	Burgers
Binnenlandse politici	Ambtenaren en overheidspersoneel	Media en journalisten	Vertegenwoordigers van sociale bewegingen en belangengroepen	Betrokken burgers (bijv. slachtoffers of ontslagen werknemers)
Buitenlandse politici	Veiligheids- en hulpdiensten (bijv. politie, brandweer)	Business professionals (bijv. CEO's)	(bijv. woordvoerder '11.11.11', voorzitter vakbond)	Niet-betrokken burgers (bijv. "man/vrouw in de straat")
Woordvoerders van individuele politici	Gerecht	Experten en academici		
	Internationale hoogwaardigheidsbekleders	Beroemdheden		

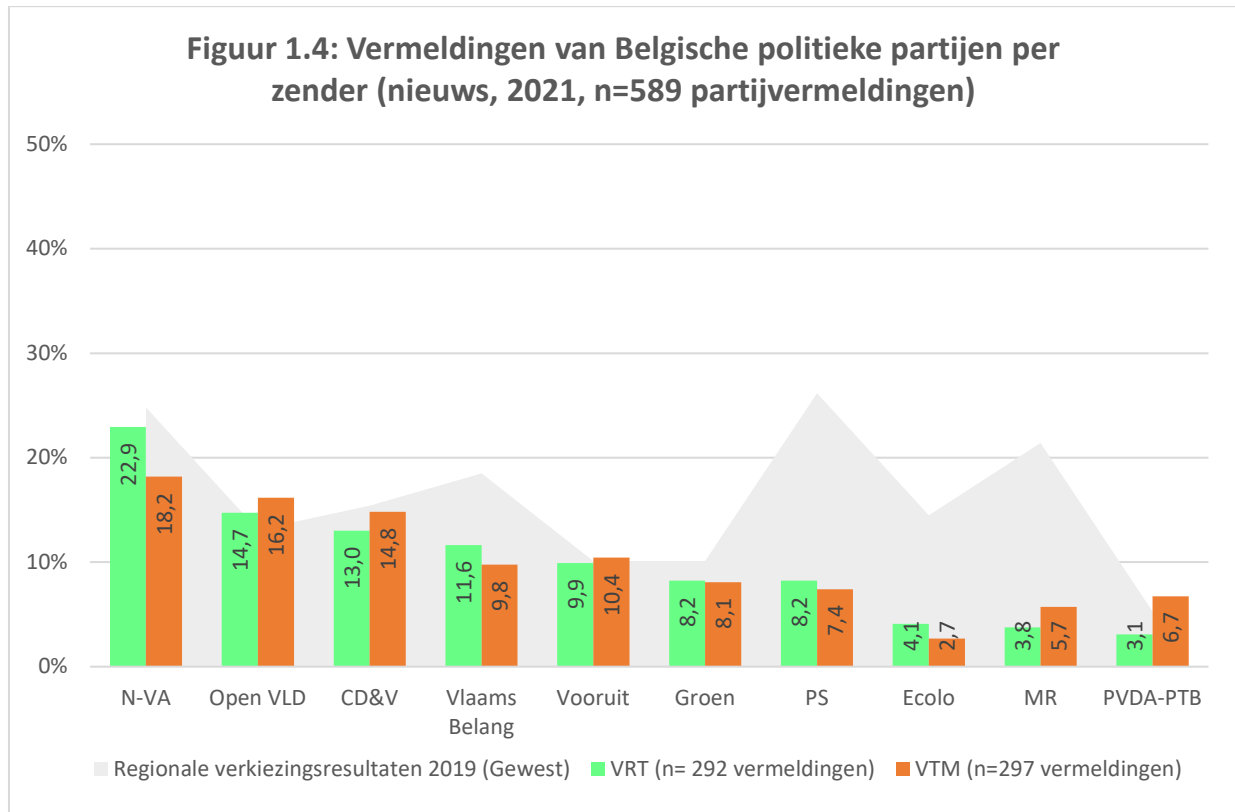
Figuur 1.3 geeft de verdeling weer van de spreekijd per actorcategorie op VRT en VTM. We zien dat experts en professionals de meeste spreekijd krijgen in zowel het VRT- als VTM-journaal. Voor VTM (36%) gaat er nog net iets meer aandacht naar professionals en experts dan bij VRT (30%), maar er is wel een grotere aandacht voor politici bij VRT. Beide zenders geven een minderheid van de aandacht aan sprekers van het middenveld (9% op VRT, 7% op VTM). Burgers komen op beide zenders dan weer wel ruim aan bod (24% op VRT, 23% op VTM).

1.3.2. Aandacht voor politieke partijen

Vooreerst focussen we op aandacht voor de politieke partijen als geheel. We gaan eerst in op de *vermeldingen* van de partij (dus ook passieve aandacht), en later op de spreekijd voor de politici van

de partijen. Het gaat in totaal om 589 partijvermeldingen³ in deze periode, die bijna perfect verdeeld zijn tussen het VTM-nieuws (50,4%) en het VRT-Journaal (49,6%). Figuur 1.4 toont de vermelding voor alle politieke partijen in de 19u-journaals van VRT en VTM. De figuur toont dat de aandachtsverdeling voor politieke partijen erg vergelijkbaar is op beide zenders. De N-VA wordt op beide zenders het meest vermeld, maar op VRT is dit meer uitgesproken dan op VTM. In het VTM-nieuws zijn er iets vaker verwijzingen naar Open VLD en, toch opmerkelijk, ook naar PVDA.

De aandacht voor politieke partijen volgt twee gedeeltelijk overlappende logica's. Ten eerste is er de electorale logica. Dat blijkt uit de dominantie van de N-VA, veruit de grootste Vlaamse partij bij de laatste verkiezingen. Ook het feit dat er iets meer verwijzingen zijn naar Vlaams Belang dan naar Vooruit of Groen klopt volgens die logica. Om die vergelijking te maken geeft Figuur 1.4 naast de vermeldingen van partijen ook hun meest recente verkiezingsuitslagen op regionaal niveau weer (grijze achtergrond).

Daarnaast speelt er nog een machtslogica. Zo krijgen de regeringspartijen Open VLD en CD&V, die zowel federaal als Vlaams mee regeren, meer aandacht dan hun electoraal gewicht zou doen verwachten. Dit is in lijn met de wetenschappelijke literatuur die aangeeft dat nieuwsmedia meer aandacht hebben voor partijen met regeringsverantwoordelijkheid. Hun woorden en daden hebben veelal een grotere impact op het beleid, en dus op het leven van de mensen. Bovendien is het de rol van de media om de 'machthebbers' te controleren, en mogen we ervan uitgaan dat deze hogere aandacht ook niet altijd in het voordeel is voor de betrokkenen (zoals zal blijken uit deel 3 waar we de cases onderzoeken).

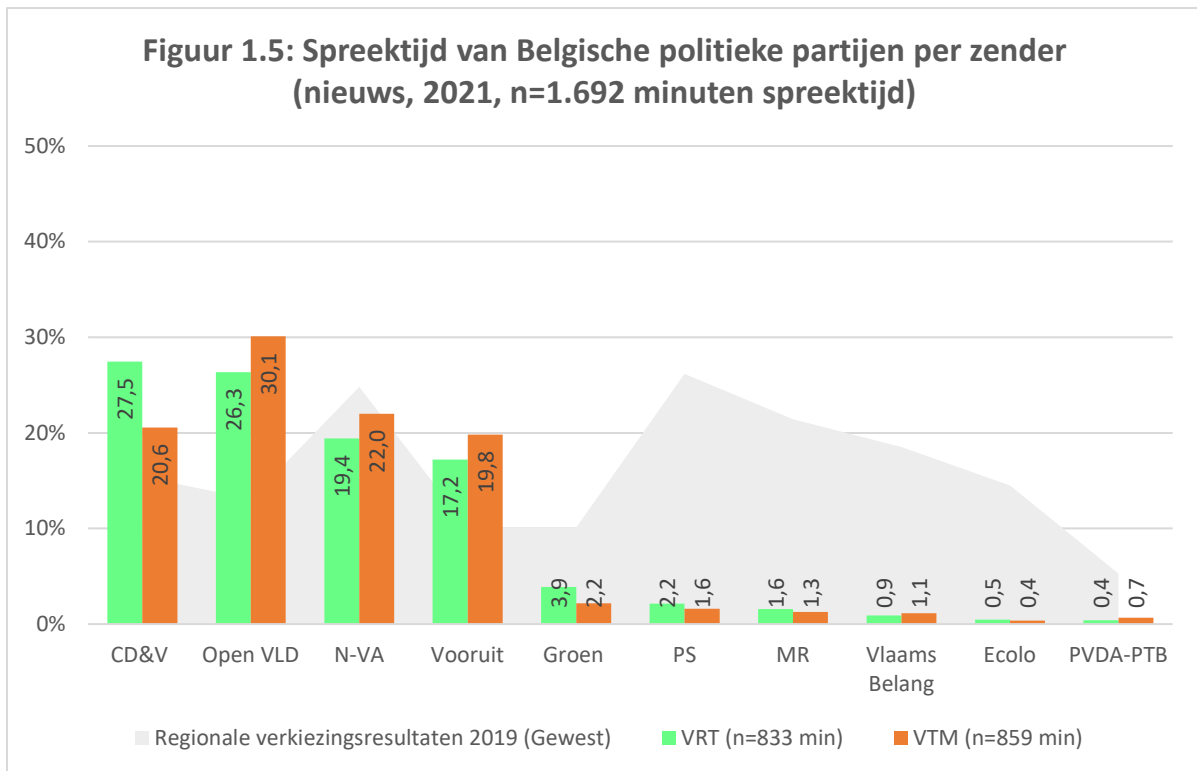
³ De naam van de partij moet expliciet vernoemd worden (een loutere vermelding van politici volstaat niet, ook niet als partijnaam in beeld komt). Maar wel heel strikt elke vermelding, bv.: 'N-VA-voorzitter Bart De Wever' dan wordt 'N-VA' gecodeerd. Meerdere vermeldingen in hetzelfde item tellen als 1 vermelding.

Ten slotte, valt de bescheiden aandacht op voor de Franstalige partijen, die gezamenlijk goed zijn voor 16% van de aandacht voor alle politieke partijen in ons land (16,1% op VRT, 15,8% op VTM). Dat is niet veel, maar wel iets hoger dan in de vorige legislatuur (toen 15% in het VRT Journaal en 13% in het VTM-nieuws). Dit is opnieuw in lijn met eerder onderzoek en grotendeels te herleiden tot ons federaal systeem waarbij Franstalige politici niet direct door de Vlaamse kiezers kunnen worden beoordeeld tijdens de verkiezingen. Het is wellicht ook veroorzaakt door de kleinere bereidheid van Franstalige politici om in Vlaamse Tv-programma's op te treden (omdat ze op die manier hun kiezers niet kunnen bereiken).

Wanneer we niet kijken naar het aantal vermeldingen, maar naar de *spreektijd* van politici in de journaals (zie Figuur 1.5), dan komen we tot iets andere conclusies. Zo lijkt de machtslogica die regeringspartijen media-aandacht oplevert veel belangrijker als het om spreektijd⁴ gaat, politici van regeringspartijen komen veel meer aan het woord. Ten eerste valt op dat de politici van N-VA, die federaal in de oppositie zit, relatief minder aan het woord komen, ten voordele van CD&V en Open VLD die op beide niveaus regeren. Het zijn inderdaad vooral de federale ministers die in het onderzochte jaar 2021 vaker en langer spreken in beide journaals (zie verder). Vooral in het VTM-nieuws is sprake van een duidelijk voordeel voor de partij van de eerste minister (zie verder). In dat opzicht is het wel verwonderlijk dat Vooruit wel maar Groen geen voordeel lijkt te hebben van haar deelname aan de federale regering. Een andere indicatie van het feit dat de machtslogica doorweegt op de electorale logica, is dat het aandeel spreektijd van PVDA-politici, maar vooral van Vlaams-Belang-politici, heel wat lager is dan hun partijvermeldingen. Noteer dat dat bij beide zenders het geval is, zowel bij de publieke omroep die het toenmalige Vlaams Blok ooit expliciet als een 'speciale' partij beschouwden (zie tekst: *De VRT en de democratische samenleving* van 2001) als bij VTM die zulk handvest nooit heeft gehad. Ten tweede valt op dat Franstalige politici nauwelijks aan het woord komen. Dat was in de vorige legislatuur, toen de MR met Charles Michel ook de premier van het land leverde, duidelijk anders (zie Raats, et al., 2021). Wanneer we de cases bespreken zullen we zien dat Franstalige partijen op concrete dossiers (zie: kernuitstap) soms wél duidelijk in beeld komen.

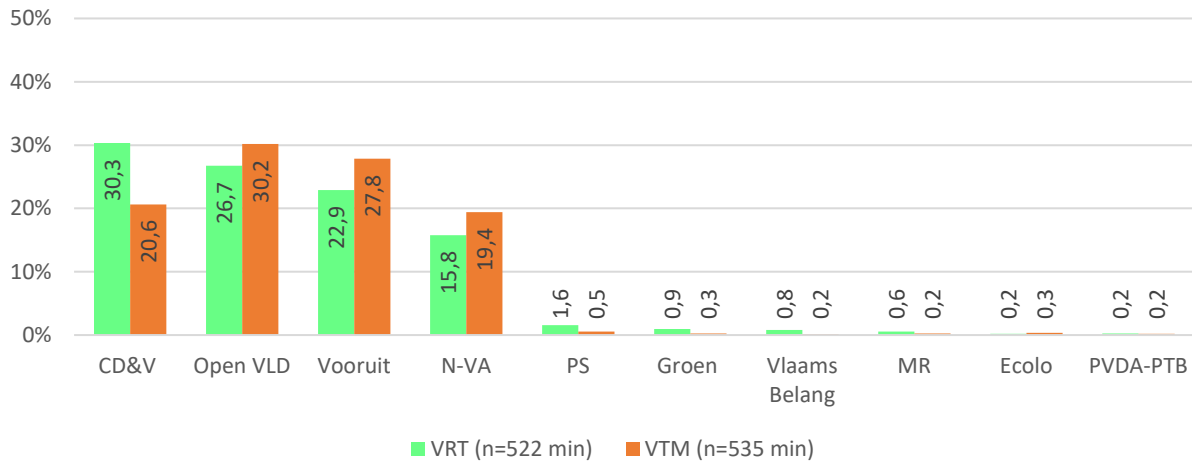
---

⁴ Spreektijd werd initieel geteld in het aantal seconden dat iemand aan het woord is. Dit werd voor dit rapport omgerekend naar minuten.

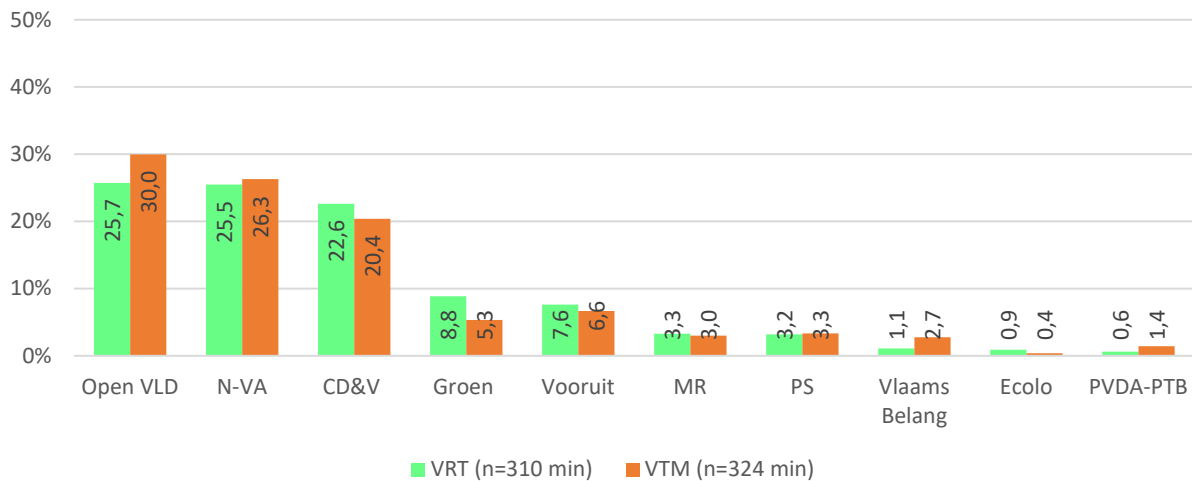

In 2021 is de coronacrisis, en het bijhorende thema gezondheid, erg prominent aanwezig in het nieuws (zie Figuur 1.1 en 1.2). Vermoedelijk heeft dit ook een invloed op wie er aan bod komt in de journaals. Daarom splitsen we de spreektijd van de verschillende politieke partijen uit in twee grafieken (Figuur 1.6 en 1.7). De eerste grafiek geeft alle spreektijd van partijen weer, enkel over het thema gezondheid. De partij die de eerste minister levert (Open VLD) alsook de twee partijen die een minister van volksgezondheid leveren (Vooruit met Frank Vandenbroucke en CD&V met Wouter Beke) krijgen over dit thema de grote meerderheid van de spreektijd. N-VA, in de top drie van spreektijd over alle thema's heen, krijgt veel minder spreektijd wanneer het specifiek over gezondheid gaat (16% op VRT en 19% op VTM). Wanneer het over andere thema's gaat staat N-VA op de tweede plaats en kan de partij op beide zenders 26% van de spreektijd weggapen. Ook bij Groen en Vooruit zijn de verschillen opvallend. Groen komt bijna niet aan het woord over het dominante thema gezondheid (minder dan 1% van de spreektijd in beide journaals), ook al is het een regeringspartij, terwijl die partij over andere thema's wel regelmatig spreektijd krijgt. Vooruit daarentegen krijgt een kwart van de totale spreektijd wanneer het over het thema gezondheid ging, maar ziet zijn aandeel spreektijd dalen tot 8% op VRT en 7% op VTM over alle andere thema's. De coronacrisis heeft dus wel degelijk een bijzonder grote invloed gehad op welke partijen er aan het woord kwamen in de avondjournalen van beide zenders. 2021 blijft daardoor, zoals we eerder al zeiden, een uitzonderlijk mediajaar.

Figuur 1.6: Spreektijd van Belgische politieke partijen per zender ALLEEN over thema Gezondheid (nieuws, 2021, n=1.057 minuten spreektijd)

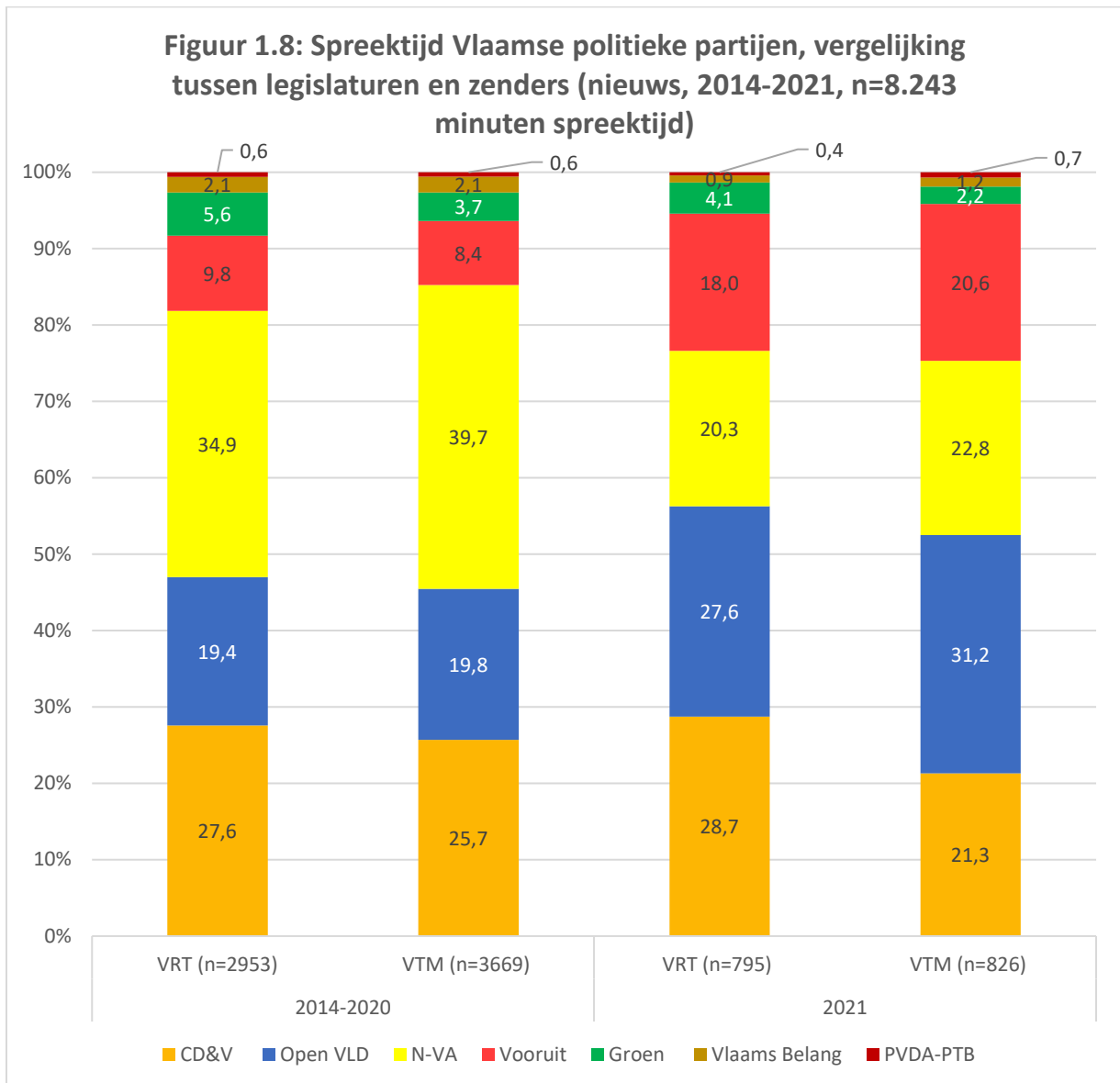

Figuur 1.7: Spreektijd van Belgische politieke partijen per zender NIET over thema Gezondheid (nieuws, 2021, n=634 minuten spreektijd)

Heeft de aandacht in spreektijd enkel te maken met de machtspositie van een partij? Wanneer we de spreektijd vergelijken met de vorige legislatuur (Figuur 1.8) wordt duidelijk hoe Open VLD anno 2021 de dominante plaats heeft overgenomen die de N-VA had in de vorige periode. Verder valt op dat de spreektijd, nog meer nog dan in de vorige periode, bijna volledig verdeeld wordt over vier partijen, de drie traditionele partijen en de N-VA. De verklaring daarvoor hangt inderdaad opnieuw samen met de focus op de uitvoerende macht en ministers die in de coronaperiode nog meer dan anders centraal stonden. De ‘zuivere’ oppositiepartijen—dus partijen die op beide niveaus in de oppositie zitten—hebben door de coronacrisis nóg minder spreektijd gekregen dan tijdens de vorige ‘normale’ regeerperiode. Opvallend is ook dat Groen als regeringspartij in 2021 minder aandacht krijgt dan als oppositiepartij in de vorige legislatuur. We zien al deze verschuivingen terugkomen zowel in de

journaals van VRT als die van VTM. Beide redacties maakten dezelfde keuzes, wat doet vermoeden dat het om een soort van medialogica gaat die de specifieke voorkeuren van redacties en journalisten overstijgt.

1.3.3. Spreektijd individuele politici

In de periode 2021 was de verdeling tussen VRT-Journaal en VTM-nieuws voor de opgetelde spreektijd van alle politici respectievelijk 49,3% en 50,7%. Politici zijn dus ongeveer even vaak aan het woord op beide zenders. Als we inzoomen op de twintig politici met de meeste spreektijd is er een duidelijke systematiek te zien. Ten eerste valt op dat zo goed als al deze politici die het meest aan het woord komen een uitvoerend mandaat bekleden. In het VRT-journaal zijn zestien van de twintig minister, aangevuld met drie partijvoorzitters en een burgemeester. In de zichtbare verschillen tussen VRT-Journaal en VTM-nieuws zit ook een duidelijk patroon. Het VTM-nieuws heeft nog meer dan het VRT Journaal ingezet op de ‘corona-tandem’ Alexander De Croo en Frank Vandenbroucke, de premier en

de minister van volksgezondheid die het gezicht en spreekbuis vormden van het coronabeleid (Tabel 1.2). Zo bedraagt het aandeel van de spreektijd van Alexander De Croo 16% (VRT) en 19% (VTM). Voor Vandenbroucke is dit 13% (VRT) en 17% (VTM). De uitzonderlijke lange spreektijd voor beiden heeft voor een deel ook te maken met het rechtstreeks uitzenden van de persconferenties van het Overlegcomité in de journaals. Alexander De Croo spreekt bijvoorbeeld op 22 januari 2021 zowel op VRT als VTM gedurende zestien minuten en op 19 maart veertien minuten op VTM en negen minuten op VRT. Wanneer we de rechtstreekse uitzendingen van persconferenties⁵ weglaten dan halveert het aandeel spreektijd van De Croo bijna van 17% naar 10% (12% voor VTM en 9% voor VRT) en dat van Vandenbroucke van 13% naar 10% voor VRT en van 17% naar 15% voor VTM.

De ‘kanseliersbonus’, de extra aandacht voor de premier in het nieuws die we ook in de internationale wetenschappelijke literatuur vaak terugvinden, was in het VTM-nieuws groter dan in het VRT-journaal. Dat is een verschil met de vorige legislatuur, toen premier Charles Michel juist vaker te zien was in het VRT-journaal. Op beide zenders is het verschil tussen de federale premier (Alexander de Croo) en de Vlaamse minister-president (Jan Jambon) ook beduidend groter dan in de vorige legislatuur. In 2021 sprak De Croo vier keer langer dan Jambon op VRT, en ruim vijf keer langer op VTM. In de periode 2014-2019 was premier Charles Michel ‘slechts’ twee- tot driemaal zo vaak in beeld dan zijn Vlaamse tegenhanger Geert Bourgeois. Meer algemeen kunnen we zeggen dat het afgelopen jaar 2021 ministers die een mandaat hadden dat gelinkt was aan de coronacrisis op beide zenders de top vijf bevolken en veruit het meest aan het woord kwamen. De focus op deze politici is dus in grote mate bepaald door de pandemie en het ingrijpende coronabeleid dat daar het gevolg van was.

---

⁵ Uitzendingen van dagen waarop persconferenties van de overlegcomités waren, zijn voor deze berekening weggefilterd. Data zijn gebaseerd op <https://news.belgium.be/nl/corona>. In totaal werden de uitzendingen van 20 dagen voor zowel VTM als VRT verwijderd.

Tabel 1.2. Politici met meeste spreektijd in 19 uur journaals, vergelijking VRT-NTM (nieuws, 2021)

		VRT				NTM		
		Spreektijd (min.)	Spreektijd (%)	# optredens		Spreektijd (min.)	Spreektijd (%)	# optredens
1	Alexander De Croo <i>Open VLD</i>	135	16,0	140	Alexander De Croo <i>Open VLD</i>	162	18,5	134
2	Frank Vandenbroucke <i>Vooruit</i>	112	13,2	99	Frank Vandenbroucke <i>Vooruit</i>	144	16,5	102
3	Annelies Verlinden <i>CD&V</i>	78	9,2	66	Ben Weyts <i>N-VA</i>	67	7,7	53
4	Wouter Beke <i>CD&V</i>	57	6,7	56	Wouter Beke <i>CD&V</i>	58	6,7	53
5	Ben Weyts <i>N-VA</i>	47	5,6	57	Annelies Verlinden <i>CD&V</i>	46	5,2	47
6	Jan Jambon <i>N-VA</i>	33	3,9	53	Jan Jambon <i>N-VA</i>	31	3,6	46
7	Zuhal Demir <i>N-VA</i>	21	2,5	55	Bart De Wever <i>N-VA</i>	28	3,2	35
8	Hilde Crevits <i>CD&V</i>	19	2,2	32	Zuhal Demir <i>N-VA</i>	25	2,8	22
9	Sammy Mahdi <i>CD&V</i>	18	2,1	25	Vincent Van Quickenborne <i>Open VLD</i>	23	2,6	38
10	Vincent Van Quickenborne <i>Open VLD</i>	17	2,1	34	Hilde Crevits <i>CD&V</i>	10	1,2	22
11	Bart De Wever <i>N-VA</i>	14	1,6	27	Benjamin Dalle <i>CD&V</i>	9	1,1	8
12	Tinne Van der Straeten <i>Groen</i>	12	1,5	21	Conner Rousseau <i>Vooruit</i>	9	1,1	15
13	Matthias Diependaele <i>N-VA</i>	11	1,3	21	Vincent Van Peteghem <i>CD&V</i>	8	1,0	14
14	Benjamin Dalle <i>CD&V</i>	9	1,1	15	Egbert Lachaert <i>Open VLD</i>	8	0,9	10
15	Bart Somers <i>Open VLD</i>	9	1,1	28	Sammy Mahdi <i>CD&V</i>	7	0,8	6
16	Conner Rousseau <i>Vooruit</i>	9	1,0	14	Mathias De Clercq <i>Open VLD</i>	7	0,8	15
17	Vincent Van Peteghem <i>CD&V</i>	8	1,0	25	Lydia Peeters <i>Open VLD</i>	7	0,8	20
18	Lydia Peeters <i>Open VLD</i>	7	0,8	19	Tom Van Grieken <i>Vlaams Belang</i>	6	0,7	13
19	Egbert Lachaert <i>Open VLD</i>	7	0,8	14	Bart Tommelein <i>Open VLD</i>	6	0,7	14
20	Mathias De Clercq <i>Open VLD</i>	6	0,7	12	Joachim Coens <i>CD&V</i>	6	0,7	11

Leesvoorbeeld: Op het VRT Journaal komt Alexander De Croo 140 keer aan het woord en spreekt in totaal 135 minuten, dat is goed voor 16% van de spreektijd van alle politici samen.

Wanneer we de top twintig verrijken met optredens van buitenlandse en niet-politieke actoren, dan valt op dat ook heel wat niet-politici veel spreektijd kregen. Met name de bekende virologen (Van Gucht, Van Ranst, Van Damme) en andere medici die betrokken waren bij de pandemie. Daarnaast waren ook enkele buitenlandse politici prominent in beeld, zoals de Amerikaanse (ex-) presidenten Biden en Trump, en de buitenlandse premiers Rutte en Johnson. Dat staat in Tabel 1.3.

Tabel 1.3. Actoren met meeste spreektijd in 19uur journaals, vergelijking VRT-*VTM* (nieuws, 2021)

		VRT			VTM			
		Spreektijd (min.)	Spreektijd (%)	# optredens		Spreektijd (min.)	Spreektijd (%)	# optredens
1	Alexander De Croo	135	3,5	140	Alexander De Croo	162	3,8	134
2	Frank Vandenbroucke	109	2,9	99	Frank Vandenbroucke	141	3,3	102
3	Annelies Verlinden	78	2,0	66	Steven Van Gucht	100	2,3	74
4	Steven Van Gucht	67	1,7	74	Marc Van Ranst	68	1,6	48
5	Wouter Beke	57	1,5	56	Ben Weyts	67	1,6	69
6	Ben Weyts	47	1,2	57	Wouter Beke	58	1,4%	53
7	Jan Jambon	33	0,9	53	Annelies Verlinden	46	1,1	47
8	Joe Biden	26	0,7	65	Pierre Van Damme	45	1,1	26
9	Marc Van Ranst	25	0,7	31	Jan Jambon	31	0,7	46
10	Zuhal Demir	21	0,5	55	Joe Biden	28	0,7	80
11	Hilde Crevits	19	0,5	32	Bart De Wever	26	0,6	35
12	Vincent Van Quickenborne	17	0,5	34	Zuhal Demir	25	0,6	35
13	Sammy Mahdi	17	0,4	25	Vincent Van Quickenborne	23	0,5	38
14	Bart De Wever	14	0,4	27	Herman Goossens	22	0,5	9
15	Geert Molenberghs	13	0,3	16	David Dehenauw	22	0,5	23
16	Erika Vlieghe	13	0,3	10	Matthias De Caluwe	17	0,4	12
17	Pierre Van Damme	13	0,3	16	Pedro Facon	16	0,4	9
18	Tinne Van der Straeten	12	0,3	21	Donald Trump	10	0,2	19
19	Boris Johnson	11	0,3	40	Mark Rutte	10	0,2	27
20	Margot Cloet	11	0,3	13	Bart Somers	9	0,2	23

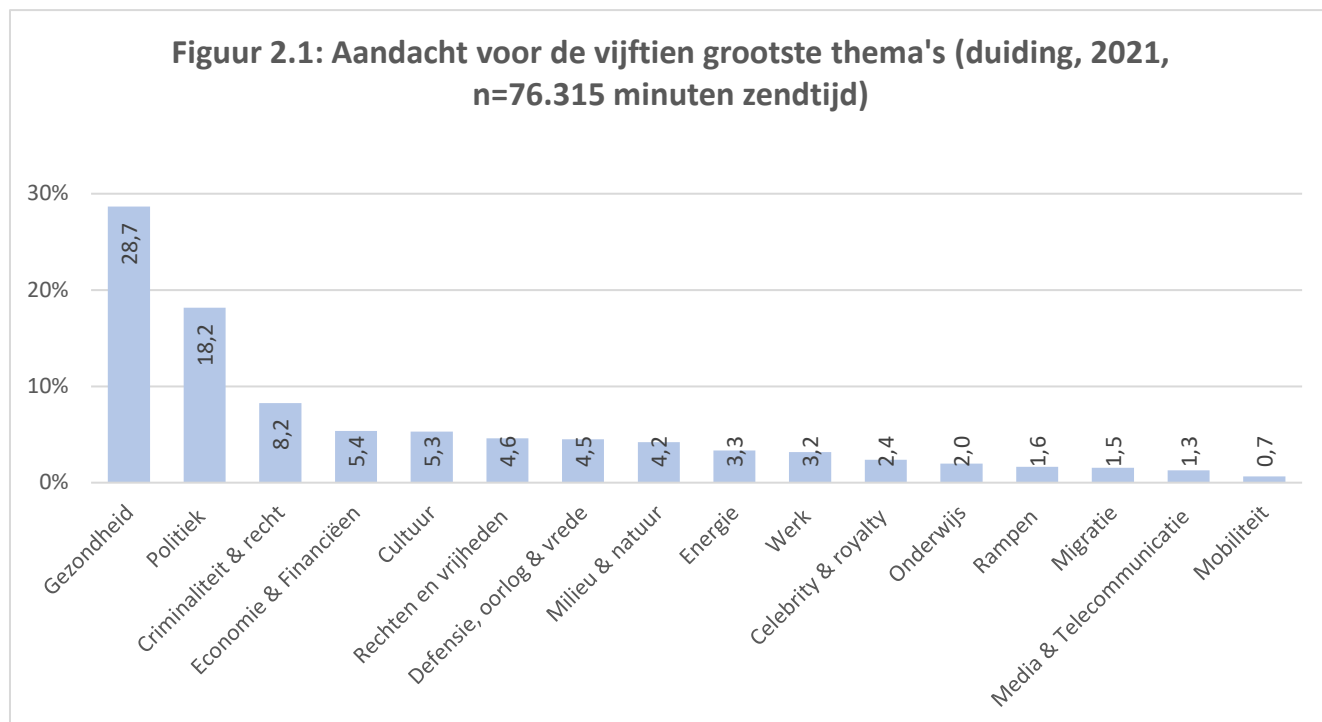
Leesvoorbeeld: *Ben Weyts spreekt 47 minuten in totaal in het VRT Journaal, dat is 1.2% van alle actoren. Deze spreektijd verdeelt hij over 57 optredens in het nieuws.*

2. Berichtgeving VRT-duiding 2021

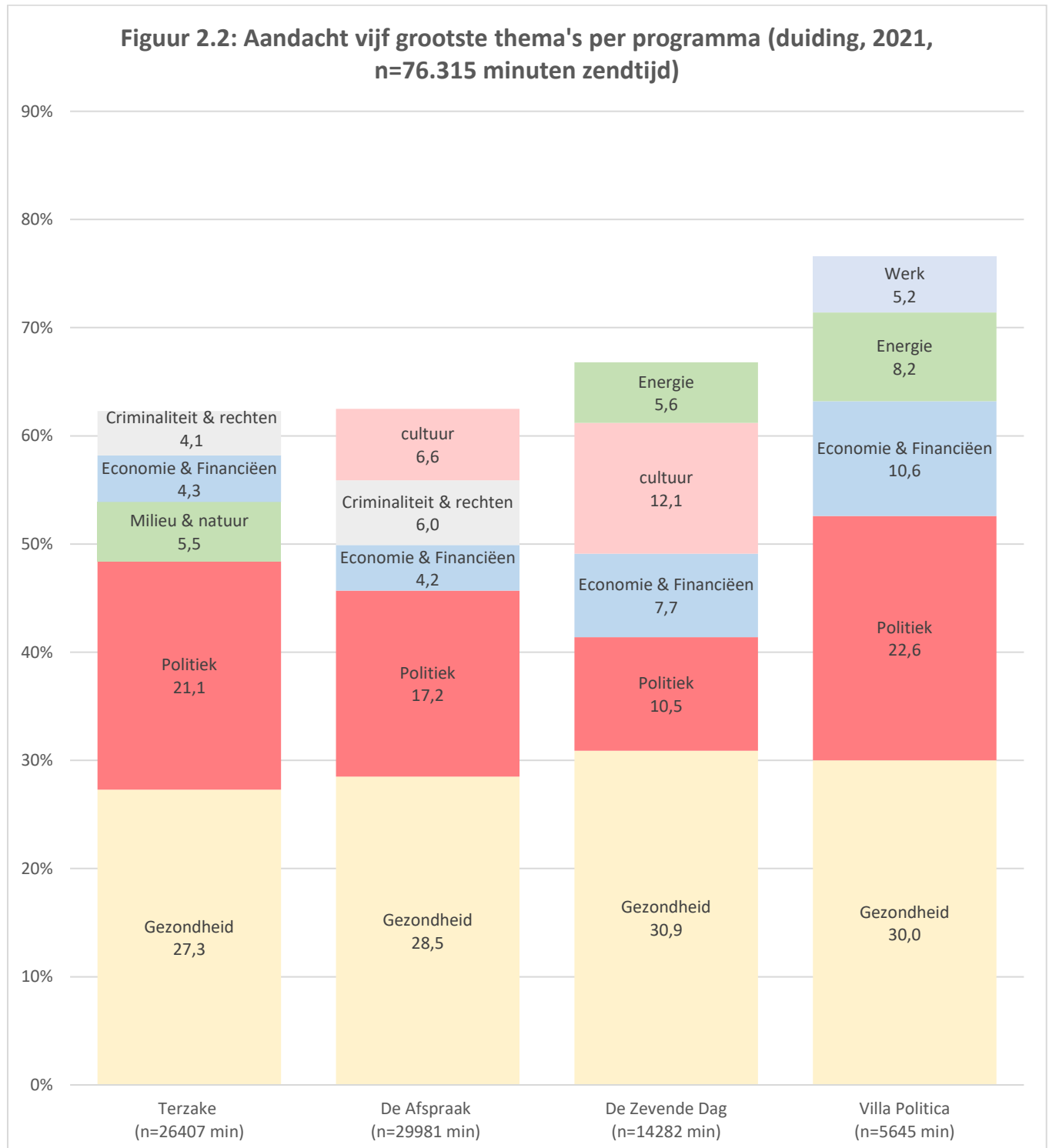
Het tweede deel van dit rapport focust op de duidingsprogramma's van de openbare omroep, zulke programma's ontbreken in het aanbod van VTM of andere zenders in Vlaanderen. We kunnen dus niet vergelijken met andere media. Opnieuw kijken we naar de aandacht voor thema's en verschillende actoren, deze keer in de duidingsprogramma's. Hiervoor analyseerden we alle uitzendingen van de duidingsprogramma's van VRT op televisie: De Afspraak, De Afspraak op Vrijdag, De Zevende Dag, Terzake en de interviews in Villa politica. Deze analyses werden eveneens uitgevoerd aan de hand van de database van het ENA. We onderzoeken het hele jaar 2021 (i.e. januari t.e.m. december 2021) en bekijken elke uitzending. In totaal werden er 4.129 aparte items en 31.205 minuten duiding bekeken en geanalyseerd.

2.1. Thema's in duidingsprogramma's

Ook voor duidingsprogramma's gingen we na welke thema's aan bod kwamen (Figuur 2.1). We zien dat, net als in de journaals, het thema gezondheid sterk domineert. Dit is wederom te wijten aan de coronabril waarmee naar zo goed als alle thema's wordt gekeken. Gezondheidsnieuws neemt wel wat minder de bovenhand dan in de journaals ($\pm$ vijftien procentpunten minder), maar het blijft wel hét thema van duiding in 2021. Van de totale zendtijd van alle duidingsprogramma's in 2021 ging er 29% naar dit thema. De tweede plaats wordt ingenomen door politiek nieuws, dat 18% van de zendtijd kreeg in de duidingsprogramma's, wat overeenkomt met de formats van duidingsprogramma's zoals Villa Politica en Terzake. Ook zien we bij duiding meer cultuur aan bod komen, dit vooral door De Zevende Dag (optredens etc..) en bijvoorbeeld boekvoorstellingen in De Afspraak (zie Figuur 2.2).

Over het algemeen zien we dat de thema's in de VRT-duidingsprogramma's iets gelijkjer verdeeld zijn dan in het nieuws. Zo vullen de drie grootste thema's 'slechts' 50% van het aanbod, terwijl dit bij nieuws 67% was. Dat wil eigenlijk zeggen dat duidingsprogramma's meer dan in de journaals de vrijheid hebben om uit de logica van de dagelijkse actualiteit te stappen. Hun inhoud wordt minder gedictieerd door externe gebeurtenissen en events, en dat geeft redacties meer speelruimte.

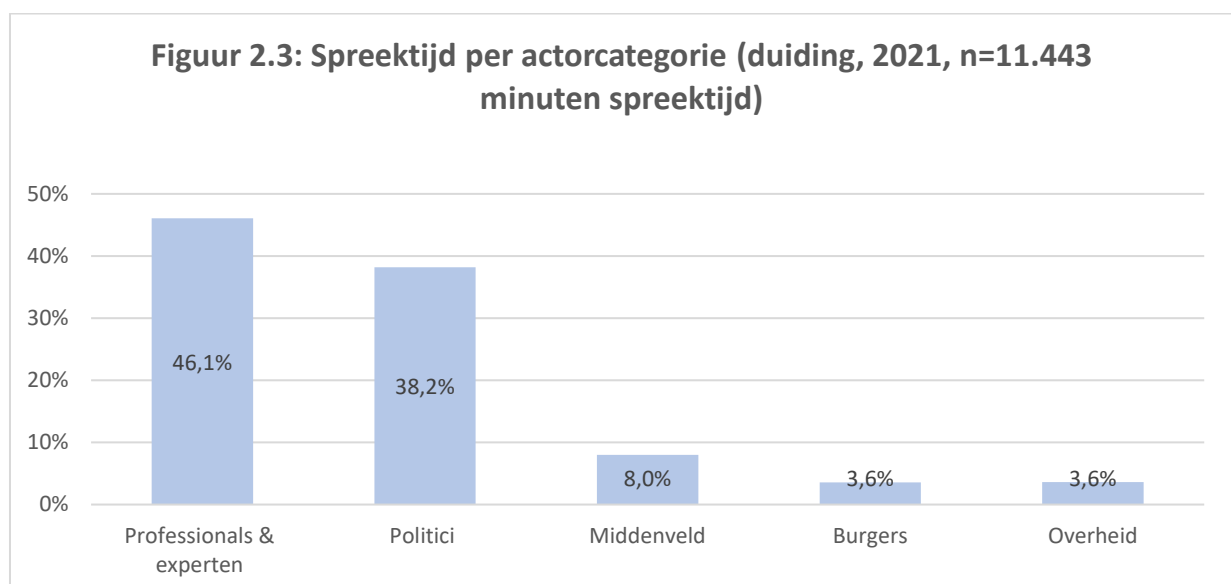

Wanneer we de thema's uitzetten per programma (Figuur 2.2), zien we onderlinge verschillen. We zien wel opnieuw dezelfde grote belangstelling voor het thema gezondheid bij alle vier de programma's terugkomen in dezelfde mate. Verder legt elk programma eigen inhoudelijke klemtonen. Bij de Zevende Dag en De Afspraak is er wat meer ruimte voor cultuur, terwijl bij Villa Politica klassieke thema's als economie, werk en energie prominent spelen. Bij Terzake is de aandacht meer verdeeld over verschillende thema's en zien we meer aandacht voor milieu en natuur. Niet verrassend is de grotere aandacht voor politieke thema's in Villa Politica. Toch is het belangrijk om te benadrukken dat, hoewel Villa Politica veel maatschappelijke thema's (zoals gezondheid) eerder bekijkt doorheen een politieke bril, het programma ook meer aandacht heeft voor de zuivere politieke werking (e.g. thema 'politiek'). Hiermee bedoelen we bijvoorbeeld expliciete aandacht voor het politieke systeem (vb. staatsvorm), verdelingen van bevoegdheden, de politieke cultuur, verkiezingen en opiniepeilingen.

2.2. Wie komt er aan bod?

2.2.1. Verdeling over maatschappelijke actoren

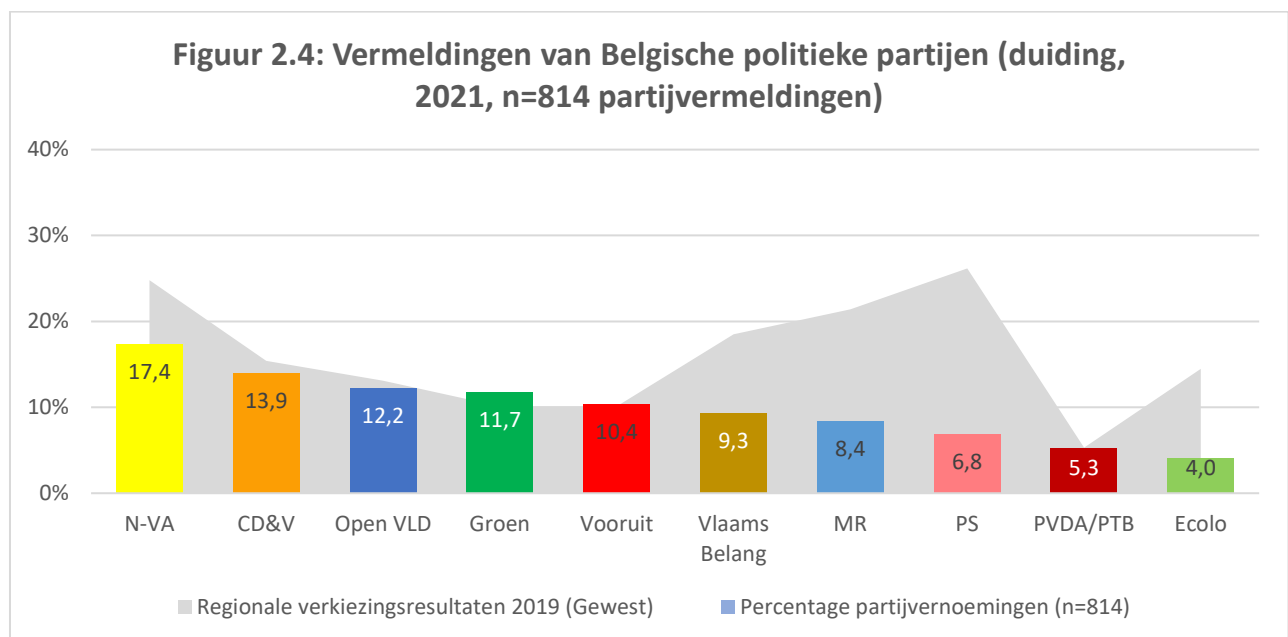
In totaal werden er 11.585 keer actoren vermeld (4.254 verschillende actoren vernoemd). Eén op vijf van deze vermeldingen refereerde naar binnenlandse politici. Voor de spreektijd gaat eveneens het grootste deel naar (binnenlandse) politici, die ruim 20% van de 3.310 minuten spreektijd van alle actoren in de duidingsprogramma's krijgen. Figuur 2.3 geeft de verdeling van de spreektijd van verschillende soorten actoren weer. We hanteren hiervoor dezelfde classificatie als die van Figuur 1.3 (zie eerder). In vergelijking met de journaals is de verdeling over actoren iets meer geconcentreerd in duiding. Zoals we ook zagen in de journaals geven de duidingsprogramma's op VRT overwegend een forum aan experts en professionals en aan politici. Maar het overwicht van deze groepen is groter in duiding. Dus naast de machtslogica en de electorale logica, wijst de sterke aanwezigheid van experts op een soort expert-logica. Vertegenwoordigers van het middenveld en ook gewone burgers nemen maar een klein deel van de spreektijd in duiding voor hun rekening.

2.2.2. Aandacht voor politieke partijen

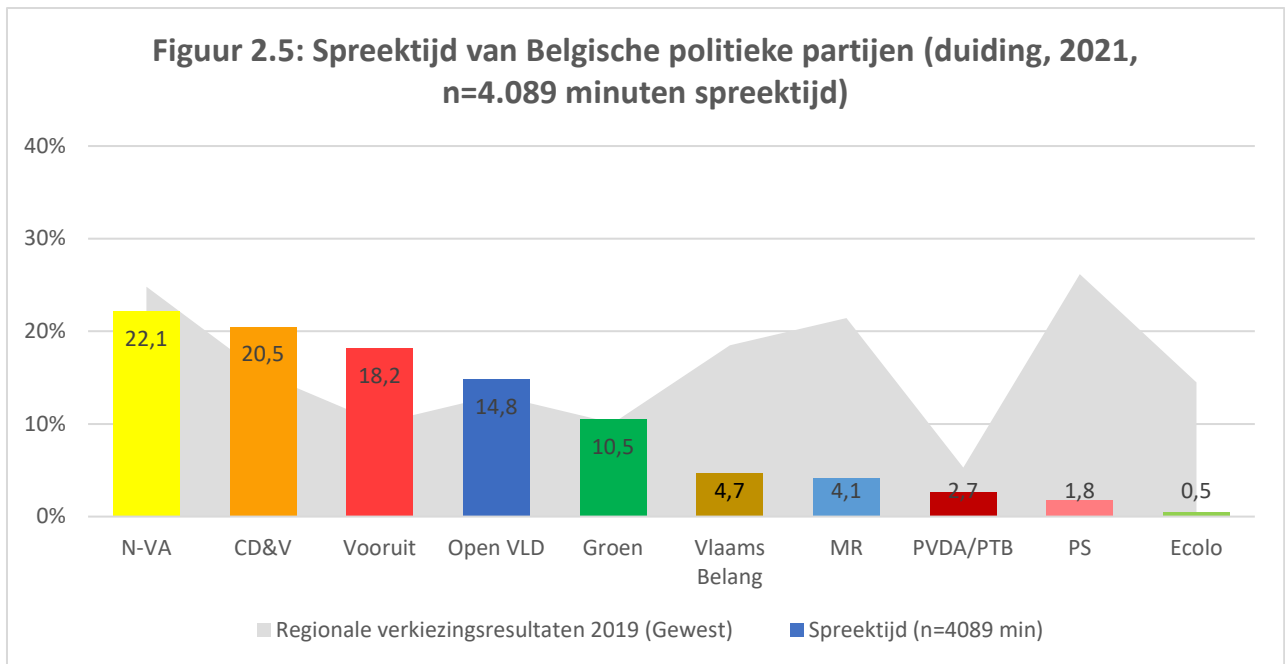
Vooreerst focussen we op aandacht voor de Belgische politieke partijen. We gaan kort in op de vermeldingen van de partij⁶ (passieve aandacht), en dan meer uitgebreid op de spreektijd voor de politici van de partijen, ook in vergelijking met andere actoren.

In termen van passieve aandacht (vermeldingen) valt opnieuw de grote aandacht op voor partijen die minstens op één niveau deelnemen aan het beleid (Figuur 2.4). De aandacht voor N-VA, CD&V en Open VLD is nagenoeg gelijk. Ze kregen elk ongeveer 20% van de partijvermeldingen. Vooruit wordt iets minder vaak vernoemd, al zullen we verderop zien dat politici van die partij wel vaak in de duidingsprogramma's aan het woord komen. De passieve aandacht voor de 'zuivere' oppositiepartijen is vrij bescheiden. Vlaams belang en PVDA-PTB krijgen met slechts 9% en 5% het minste vernoemingen.

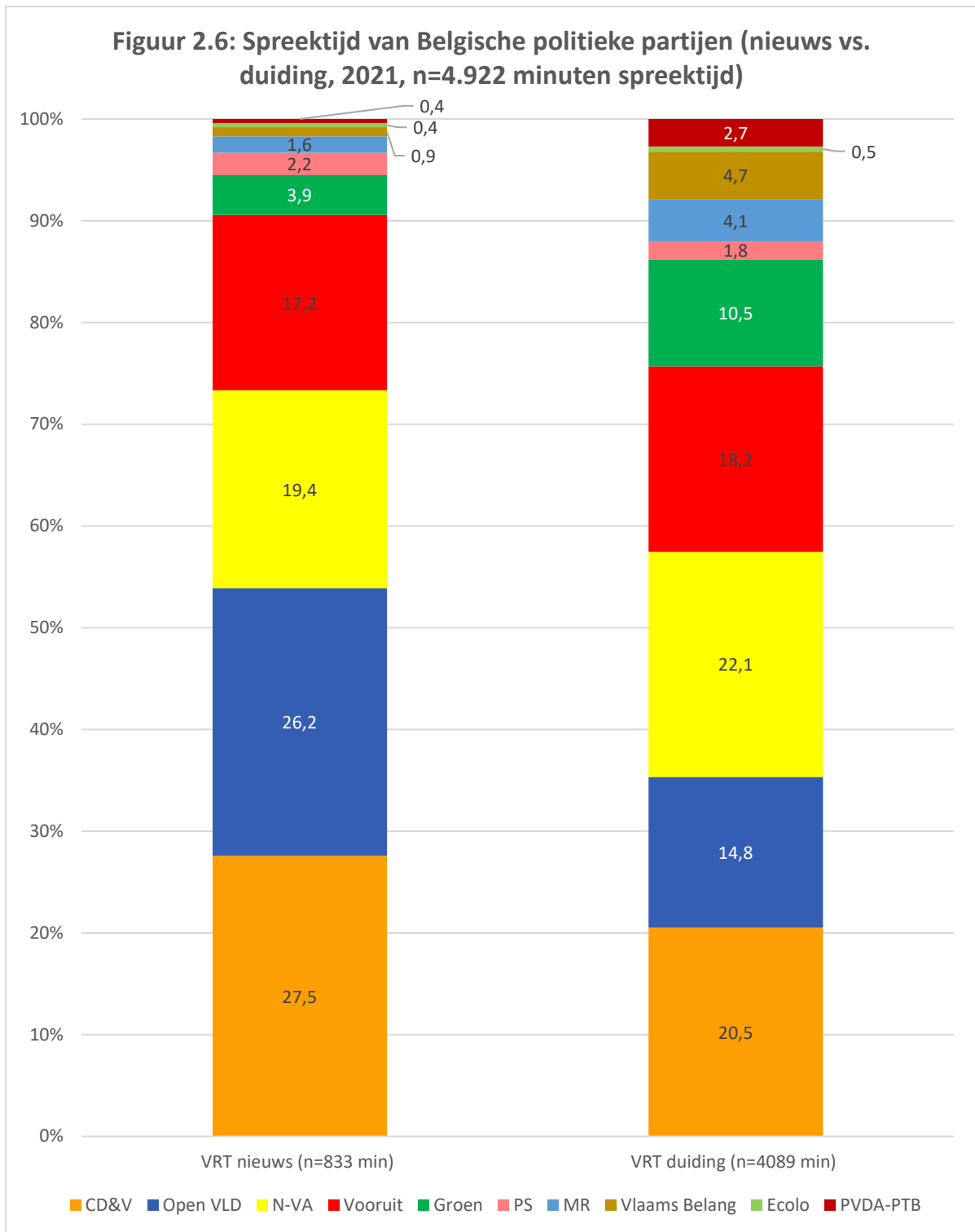
Dezelfde tendensen zijn te zien wanneer we naar de spreektijd kijken per partij, dus de actieve aandacht voor partijen (Figuur 2.5). Politici van Vlaams Belang (5%) en PVDA (3%) komen relatief weinig aan het woord, maar wel heel wat meer dan wat we zagen in de journaals. Opnieuw zien we dat dezelfde partijen het leeuwendeel van de spreektijd verdelen. Voor Open VLD is er een relatief grote discrepantie tussen vernoemingen en spreektijd. Dit is het gevolg van premier Alexander De Croo die slechts zelden te zien is in duidingsprogramma's, maar er wel (ten gevolge van de machtslogica) veel wordt vernoemd.

⁶ De naam van de partij moet expliciet vermeld worden (een loutere vermelding van politici volstaat niet, ook niet als partijnaam in beeld komt). Maar wel heel strikt elke vermelding

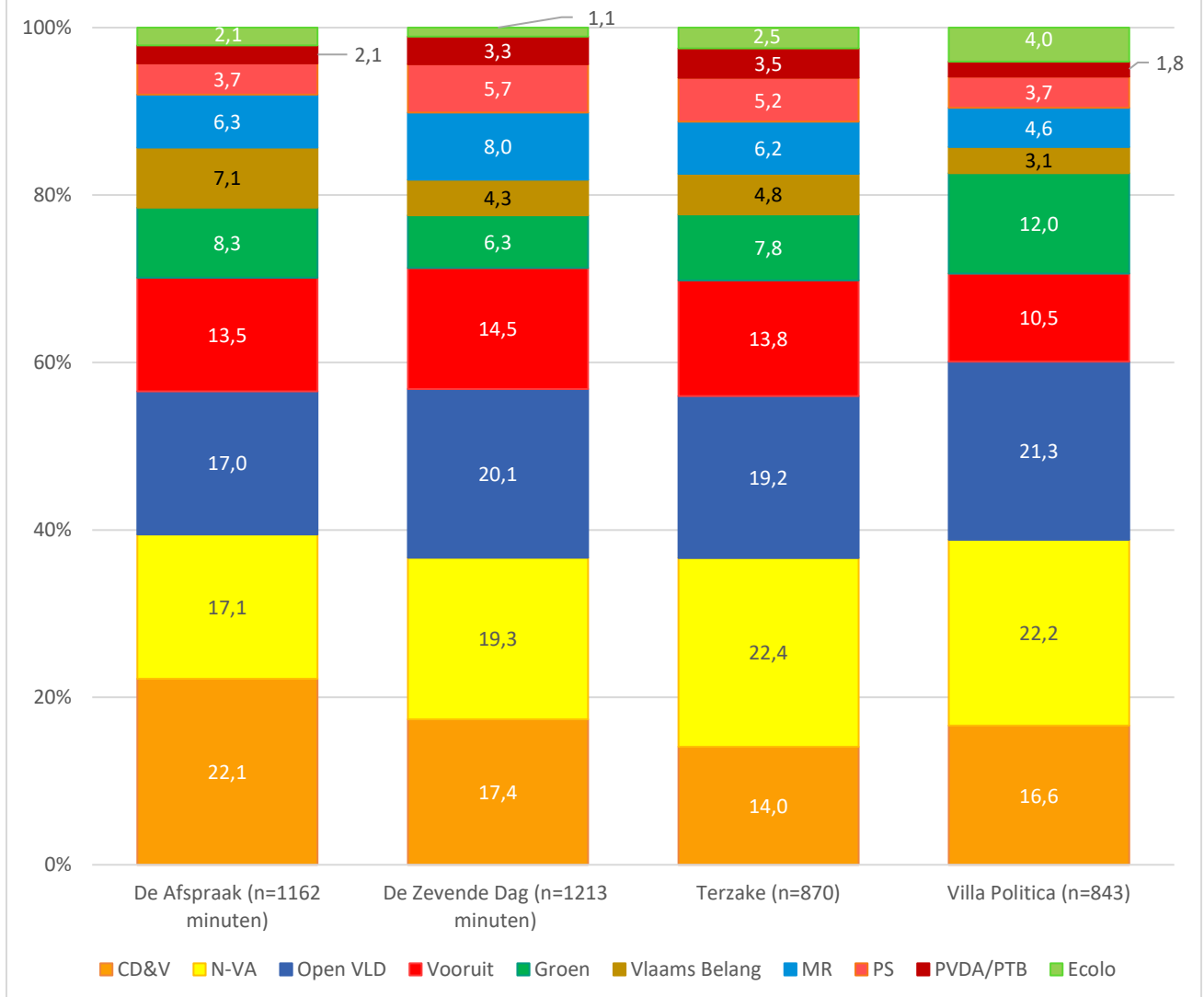
Al bij al valt het op dat de spreektijd in de duidingsprogramma's net iets gelijk is verdeeld over de partijen dan in het VRT-journaal. In Figuur 2.6 wordt die vergelijking gemaakt. Een deel van het verschil heeft te maken met het feit dat Open-VLD-politici (en met name de premier) minder aan het woord komen in duiding. Verder krijgen politici van Groen iets meer het woord dan in het 19u journaal. Het lijkt er op dat terwijl het nieuws zelf sterk door de uitvoerende macht (machtslogica) wordt gedomineerd (zeker in tijden van corona), dat er in de duidingsprogramma's een grotere diversiteit aan politieke stemmen aan het woord komt. De 'zuivere' oppositiepartijen Vlaams Belang en PVDA krijgen in de duidingsprogramma's ook iets meer stem dan in het nieuws.

Tot slot valt wel op dat er substantiële verschillen zijn tussen de verschillende programma's, dat blijkt uit Figuur 2.7. Elk programma heeft zijn eigen profiel, en dat vertaalt zich in verschillende selecties van politieke sprekers. Politici van CD&V krijgen de meeste spreektijd in De Afspraak en Villa Politica, N-VA is het meest aanwezig in Terzake, en Open VLD heeft een overwicht in De Zevende Dag. De algemene verhoudingen tussen partijen, sterk getekend door de machtslogica, blijven evenwel in alle programma's overeind.

Figuur 2.7: Spreektijd van Belgische politieke partijen per programma (duiding, 2021, n=4.089 minuten spreektijd)

2.2.3. Spreektijd individuele politici

De spreektijd voor politici in duidingsprogramma's gaat, net zoals in de journaals, in de eerste plaats naar politici met een uitvoerend mandaat, maar de verdeling is wel iets gelijkjer. In het VRT-journaal ging 29 % van de spreektijd van alle politici naar slechts twee politici (in het VTM-nieuws zelfs 35%), nu is dat 'slechts' 13%. Frank Vandebroucke is als minister van volksgezondheid nog wel het meest aan het woord⁷, maar de kanseliersbonus voor premier Alexander De Croo blijft grotendeels afwezig (zie Tabel 2.1).

⁷ Frank Vandebroucke haalt het meest *airtime* uit zijn optredens in Villa Politica waar hij 33 minuten aan spreektijd krijgt (12% van alle spreektijd van politici in Villa Politica) en in De Zevende Dag scoort hij 21 minuten (12% van alle spreektijd van politici in de Zevende Dag).

De top twintig van politici valt dus, zoals we ook zagen bij de journaals, te verklaren door elitebronnen en macht (uitvoerend mandaat of partijvoorzitter). Van de politici in de top twintig, zijn de eerste zeventien ofwel minister ofwel partijvoorzitter. De laatste drie politici wijken van dat patroon af, als burgemeester van een grote stad (Tommelein), fractieleider (De Roover), of ondervoorzitter van een partij (Parys). Daarnaast is er ook de onmiskenbare invloed van de belangrijke dossiers die in 2021 speelden. Zo zijn de prominente posities van Frank Vandenbroucke en Wouter Beke te wijten aan corona en het vaccinatiedebat. Zuhail Demir kreeg dan weer veel spreektijd omwille van het PFOS-debat en de gascentralevergunning. Annelies Verlinden sprak veel als minister van binnenlandse zaken over de coronamaatregelen en de overstromingen in Wallonië. Aangezien deze thema's aanzienlijke aandacht hebben gekregen in de duidingsprogramma's, is het niet onlogisch dat de spreektijd van de bevoegde ministers hierdoor stijgt. Opnieuw bevestigen deze data het enorme effect van de machtslogica.

Tabel 2.1. *Spreektijd individuele politici (duiding, 2021)*

		Spreektijd (in min.)	Spreektijd (in %)	# optredens	Waarvan te gast
1	Frank Vandembroucke <i>Vooruit</i>	463	11,4%	112	61
2	Wouter Beke <i>CD&V</i>	179	4,4%	55	48
3	Bart De Wever <i>N-VA</i>	161	4,0%	45	27
4	Conner Rousseau <i>Vooruit</i>	130	3,2%	27	19
5	Petra De Sutter <i>Groen</i>	129	3,2%	27	23
6	Zuhail Demir <i>N-VA</i>	129	3,2%	34	27
7	Alexander De Croo <i>Open VLD</i>	126	3,1%	100	19
48	Annelies Verlinden <i>CD&V</i>	124	3,0%	26	21
9	Jan Jambon <i>N-VA</i>	116	2,8%	42	16
10	Sammy Mahdi <i>CD&V</i>	105	2,6%	25	21
11	Joachim Coens <i>CD&V</i>	104	2,6%	26	24
12	Egbert Lachaert <i>Open VLD</i>	92	2,3%	29	18
13	Vincent Van Quickenborne <i>Open VLD</i>	84	2,1%	19	14
14	Hilde Crevits <i>CD&V</i>	83	2,0%	22	16
15	Meyrem Almaci <i>Groen</i>	81	2,0%	19	15
16	George-Louis Bouchez <i>MR</i>	70	1,7%	29	9
17	Tom Van Grieken <i>Vlaams Belang</i>	69	1,7%	18	13
18	Bart Tommelein <i>Open VLD</i>	61	1,5%	15	12
19	Peter De Roover <i>N-VA</i>	61	1,5%	24	18
20	Lorin Parys <i>N-VA</i>	59	1,4%	11	11

Leesvoorbeeld: *Wouter Beke sprak in totaal 179 minuten in alle duidingsprogramma's. Dit is goed voor 11,4% van alle spreektijd voor alle politici in duiding. Deze spreektijd is verdeeld over een totaal van 112 optredens (in beeld komen), waarvan hij 48 keer mee aan tafel zat als studio-gast.*

Een belangrijke nuance is het aantal keer dat actoren te gast waren in een duidingsprogramma. We zien bijvoorbeeld dat Alexander De Croo bijvoorbeeld 100 keer aan bod komt, maar slechts 19 keer van deze optredens zat hij effectief mee aan de tafel in de studio en deelnam aan het debat. De andere

81 keer waren de optredens dus afkomstig van kortere fragmenten uit interviews, nieuwsfragmenten etc.

Wanneer we politici vergelijken met andere gasten in duidingsprogramma's dan valt het op dat een aantal experts meer en langer aan het woord kwamen dan politici. Opnieuw valt hier wel weer te bemerken dat hun aanwezigheid opnieuw vooral te maken heeft met de coronapandemie. Virologen zoals Steven Van Gucht, Marc Van Ranst, Pierre Van Damme en Erika Vlieghe zijn langer aan het woord dan de meeste politici. Wel is er een relatief grote spreiding onder de experts in de duidingsprogramma's, geen enkele actor krijgt meer dan 2% van de totale spreektijd. Alle medische experts nemen samen 13% van de spreektijd in, terwijl alle binnenlandse politici samen goed zijn voor 35%. De focus op bepaalde politici en experts is dus weer een gevolg van de coronacrisis.

Tabel 2.2. *Personen met meeste spreektijd (duiding, 2021), n = 11.443 minuten*

		Spreektijd (in min.)	Spreektijd (%)	#optredens	Waarvan te gast
1	Frank Vandenbroucke	463	4,0	112	61
2	Marc Van Ranst	217	1,9	69	63
3	Steven Van Gucht	192	1,7	51	40
4	Erika Vlieghe	191	1,7	52	45
5	Wouter Beke	179	1,6	55	48
6	Pierre Van Damme	166	1,4	38	29
7	Bart De Wever	161	1,4	45	27
8	Marc Noppen	158	1,4	35	31
9	Conner Rousseau	130	1,1	27	19
10	Petra De Sutter	129	1,1	27	23
11	Zuhail Demir	129	1,1	34	27
12	Alexander De Croo	126	1,1	100	19
13	Annelies Verlinden	124	1,1	26	21
14	Joachim Coens	116	1,0	26	24
15	Jan Jambon	116	1,0	42	16
16	Sammy Mahdi	105	0,9	25	21
17	Bart Kerremans	99	0,8	20	16
18	Egbert Lachaert	92	0,8	29	18
19	Herman Goossens	91	0,8	13	12
20	Vincent Van Quickenborne	84	0,7	19	14

Leesvoorbeeld: *Marc Van Ranst sprak in totaal 217 minuten in alle duidingsprogramma's, wat in 1,9% is van alle spreektijd van alle actoren in duidingsprogramma's.*

2.3. Besluit journaals en duidingsprogramma's

Onze analyse van nieuws op VRT en VTM en van duidingsprogramma's op VRT in 2021 levert een aantal opvallende resultaten op die afwijken van de resultaten van eerder onderzoek over de nieuwsberichtgeving in Vlaanderen. Hoewel nieuwsmedia altijd een heel sterke focus hebben op het beleid en op politici met een uitvoerend mandaat, was de aandachtverdeling in 2021 schever dan normaal. Uiteraard is de coronacrisis en het politiek managen daarvan daar in grote mate verantwoordelijk voor; de thematische focus op volksgezondheid was, voor het tweede jaar op rij, enorm groot op beide zenders.

Vooraf in de journaals, zowel van VRT als VTM, domineerde een klein aantal politici die beleidsverantwoordelijkheid droegen voor de coronacrisis het nieuws. De pandemie zorgde er voor dat partijen die op alle niveaus in de oppositie zitten (PVDA en Vlaams Belang) weinig aan bod kwamen in de dagelijkse nieuwsuitzendingen. Dat patroon was aanwezig zowel bij VRT als bij VTM, het was bij de commerciële omroep zelfs nog iets meer uitgesproken. In de duidingsprogramma's was de dominantie van de uitvoerende macht, en dus ook van partijen die in de meerderheid zitten, wat kleiner. De onmiddellijke actualiteit dringt zich in deze programma's wat minder op, en dat vertaalt zich in een meer divers palet van gasten. Maar ook in de duiding van VRT domineerde de uitvoerende macht.

Meer algemeen kunnen we stellen dat de machtslogica (uitvoerende macht) veel meer speelde dan de electorale logica (sterkte van partijen). De derde logica, die van de expertise, speelde ook een rol, maar veel meer in duiding dan in journaals. Ook is het belangrijk te bemerken dat nieuwsevents en actuele thema's een heel sterke invloed uitoefenen op wie er aan bod komt. Veel van de aandacht wordt bepaald door de (toevallige) specialisatie en bevoegdheid van een bepaalde politicus (vb. Frank Vandenbroucke van Vooruit). Als de gespecialiseerde politicus met uitvoerende bevoegdheid van een andere partij zou zijn, dan zou dat ongetwijfeld in een substantieel effect op de verdeling van aandacht over de partijen geresulteerd hebben. Bijvoorbeeld Groen zat in de federale regering die de belangrijkste instantie was in het bestrijden van corona, maar de partij had daarin bevoegdheden die weinig met corona te maken hadden; het gevolg was dat de partij relatief weinig in de dagelijkse journaals aan bod kwam, en wat meer in de duidingsprogramma's.

Al bij al zien we weinig systematische vertekening in VRT-journaals en -duidingsprogramma's maar eerder het verwachte patroon: de regeringen domineren sterk het dagelijkse nieuws, nog meer in de coronacrisistijden dan voorheen; in de duidingsprogramma's komen de tegenstemmen wat meer aan bod maar ook daar zet de regering de toon. Voor de journaals levert de vergelijking met VTM een helder beeld op: VRT laat op geen enkele manier systematisch andere partijen en politici aan het woord dan VTM; beide zenders hanteren grotendeels dezelfde selectiecriteria. De VRT gaf in de coronacrisis van 2021 ruime baan aan de regeringsstemmen, op VTM was dat zelfs nog iets meer het geval.

3. Drie cases naderbij bekeken

3.1. Inleiding en methode

De systematische analyse van de berichtgeving van nieuws en duiding geeft ons een aantal nuttige inzichten over wie aan het woord komt, maar heeft ook belangrijke beperkingen. Zo weten we weinig over hoe de aandacht voor actoren in het journaal verschilt met deze in VRT NWS of in het radio-aanbod van de VRT. Om een goed beeld te krijgen van de openbare omroep in zijn geheel is het belangrijk ook deze outlets mee te op te nemen in het onderzoek. Bovendien zegt deze systematische analyse niets over de standpunten die actoren naar voor (mogen) brengen, en hoe andere media daar in vergelijking met VRT mee omgaan. Daarom opteren we voor een aanvullende casusgerichte benadering die meer diepgaand ingaat op hoe de VRT-nieuwsdienst bericht over belangrijke gebeurtenissen. We nemen een doorsnede van het Vlaamse medialandschap, door zowel traditionele kranten en tijdschriften als enkele alternatieve nieuwswebsites mee op te nemen in ons casuonderzoek. De VRT onderzoeken we hier ook breder, we kijken niet enkel naar het hoofdjournaal van 19 uur maar analyseren ook actualiteit- en duidingsprogramma's en de website VRT NWS. Op die manier kunnen we mooi in beeld brengen welke mogelijke invalshoeken en standpunten in de algemene berichtgeving in verschillende Vlaamse media verschenen zijn, en welke op de VRT terug te vinden waren. Het analyseren van de drie geselecteerde casussen uit 2021 laat toe om het volledige nieuws- en duidingsaanbod onder de loep te nemen op een pragmatische manier, gezien de tijds- en kostenintensiviteit van systematisch inhoudsanalytisch onderzoek.

Onpartijdigheid heeft immers niet alleen te maken met *wie* of *wat* er *hoeveel* aan bod komt. Een ander belangrijk aspect de houding van een medium tegenover een politieke actor, voorstel of beleid (of anders gezegd: hoe kritisch ze staan ten opzichte van actoren of standpunten). Dit wil echter niet zeggen dat media geen kritiek kunnen of mogen uiten. Binnen de westerse democratieën fungeren nieuwsmedia als een waakhond, wat inhoudt dat ze de elites onder de loep nemen om hen verantwoordelijk te houden voor het beleid. Deze 'kritische houding' (of een tekortkomen ervan) is een aspect waarvoor nieuwsmedia vaak kritiek krijgen van het publiek.

We hebben voor dit deel van het onderzoek drie casussen geselecteerd die we in detail hebben bestudeerd. Voor de keuze van de casussen zijn we uitgegaan van volgende criteria:

- De drie cases komen allen uit de actualiteit en speelden zich af tijdens de looptijd van het onderzoek (het volledige jaar 2021), wat ook toelaat gemakkelijker het bronnenmateriaal te verzamelen.
- De drie cases representeren diverse maatschappelijke breuklijnen in de nationale politiek (sociaal-economisch links-rechts en sociaal-cultureel links rechts) en moeten een duidelijke tegenstelling in opinies en een diversiteit aan opinies in zich dragen.
- De gekozen cases mogen niet te specifiek zijn (bv. één klimaatbetoging), maar ook niet te generiek (bv. alle items over milieu en klimaat). We opteerden daarom voor nieuwsverhalen die minstens enkele weken aandacht kregen, voldoende nieuwsitems bevatten, en zodoende voldoende relevant zijn, maar tegelijk een diepgaande inhoudelijke analyse toelaten en op een duidelijke tegenstelling te coderen zijn.
- De keuze voor de drie cases werd autonoom gemaakt door het onderzoeksteam, zonder overleg of inmenging van de VRT, VRM of Vlaamse overheid.

Op basis van een scan van het aantal VRT-nieuwsitems over allerlei soorten events en verhalen en de beschikbare artikels op GoPress, werd een longlist gemaakt van mogelijke casussen die aan bovenstaande criteria voldeden. Daaruit werden drie uiteenlopende casussen geselecteerd: de kernuitstap, de verplichte vaccinatie in de zorg, en het lerarentekort. We lichten ze hieronder beknopt toe:

- Reeds in 2003 werd er een wet gestemd die vastlegde dat de laatste kerncentrales in 2025 zouden sluiten. Hoewel deze discussie doorheen de jaren vaak de kop terug opstak werd de wet nooit gewijzigd door opeenvolgende regeringen. De kernuitstap werd door de federale Vivaldi-regering opgenomen in het regeerakkoord, maar zorgde vrij snel voor onenigheid binnen de regering. De oppositie gebruikte de kernuitstap om de regering uit elkaar te spelen, maar ook regeringspartijen zelf, zoals bijvoorbeeld de MR, lieten zich vaak in niet mis te verstane bewoordingen uit tegen de kernuitstap. Er werd bijna heel 2021 over de kernuitstap bericht, maar met name op het einde van het jaar werd het een politiek 'hot topic'. De kernuitstap mag vooral een federale kwestie zijn, doordat de Vlaamse regering beslist over de vergunningen van de gascentrales ter vervanging van kernenergie, is er ook een regionaal aspect aan. Na een eerste ruwe selectie van het volledige jaar 2021 op basis van themacode 'Energie', werd er daarna een meer verfijnde selectie gemaakt door de themabeschrijving en encyclopedie⁸ in de ENA-database te doorzoeken op trefwoorden zoals 'kernuitstap', 'kerncentrale' en 'kernenergie' (zie Tabel 3.1). Nieuwsitems of krantenartikels die enkel over de discussie m.b.t. de gascentrales gingen maar niet rechtstreeks over de kernuitstap zelf, werden uitgesloten voor dit onderzoek.
- Eind vorig jaar besliste de federale regering dat het zorgpersoneel--zorg is een regionale bevoegdheid--in ons land zich verplicht zou moeten laten vaccineren tegen het coronavirus. Wie op 1 april 2021 nog niet gevaccineerd zou zijn, zou zijn arbeidsovereenkomst ofwel verbroken ofwel geschorst zien. Binnen de zorg was er weerstand bij een deel van het personeel, en ook politiek trokken sommigen deze maatregel in twijfel. Items en artikelen werden opgehaald aan de hand van de trefwoorden 'vaccin', 'zorgsector', 'verplichte vaccinatie', 'zorgpersoneel'. Nieuwsitems of krantenartikelen die het debat over een algemene vaccinatieverplichting behandelden werden niet meegenomen in dit onderzoek, het moest specifiek over de verplichting in de zorgsector gaan.
- De casus over het lerarentekort valt volledig onder bevoegdheid van de Vlaamse regering en verwijst naar de nood aan meer onderwijspersoneel ten gevolge van de sterke bevolkingsgroei van kinderen, het grote aantal leerkrachten dat met pensioen gaat en de hoge uitstroom van startende leerkrachten. De meeste politieke actoren erkenden het probleem, maar de politieke discussie ging vooral over de verschillende mogelijke beleidsoplossingen. Items werden geselecteerd door een zoekopdracht in de themabeschrijvingen en de encyclopedie. De gebruikte trefwoorden waren hier 'lerarentekort' en 'leerkrachtentekort'.

---

⁸ Voor elk item van nieuws en duiding wordt er door de codeurs een themabeschrijving gegeven. Dit is een samenvattende zin met de inhoud van het item. De encyclopedie zijn alle kernwoorden (en synoniemen) die het thema en de inhoud van een item beschrijven.

Tabel 3.1. Overzicht afbakening casussen

Casus	Periode	Zoektermen
Kernuitstap	1/01 – 31/12	Kernuitstap, kerncentrale en kernenergie
Items gerelateerd aan de kernuitstap; Niet items die enkel gingen over het vergunnen van gascentrales		
Lerarentekort	13/08 – 31/12	Lerarentekort, leerkrachtextekort
Items over het lerarentekort in de scholen. Niet items over onderwijs en corona		
Verplichte vaccinatie in de zorgsector	1/01 – 31/12	Vaccin, zorgsector, zorg, verplichte vaccinatie
Items gerelateerd aan verplichte vaccinatie in de zorgsector. Items over een algemene verplichting van het vaccin tegen het coronavirus werden niet geselecteerd.		

Voor de analyse van de drie casussen vergelijken we de VRT-nieuwsberichtgeving met een doorsnede van het gehele Vlaamse nieuwsaanbod. Het gaat daarbij om volgende bronnen:

- Voor VRT: VRT NWS (website), Radio 1 nieuws (8u en 17u), De Ochtend, De Wereld Vandaag, Het Journaal (19u), De Zevende Dag, De Afspraak (op Vrijdag), Terzake.
- Voor de andere spelers: VTM Nieuws, De Standaard, Het Laatste Nieuws, De Tijd, Knack, Doorbraak, DeWereldMorgen.

Bij elk van deze bronnen analyseren we op een kwantitatieve manier de actor- en standpuntdiversiteit door te onderzoeken welke actoren (politici, experts, opiniemakers, ...) aan bod komen en welke standpunten en visies zij naar voor brengen. We verzamelden eerst alle nieuwsitems en artikels die betrekking hadden op elke casus. Vervolgens werden per item/artikel alle actoren gecodeerd. Een actor werd gecodeerd wanneer deze tenminste één volledige zin zei over de casus in kwestie. In de journaals en duidingsprogramma's werd een actor dus enkel gecodeerd wanneer deze spreektijd had. In artikels van de onderzochte kranten en nieuwssites werd een actor meegenomen in het onderzoek wanneer deze letterlijk geciteerd of geparafraseerd werd. Van elke actor werden enkele basisgegevens verzameld zoals naam en functie, maar de nadruk lag op de standpunten en het uiten van kritiek of steun voor andere betrokkenen. Sommige (meestal korte) items of artikels bleken geen sprekende actoren te bevatten, en werden daarna alsnog uitgesloten van dit onderzoek. Actoren die wel spraken over de casus maar geen specifiek standpunt uitten, werden wel mee opgenomen. Omdat we in dit casuonderzoek zowel nieuwsitems als krantenartikelen opnemen houden we in wat volgt geen rekening met spreektijd. We kunnen de spreektijd namelijk niet vergelijken tussen auditieve en geschreven bronnen. We geven in de figuren die volgen dus weer hoe vaak actoren over een bepaalde casus spraken, niet hoe lang zij aan het woord waren.

Om per casus alle mogelijke standpunten in kaart te brengen werd door de onderzoekers een uitgebreide selectie van artikels en items van uiteenlopende media gelezen, waarna alle standpunten gedetailleerd werden opgelijst. Deze standpunten werden daarna in een codeboek gegoten. Bij elke waargenomen actor kon door codeurs worden aangegeven welke standpunten deze actor innam met betrekking tot de casus, en door middel van een open tekstvak was het voor codeurs ook mogelijk om eventuele extra-standpunten toe te voegen. Daarnaast werd ook gecodeerd of deze actor kritiek uitte op of steun uitsprak voor bepaalde politici, bepaalde politieke partijen of de (federale of Vlaamse) regering in het algemeen.

Ten behoeve van de betrouwbaarheid werd gewerkt met verschillende codeurs. Fragmenten werden vooraf ook als test door meerdere codeurs gecodeerd. In totaal werden elf codeurs ingeschakeld. Bijlage 1 geeft het codeboek weer.

Onderstaande tabel geeft de spreiding van de nieuwsitems weer per casus. We werken daarbij met een ruwe indeling in 'VRT-nieuws', 'VRT-duiding' en 'Ander medium'. Bij 'VRT-nieuws' rekenen we de 19u-journaals van VRT, het radionieuws en ook alle berichten op de website VRT NWS. De nieuwswebsite bevat ook analyses of opiniestukken, maar de grootste klemtoon ligt wel degelijk op het brengen van nieuws eerder dan op duiding. Onder 'VRT-duiding' verstaan we de uitzendingen van De Zevende Dag, De Afspraak, Terzake, en de radioprogramma's De Ochtend en De Wereld Vandaag. Onder 'Ander medium' vallen zowel de nieuwsitems van het VTM-nieuws als de artikelen van de geselecteerde kranten (Het Laatste Nieuws, De Tijd, De Standaard), het magazine Knack, en de twee geselecteerde alternatieve nieuwsmedia (DeWereldMorgen, Doorbraak).

Tabel 3.2 en 3.3 geven de omvang van de casussen weer. Zowel het aantal items (artikelen, nieuwsfragmenten, radiogesprekken, duidingsitems) wordt weergegeven als het aantal actoren die iets over deze case zeiden in deze items. We zien dat de kernuitstap de grootste casus was voor alle media (meer dan duizend gecodeerde nieuwsitems in totaal). De kleinste case was die van het lerarentekort (rond vierhonderd gecodeerde items); dat is waarschijnlijk te wijten aan de eerder structurele, minder in tijd begrensde aard van dit tekort, wat resulteert in minder nieuwsitems. De verplichte vaccinatie in de zorg zit daar tussenin (ongeveer vijfhonderd items). Over alle cases heen zien we dat de meeste nieuwsitems geproduceerd worden door de 'andere media', maar de tabellen geven ook aan dat de VRT wel degelijk een zeer grote speler is qua nieuws en dat VRT-nieuws en -duiding samen erg veel items opleveren. De grootte van onze oefening blijkt ook uit het feit dat we in totaal bijna tweeduizend actoren, die allemaal aan het woord kwamen of geparafraseerd werden, codeerden. Het gaat voor de drie cases om honderden uren TV, honderden uren radio, en honderden pagina's kranten. Desalnietemin is het aantal items per medium, of programma, soms beperkt bijvoorbeeld voor Villa Politica of De Wereld Vandaag. Daarom zullen we geen uitspraken doen over individuele programma's of media—de aantallen zijn soms te klein—maar vergelijken we steeds de drie geaggregeerde categorieën: VRT-nieuws, VRT-duiding en andere media.

Tabel 3.2. Aantal geselecteerde nieuwsitems en actoren per casus

	Kernuitstap			Verplichte vaccinatie zorg			Lerarentekort		
	Ander medium	VRT-nieuws	VRT-duiding	Ander medium	VRT-nieuws	VRT-duiding	Ander medium	VRT-nieuws	VRT-duiding
# nieuws items	405	95	39	252	55	27	173	50	27
# actoren aan bod	723	179	137	289	135	68	224	92	50

Tabel 3.3. Aantal geselecteerde nieuwsitems en actoren per casus (opgedeeld per medium)

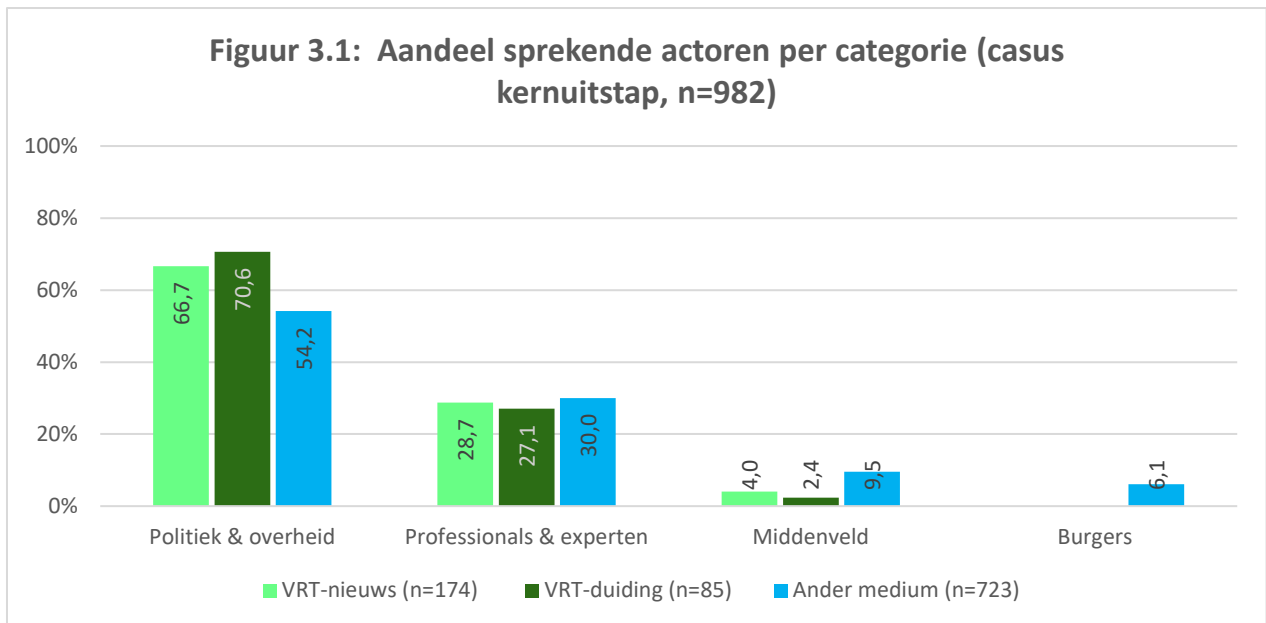
	Medium	Kernuitstap		Vaccinatie zorg		Lerarentekort	
		Items	Actoren	Items	Actoren	Items	Actoren
VRT-duiding	De Afspraak	5	24	5	18	3	7
	De Zevende Dag	10	49	2	9	3	11
	Villa Politica	5	15	1	1	0	0
	Terzake	8	33	7	22	1	12
	De Wereld Vandaag	4	8	4	5	4	9
	De Ochtend	7	8	8	13	12	11
VRT-nieuws	Radio 1 nieuws	8	14	22	32	13	7
	VRT NWS	58	122	12	75	30	56
	VRT 19u Journaal	29	43	21	28	17	29
Andere media	VTM 19u Nieuws	29	30	26	33	14	12
	De Standaard	100	205	77	62	56	83
	De Tijd	100	138	55	46	24	28
	DeWereldMorgen	20	48	6	10	6	86
	Doorbraak	37	43	10	23	6	5
	HLN	93	203	85	71	70	75
	Knack	26	56	19	44	11	13
	Totaal	539	1039	360	492	270	366

3.2. Casus kernuitstap

3.2.1. Wie komt aan het woord?

3.2.1.1. Verdeling over maatschappelijke actoren

Over de kernuitstap kwamen vooral politici en overheidsbronnen aan het woord. De discussie omtrent deze controversiële beslissing was dan ook erg gepolitiseerd. Deze prominentie van politieke actoren is meer uitgesproken op VRT dan in andere media. Toch was er ook ruime aandacht voor de visie van professionals en experts. Met name Carl Devos (politicoloog), Chris Peeters (Elia), bronnen bij Engie/Electrabel (o.a. Thierry Saegeman), economen en journalisten-opinieschrijvers namen vaak standpunten in m.b.t. de kernuitstap. Namens het maatschappelijk middenveld spraken meermaals actoren die betrokken waren bij de actiegroep Tegengas of milieuorganisaties zoals Greenpeace en Bond Beter Leefmilieu. Deze actoren waren maar in bescheiden mate vertegenwoordigd in de verschillende VRT-kanalen terwijl zij toch iets meer stem kregen in andere media, voornamelijk bij DeWereldMorgen (65%) en Knack (12%) (niet in grafiek). Burgers kwamen nauwelijks aan het woord over dit thema, met uitzondering van de lezersbrieven in Het Laatste Nieuws. Figuur 3.1 bevat de ruwe schets van deze data.

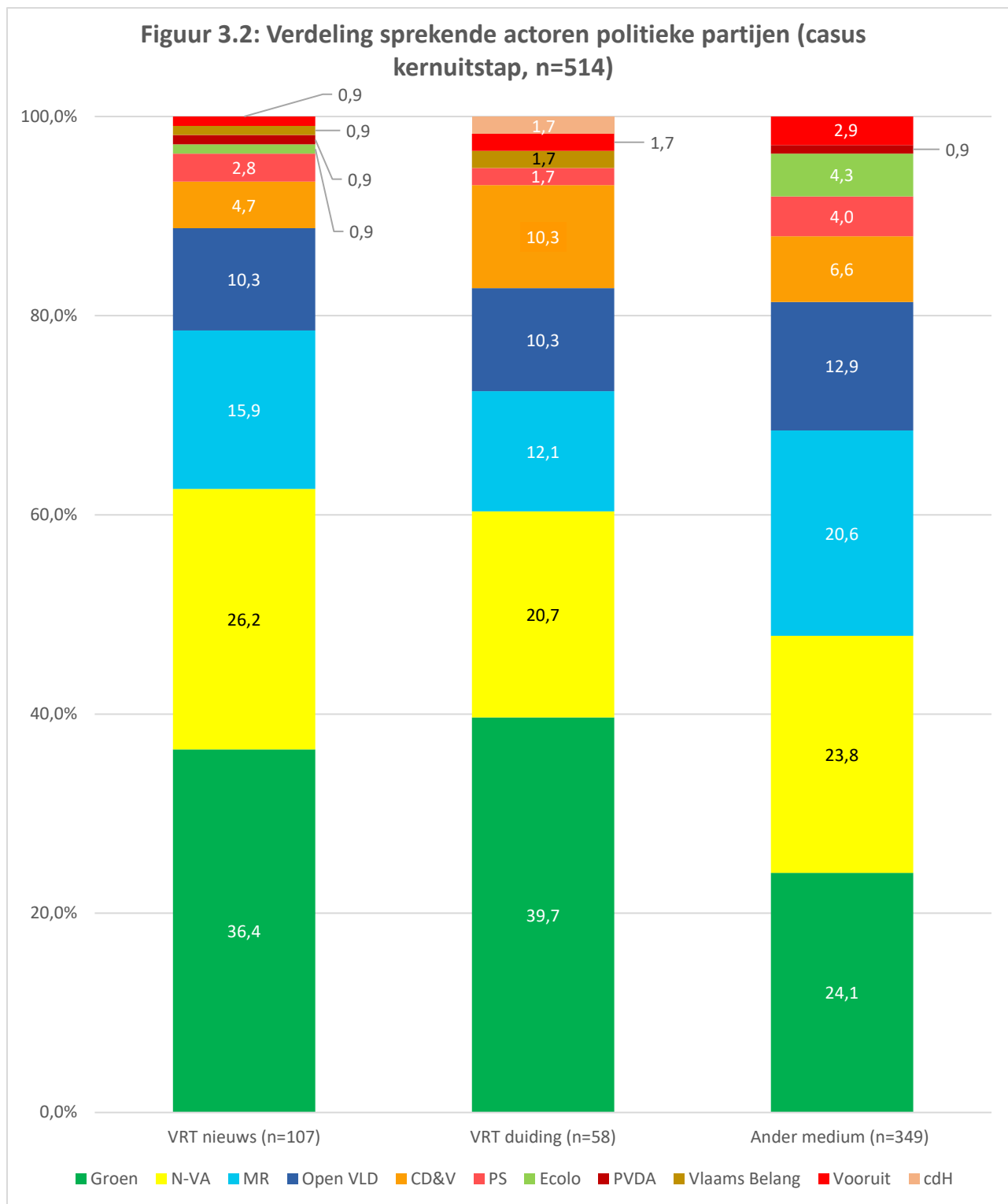

Leesvoorbeeld: In het VRT-nieuws kwamen 174 actoren aan bod die spraken over de kernuitstap. 66,7% daarvan behoort tot de categorie politiek & overheid.

3.2.1.2. Aandacht voor politieke partijen in 2021, casus kernuitstap

Wanneer we in Figuur 3.2 inzoomen op de verdeling tussen de partijen en de belangrijkste politici blijkt dat vertegenwoordigers van Groen het vaakst aan het woord kwamen over de kernuitstap. De aandacht wordt vooral ingenomen door de bevoegde minister van Energie Tinne Van der Straeten die goed is voor 62% van alle interventies van Groen. Voorzitster Meyrem Almaci neemt 12% van de Groen-interventies voor haar rekening. Het aandeel van N-VA gaat logischerwijs voor een groot stuk naar hun bevoegde minister Zuhair Demir (38%) die vooral sprak over de vergunning van de gascentrales die dienen om het energieverlies van de kernuitstap (tijdelijk) op te vangen. Zij deelt net als minister Van der Straeten de aandacht voor het grootste deel met haar partijvoorzitter, Bart De Wever (19% van alle N-VA-actoren). Voor deze casus is er dus duidelijk, opnieuw, een machtslogica aan het werk waarbij de bevoegde ministers ruimschoots de maat nemen van de andere politieke actoren. De kernuitstap was ook de arena van een strijd tussen Groen en N-VA, de meest uitgesproken spelers in dit dossier, en dat zie je ook vertaald in de berichtgeving; ze steken er bovenuit. Interessant is ook de ruime aandacht voor de MR, nochtans een Franstalige partij, die binnen de Vivaldi-regering het meest tegen de kernuitstap gekant is.

We zien deze logica aan het werk zowel in VRT-nieuws en -duiding als in andere media. In de nieuws- en duidingsprogramma's van de VRT is de aandacht voor Groen en haar bevoegde ministers meer uitgesproken dan elders, terwijl in de andere media de grote voorstander van de kernuitstap (Groen) en tegenstander (N-VA) meer gelijk vertegenwoordigd zijn. Maar ook bij VRT komen tegenstanders (N-VA en MR) ruimschoots aan bod. Opvallend is tot slot dat Vlaams Belang op de VRT bescheiden aanwezig is, terwijl het helemaal *niet* aan bod komt in de andere media.

Onderstaande Tabel 3.4 geeft aan welke individuele politicus het vaakst aan het woord kwam (TV/radio) of geciteerd werd (krant/website), met tussen haakjes het aantal keer dat de politicus opdook in dat medium. Zowel op de VRT als daarbuiten was dat Minister van Energie Tinne Van der Straeten (Groen). Ook Georges-Louis Bouchez (MR) en de Vlaamse minister van Energie Zuhail Demir staan in de top drie, behalve bij VRT-duiding, daar staat Almaci (partijvoorzitter van Groen) op de derde

plaats en volgt Zuhail Demir op de vierde plaats met drie verschijningen. Let wel op want het gaat hier om relatief weinig verschijningen en één verschijning kan een verschil maken.

Tabel 3.4. Top vijf actoren die het vaakst aan het woord kwamen (casus kernuitstap)

Top 5	VRT-nieuws	VRT-duiding	Ander medium
1.	Tinne Van der Straeten (24)	Tinne Van der Straeten (8)	Tinne Van der Straeten (56)
2.	Georges-Louis Bouchez (15)	Georges-Louis Bouchez (4)	Georges-Louis Bouchez (56)
3.	Zuhail Demir (13)	Meyrem Almaci (4)	Zuhail Demir (31)
4.	Bart De Wever (7)	Zuhail Demir (3)	Egbert Lachaert (17)
5.	Egbert Lachaert/Meyrem Almaci (5)	Egbert Lachaert (2)	Bart De Wever (13)

3.2.2. Welke standpunten komen aan bod?

Als we kijken naar de standpunten die aan bod komen bij de kernuitstap, dus de standpunten die door de aan het woord komende actoren ten beste werden gegeven, dan zien we dat de VRT-berichtgeving niet veel verschilt van die in andere media. Zowel de standpunten voor kernenergie als de standpunten tegen kernenergie en de gebalanceerde of minder uitgesproken standpunten komen ruimschoots aan bod in zowel de duidings- als nieuwsprogramma's van VRT. De voorstanders van kernenergie kregen iets meer het woord op VRT (zowel in nieuws als in duiding) dan de tegenstanders. Bij de andere onderzochte media liggen de verhoudingen net omgekeerd, daar codeerden we net wat meer interventies tegen de uitstap dan voor de uitstap.

Tabel 3.5. Verdeling standpunten per medium (casus kernuitstap)

	VRT-nieuws	VRT-duiding	Ander medium
Voor kernuitstap	31,6%	34,1%	24,4%
Tegen kernuitstap	25,9%	28,2%	31,4%
Niet eenduidig voor of tegen	42,5%	37,6%	44,2%
Totaal aantal standpunten	174	85	722

Daarbij moeten we wel opmerken dat er een ruime variatie zit binnen de categorie 'andere medium'. In het debat omtrent de kernuitstap spreken enkel de alternatieve media zoals Doorbraak en DeWereldMorgen zich in een duidelijke richting uit. Als we het aandeel tegenstand van het aandeel steun voor de kernuitstap aftrekken (data niet in grafiek) blijkt hoe uitgesproken die twee andere media zijn. Doorbraak scoort uitgesproken negatief (-67), wat betekent dat de standpunten tegen de kernuitstap veel luider klinken dan de standpunten voor. Bij het linksgeoriënteerde DeWereldMorgen is de situatie het spiegelbeeld (+56). Alle andere media scoren tussen deze twee extremen met De Standaard en Terzake (beide scores 0) net in het midden.

Verder blijkt er een grote diversiteit aan argumenten te zijn om de positie voor of tegen de kernuitstap te verantwoorden, en die grote diversiteit komt ruimschoots in de VRT-kanalen aan bod. De voornaamste argumenten vóór de uitstap zijn dat het openhouden van de centrales niet meer haalbaar is, en dat de energiebevoorrading is verzekerd. In de VRT-duidingsprogramma's komt dat eerste argument het meest aan bod. Die diversiteit aan argumenten zien we ook bij de argumenten tégen de uitstap. Hier wordt vooral aangehaald dat kernenergie milieuvriendelijk is, dat de energiebevoorrading

juist niet is verzekerd, dat er negatieve gevolgen van de uitstap zijn voor de consument, en er is ook kritiek op (de milieu-impact van) de ondersteunende gascentrales. Die laatste kritiek komt relatief vaak aan bod in de VRT-duidingsprogramma's. Al bij al wijkt de VRT-berichtgeving zeker niet systematisch af van de andere media in de argumenten die naar voor worden geschoven⁹ en is er heel wat diversiteit in de argumenten voor en tegen die aan bod kwamen.

Tabel 3.6. *Verdeling argumenten voor een kernuitstap per medium (casus kernuitstap)*

<i>Argumenten voor een kernuitstap</i>	VRT-nieuws (%) <i>(n=43)</i>	VRT-duiding (%) <i>(n=21)</i>	Ander medium (%) <i>(n=137)</i>
Openhouden niet haalbaar	41,9	76,2	40,9
Energiebevoorrading is verzekerd	30,2	28,6	39,4
Kernenergie is onveilig	25,6	9,5	23,4
Kernenergie niet duurzaam	11,6	19,0	19,0
Kernenergie houdt alternatieven tegen	2,3	28,6	15,3

Leesvoorbeeld: 41,9% van alle argumenten die werden gegeven voor de kernuitstap bij VRT-nieuws benadrukten dat het openhouden van de kerncentrales niet langer haalbaar was. 40,9% van alle argumenten voor de kernuitstap in andere media gaven diezelfde reden aan.

Tabel 3.7. *Verdeling argumenten tegen een kernuitstap per medium (casus kernuitstap)*

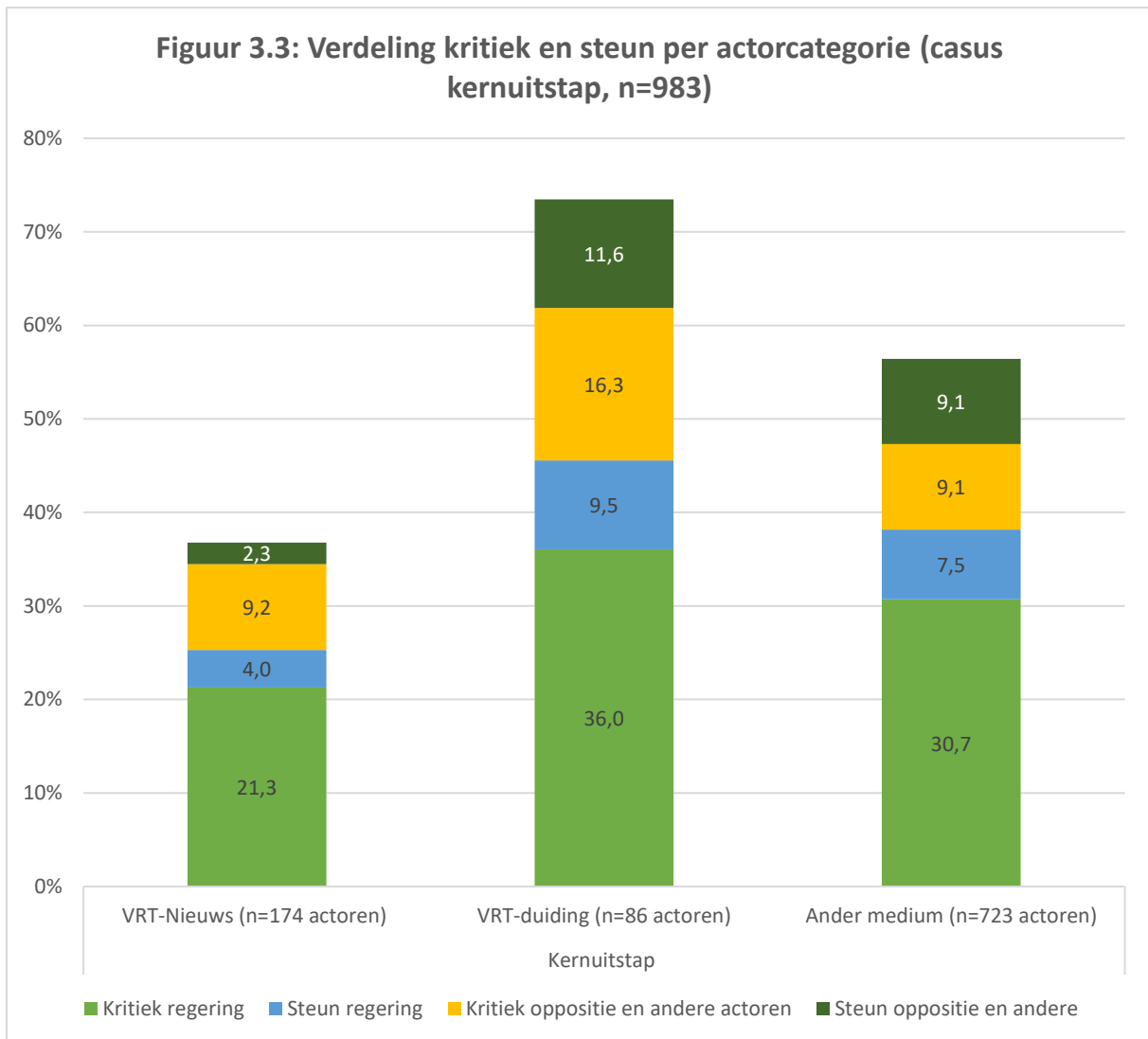
<i>Argumenten tegen een kernuitstap</i>	VRT-nieuws (%) <i>(n=44)</i>	VRT-duiding (%) <i>(n=37)</i>	Ander medium (%) <i>(n=350)</i>
Kernenergie is milieuvriendelijk	43,2	29,7	31,2
Energiebevoorrading is niet verzekerd	36,4	45,9	40,1
Elektriciteitsprijs, negatieve impact op koopkracht, tewerkstelling	27,3	35,1	35,3
Kritiek op ondersteunende gascentrales	27,3	56,8	21,9
Hernieuwbare energie is een gok	6,8	8,1	17,1
Geen draagvlak	0,0	5,4	14,9

Leesvoorbeeld: 43,2% van alle argumenten die werden gegeven tegen de kernuitstap bij VRT-nieuws benadrukten dat kernenergie milieuvriendelijk is. 40,1% van alle argumenten tegen de kernuitstap in andere media gaven aan dat de energiebevoorrading niet verzekerd is zonder de kerncentrales open te houden.

3.2.3. Wie krijgt er steun of kritiek?

Figuur 3.3 geeft de actoren weer die kritiek of steun kregen (van anderen). Wanneer we de steun en kritiek tussen de verschillende media vergelijken, zien we dat in het VRT-nieuws (21%) er in het algemeen minder actoren kritiek uiten op de (federale) regering dan in de andere media (31%). Maar langs de andere kant zien we wel dat in VRT-duiding net het meest kritiek wordt geuit ten op zichte van de regering (36%). Dit is waarschijnlijk het gevolg van het format van duidingsprogramma's die meer gericht zijn op interpretatie en opinievorming. Dit zien we bijvoorbeeld ook bij formats zoals opiniestukken en analyses in kranten, waarin ook vaker kritiek wordt gegeven in het algemeen en op de regering specifiek (data niet in grafiek). In de VRT-duidingsprogramma's is er ook meer kritiek op andere actoren dan de regering, en ook meer steun voor regering en anderen; er komen met andere woorden meer meningen aan bod.

⁹ Volledige verdeling van standpunten per medium raadplegen in bijlage 3.

Leesvoorbeeld: 30,7% van alle actoren die aan het woord kwamen in andere media uit kritiek ten op zichte van de regering. 7,5% van al deze actoren betuigde dan weer steun aan de regering.

Wanneer we meer in detail bekijken aan welke actoren de kritiek gericht is dan blijkt dat vooral aan het adres van de regering en meer bepaald minister Van der Straeten te zijn (niet in grafiek). In het VRT-nieuws en in de andere media gaat ongeveer één derde van alle kritiek naar Minister van der Straeten. Dat is minder dan in de duidingsprogramma's van de VRT, waar zelfs meer dan de helft van de kritiek aan het adres van de regering betrekking heeft op de minister. Kritiek op de oppositie en andere actoren gaat vooral naar energieleverancier ENGIE en in mindere mate ook naar N-VA-voorzitter Bart De Wever, die met name wordt bekritiseerd voor zijn retoriek ten aanzien van minister Van der Straeten. De data over kritiek en steun geven aan dat veel in de kijker lopen, wat we hierboven aantoonde toen we stelden dat Groen en haar minister veel aandacht kregen (nog wat meer op VRT dan bij andere media), duidelijk ook een keerzijde heeft. Hetzelfde Groen krijgt in hoofde van zijn minister ook ruimschoots het meest kritiek te verwerken. Wanneer we meer concreet de vergelijking maken tussen de twee 19u journaals van VTM en VRT dan zien we geen grote verschillen. Ook wanneer we deze berekening maken voor het gehele aanbod van VRT (door duiding en nieuws samen te tellen) en dat tegenover de categorie van andere media afzetten, zien we dat steun en kritiek niet zo veel van elkaar verschillen (data niet in grafiek).

3.3. Casus Lerarentekort

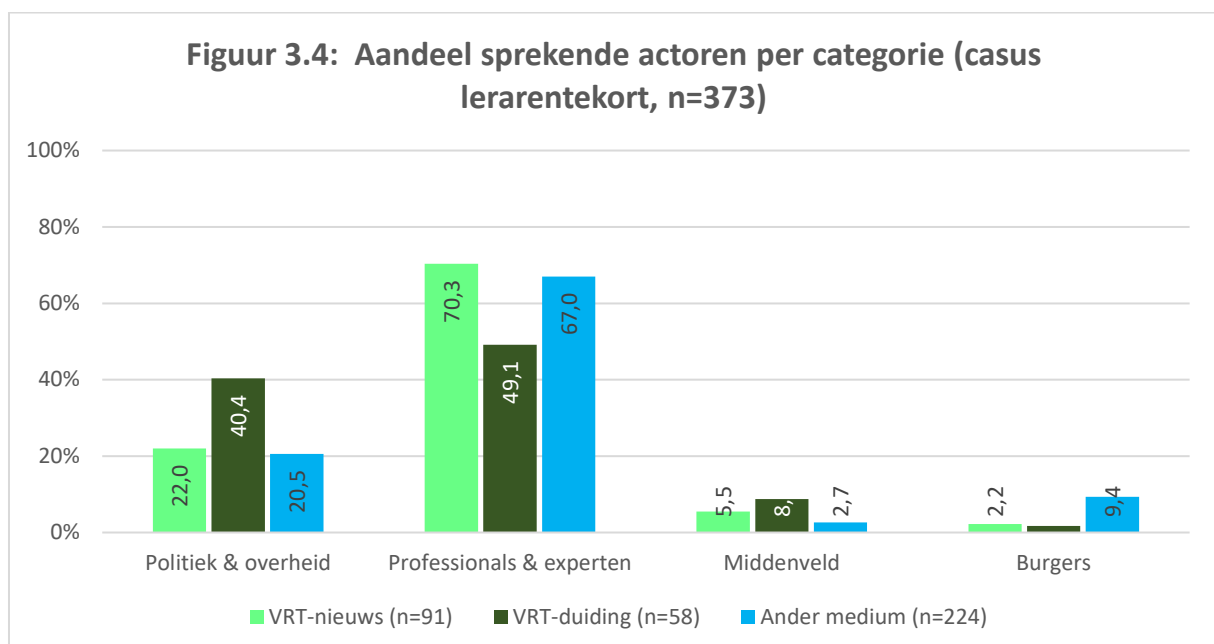
3.3.1. Wie komt er aan bod?

3.3.1.1. Verdeling over maatschappelijke actoren

In tegenstelling tot de kernuitstap is de casus over het lerarentekort minder gepolitiseerd, in die zin dat men het er in het algemeen wel over eens is dat het lerarentekort er is. Er woeden daarentegen wel felle debatten over de aanpak die nodig is om het lerarentekort op te lossen. Het leeuwendeel van de actoren die in de media verschijnen over deze casus komen dan ook niet uit overheid of politiek, zoals Figuur 3.4 aangeeft. Enkel in de duidingsprogramma's van VRT weten overheidsactoren en politici nog 40% van de aandacht weg te kapen. Professionals en experts zijn in deze casus de categorie met de meeste sprekende actoren, zowel op de kanalen van de openbare omroep als in andere media. Deze vaststelling is het meest uitgesproken wanneer we kijken naar de categorie VRT-nieuws, waar professionals en experts iets meer dan 70% van alle actoren uitmaken. Belangrijke spelers zijn werknemers binnen het onderwijsveld (schooldirecteurs, leerkrachten,...), die 45% van de categorie van professionals en experts innamen. De overige actoren waren voornamelijk personen van de koepelorganisaties (bijv. Lieven Boeve) en onderwijsexperts.

Het middenveld, dat voor de kernuitstap nauwelijks aan bod kwam op VRT, krijgt inzake het lerarentekort net wel meer aandacht op VRT dan in andere media. Toch is het middenveld in geen enkel medium echt prominent aanwezig wanneer het over het lerarentekort gaat. Burgers krijgen zoals bij de andere twee casussen het minst vaak het woord. Een uitsplitsing naar de verschillende media die in deze bredere categorie zitten leert ons dat opnieuw HLN verantwoordelijk is voor het aandeel van burgers in de categorie 'andere media', door een grote aanwezigheid van burgers in dit medium. Dit wederom meestal onder de vorm van lezersbrieven.

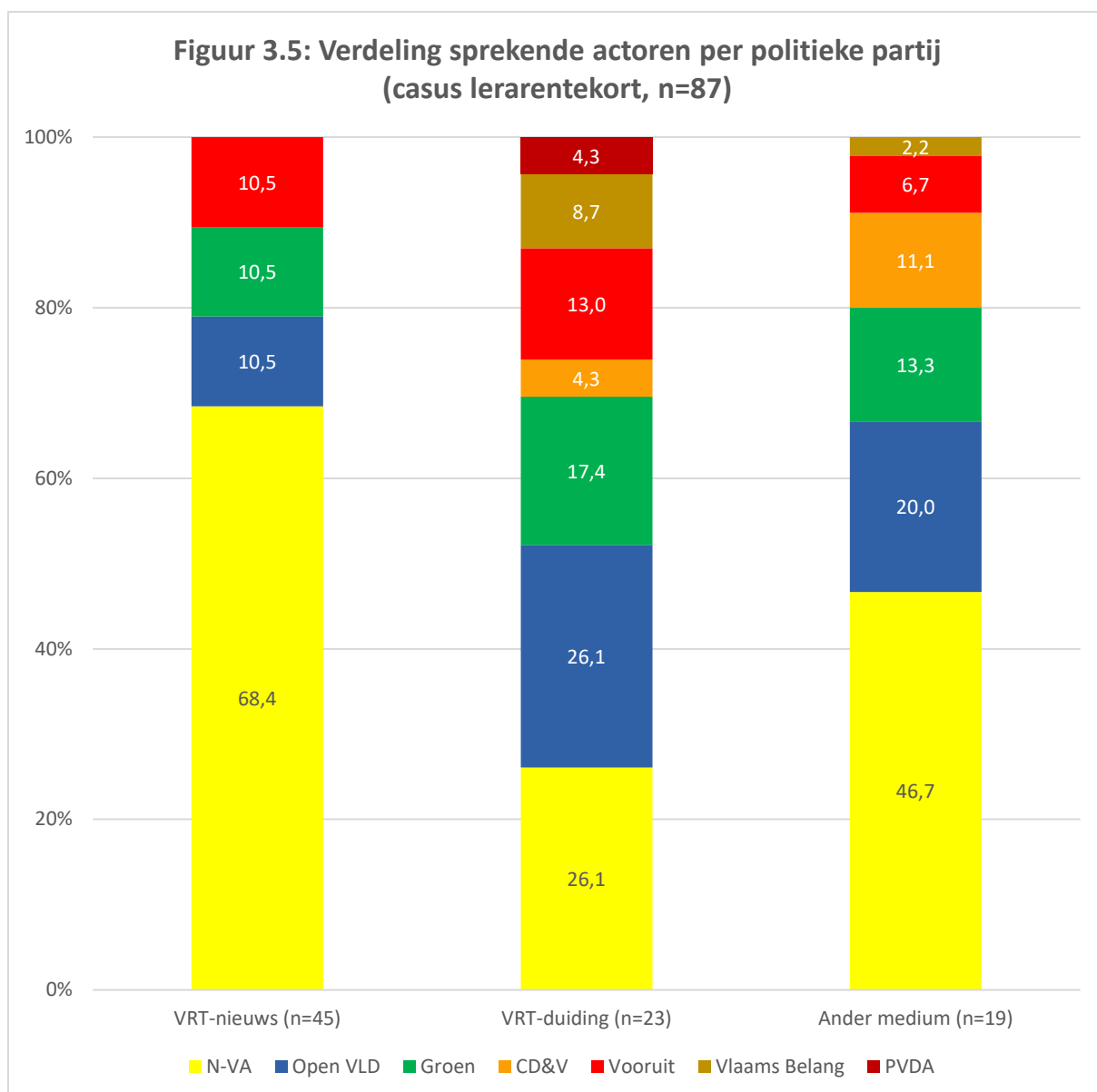
Hoewel VRT-nieuws en andere media sterk op elkaar gelijken qua aandachtsverdeling, zien we bij de duidingsprogramma's een groter aandeel van politiek en overheid. Dit ligt vooral aan programma De Zevende Dag, waarin 81% van de actoren van de overheid en politiek afkomstig was (niet in grafiek).

Leesvoorbeeld: *In VRT-nieuws kwamen 91 actoren aan het woord over het lerarentekort. 22% daarvan behoort tot de categorie Politiek & overheid.*

3.3.1.2. Aandacht voor politieke partijen in 2021, casus lerarentekort

Wanneer we kijken naar de aandacht voor politieke partijen in Figuur 3.5, zien we dat N-VA in alle media een groot deel van de aandacht krijgt. Dit is een gevolg van de optredens van Ben Weyts, de bevoegde minister van onderwijs in de Vlaamse regering (98% van alle N-VA-optredens binnen deze case). Vooral in het VRT-nieuws is N-VA heel sterk vertegenwoordigd (68% van alle actoren), ten koste van andere partijen zoals bijvoorbeeld CD&V of Vlaams Belang. Het nieuwsaanbod volgt dus opnieuw duidelijk de machtslogica en legt sterk de nadruk op de bevoegde minister. De duidingsprogramma's daarentegen laten een veel diverser beeld zien. Oppositiepartijen Vlaams Belang en PVDA komen in de VRT-duidingsprogramma's wel aan het woord, een stuk meer zelfs dan in andere media.

Tabel 3.8. Top-5 actoren die het meest aan bod waren (casus lerarentekort)

Top 5	VRT-nieuws	VRT-duiding	Ander medium
1.	Ben Weyts (14)	Ben Weyts (4)	Ben Weyts (20)
2.	Lieven Boeve (9)	Sven Gatz (3)	Koen Pelleriaux (17)
3.	Koen Pelleriaux (5)	Lieven Boeve/Koen Pelleriaux (1)	Lieven Boeve (15)
4.	Lieven Boeve (4)		Philippe Noens (5)
5.	Koen Van Kerkhoven/Sven Gatz (2)		Gwendolyn Rutten (4)

3.3.2. Welke standpunten komen aan bod?

In deze casus is het niet mogelijk om duidelijke voor- en tegenstanders af te lijnen; het debat ging eerder over welke oplossingen er mogelijk zijn voor het probleem van het lerarentekort. Na een inventarisering¹⁰ van de mogelijke standpunten rond het lerarentekort, werden deze gegroepeerd in vier brede categorieën. Onderstaande tabel geeft weer welke concrete oplossingen tot deze brede categorieën worden gerekend.

Tabel 3.9. *Classificering standpunten en oplossingen (casus lerarentekort)*

Oplossing drempel verlagen (zij-instroom)	Extra personeel dat niet over ideale diploma bezit, zij-instroom vergemakkelijken, meer maatschappelijke waardering, meer reclame voor beroep, ...
Oplossing personeelsbeleid	Leerkrachten betrekken bij personeelsbeleid, beter personeelsbeleid, administratie over laten aan niet-leerkrachten, leerkrachten meer autonomie geven, inkomens verhogen, fringe benefits verhogen (vb. fietsvergoeding), betere pensioenregeling,...
Oplossing efficiëntie middelen	Concentratiescholen oplossen, minder dubbelop dezelfde opleiding, stille reserves van deeltijdse leerkrachten, kleinere klassen, grotere klassen op regionaal niveau, maximum aantal les geven verhogen,...
Oplossing demografische kenmerken	Toelaten hoofddoeken, inzetten op mannelijk leerkrachten, oudere leerkrachten terug uit pensioen halen,...

In alle media krijgt het standpunt dat via zij-instroom extra leerkrachten moet worden aangetrokken het meeste aandacht, dat zien we in Tabel 3.10. Verder worden er ook allerlei voorstellen naar voor geschoven om te sleutelen aan het personeelsbeleid, bijvoorbeeld hogere inkomens voor leerkrachten. Opnieuw zien we dat VRT niet echt anders bericht over het lerarentekort dan de andere media. Alle standpunten die in andere media aan bod kwamen, waren ook vertegenwoordigd in het VRT-aanbod, met een min of meer gelijkaardige frequentie.

Tabel 3.10. *Verdeling standpunten per type medium (casus lerarentekort)*

	VRT-nieuws (%) (n=78)	VRT-duiding (%) (n=40)	Ander medium (%) (n=169)
Oplossing drempel verlagen (zij-instroom)	44,0	32,7	32,6
Oplossing personeelsbeleid	19,8	26,5	13,4
Oplossing efficiëntie middelen	11,0	10,2	15,2
Oplossing demografische kenmerken	11,0	12,2	14,3

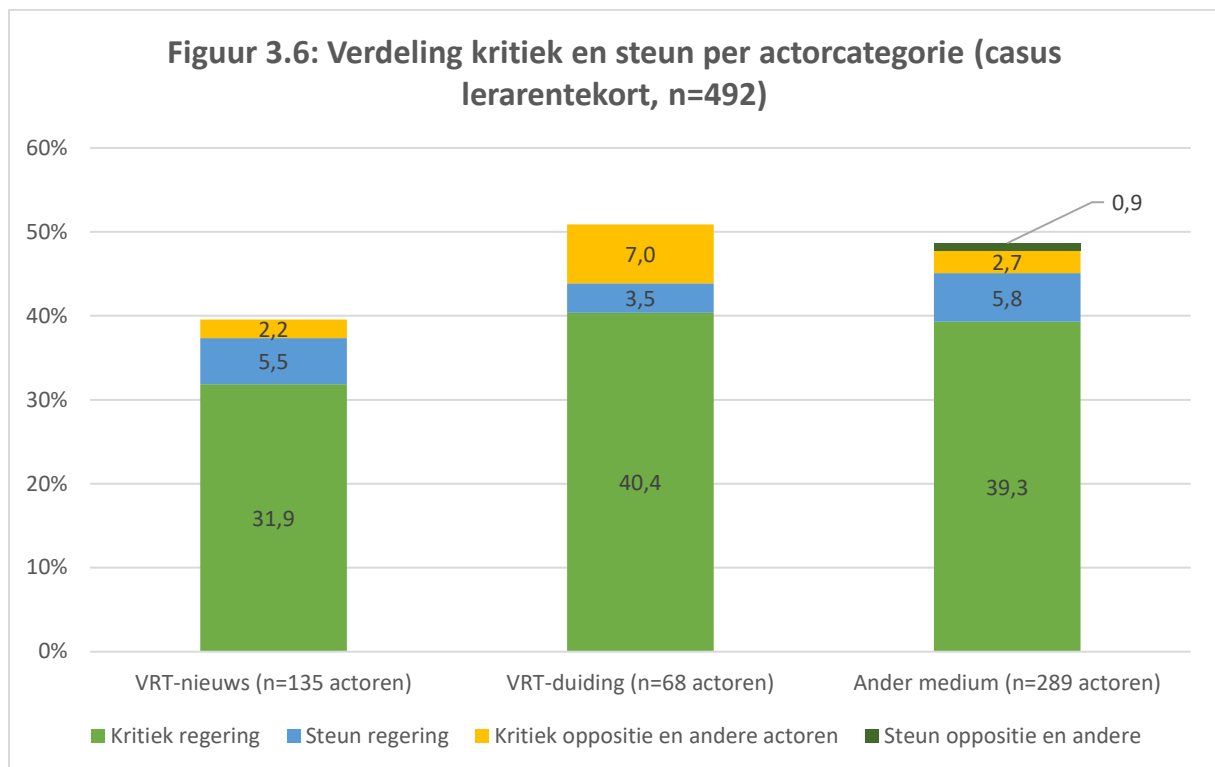
Wanneer we enkel de twee journaals vergelijken (van VRT en VTM, niet in grafiek), blijkt dat VTM wat meer gelijke aandacht besteed aan de verschillende oplossingen. Vooral de oplossing van de zij-instroom komt in het VRT-journaal aanzienlijk meer aan bod. Wanneer we inzoomen op andere individuele media zien we dat Doorbraak wat afwijkt door enkel te focussen op oplossingen die zich toespitsen op het efficiënter inzetten van de middelen in het onderwijs. Inzetten op demografische

¹⁰ Inventarisering gebeurde door een gedetailleerde lezing van een groot aantal artikels over het lerarentekort.

kenmerken (mannen, ouderen, personen met hoofddoek) zien we dan weer het vaakst voorkomen in het VRT-radioprogramma De Wereld Vandaag (helft van de argumenten in dit medium).

3.3.3. Wie krijgt er steun of kritiek?

Ook bij de casus van het lerarentekort is er in de VRT-uidingsprogramma's het vaakst kritiek te horen aan het adres van de regering (dus deze keer N-VA-minister Ben Weyts), maar de verdeling is wel erg vergelijkbaar met deze in de andere media. VRT-nieuws heeft een lager aandeel aan zowel kritiek als aan steun. Dat zien we in Figuur 3.6. Het is dus opnieuw zo dat de actor die het meest aan het woord komt, en dat is dus weer in overeenstemming met de machtslogica de regering en de bevoegde minister, terzelfdertijd van de andere actoren veruit het meest kritiek te verwerken krijgt. Wanneer we inzoomen op de kritiek voor de regering gaat deze vooral naar de huidige Vlaamse regering. Ook de vorige Vlaamse regering krijgt kritiek maar wel de helft van wat de huidige Vlaamse regering krijgt. Andere actoren, buiten het politieke veld, krijgen hier eveneens kritiek. Deze is dan vooral gericht op onderwijskoepels en bijhorende topmannen Lieven Boeven (katholiek onderwijs) en Koen Pelleriaux (gemeenschapsonderwijs)

Leesvoorbeeld: 40,4% van de actoren in VRT-duiding uitte kritiek op de regering, 3,5% betuigde dan weer steun ten opzichte van de regering (of een minister)

Wanneer we verder inzoomen op wie kritiek uit (niet in grafiek), dan zien we dat het deze vooral afkomstig is van professionals en experts (61% van alle kritiek). Dit is vooral afkomstig van de topmannen van het katholiek onderwijs (Lieven Boeve) en het gemeenschapsonderwijs (Koen Pelleriaux) die samen goed zijn voor 15% van alle kritiekuitingen

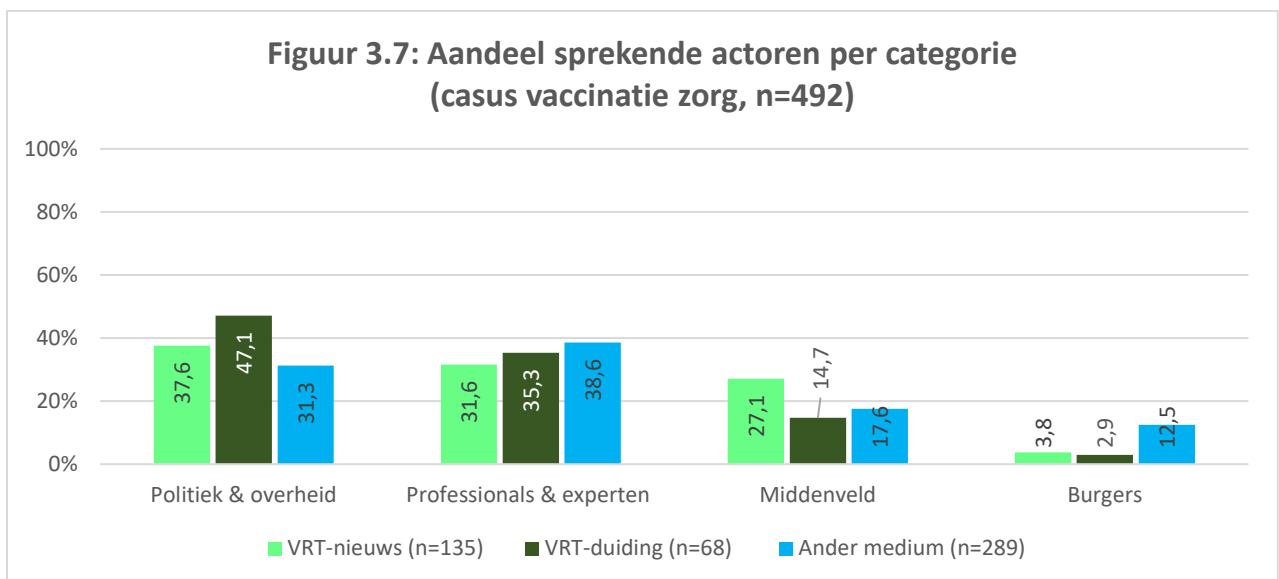
3.4. Casus vaccinatie

3.4.1. Wie komt er aan bod?

3.4.1.1. Verdeling over maatschappelijke actoren

Voor de casus rond vaccinatie in de zorg zien we opnieuw dat de meeste sprekende actoren in Figuur 3.7 behoren tot de categorie overheid en politiek, al zijn de verschillen met de andere actorcategorieën beduidend kleiner dan bij de andere twee casussen. Ook het middenveld krijgt hier meer een forum. Dit is vooral te wijten aan de optredens van de zorgkoepels en vakbonden binnen dit debat (bv. Vloso, Icuro). Van alle casussen zijn hier de verschillende groepen van actoren het meest gelijk verdeeld onder de categorieën; dit was het meest diverse debat, zou je kunnen stellen. Wel met uitzondering van burgers die wederom weinig aan bod komen.

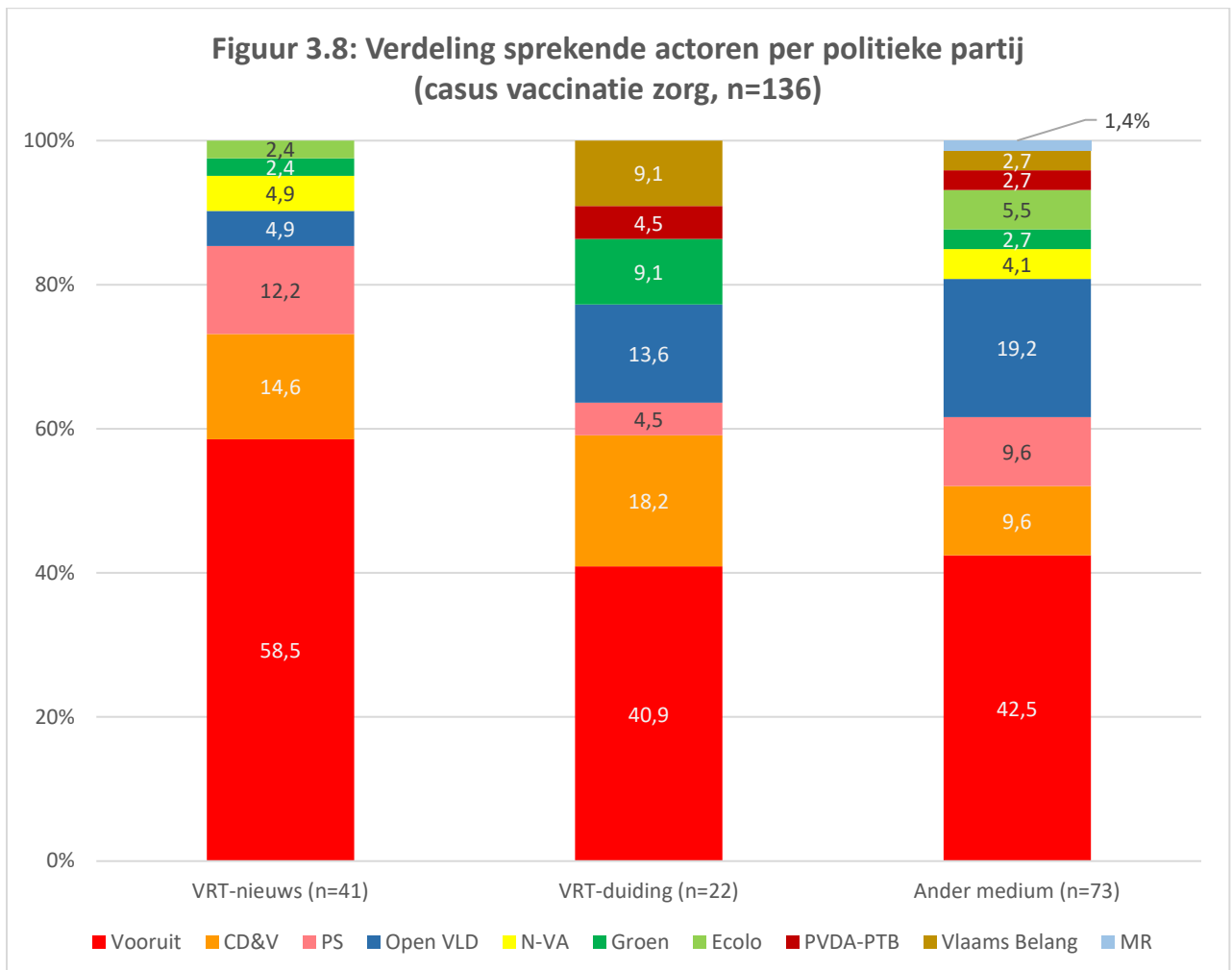
Wanneer we dit bekijken per soort medium, valt het wel op dat zowel VRT-nieuws als -duiding opnieuw meer aandacht besteden aan overheid en politici, en minder aan gewone burgers. Bij VRT-duiding gaat meer dan 80% van de aandacht naar politiek en experts, en in vergelijking met het VRT-nieuws weinig naar vertegenwoordigers van het middenveld. Dit is vooral het resultaat van duidingsprogramma's zoals De Afspraak en Terzake waarin vaak experts en politici worden gevraagd (data niet in grafiek). De aandacht voor gewone burgers bij andere media is opnieuw vooral te wijten aan de populaire krant Het Laatste Nieuws, waarin burgers een groter deel van de aandacht krijgen (via lezersbrieven, maar ook in de rol van bijvoorbeeld betogers). Ook het linkse medium DeWereldMorgen geeft minder aandacht aan politici en wat meer aan middenveldactoren. Opvallend is het aandeel actoren uit het middenveld in VRT-nieuws (27%), dit is een pak meer dan in de eigen duidingsprogramma's en in andere media. Dit is vooral afkomstig van optredens van vakbonden en middenveldorganisaties zoals Zorgnet Icuro en VLOSO. Vooral Margot Cloet (Zorgnet Icuro) kreeg hier bijvoorbeeld veel aandacht (7,5% van alle actoren).

Leesvoorbeeld: *In het VRT-nieuws kwamen 135 actoren aan het woord over de verplichte vaccinatie in de zorg. 37,6% daarvan behoort tot de categorie politiek & overheid.*

3.4.1.2. Aandacht voor politieke partijen in 2021, casus vaccinatie zorg

Wanneer we kijken naar de verdeling van aandacht over de politieke partijen in Figuur 3.8 en individuen in Tabel 3.11 zien we dat Vooruit veruit het meeste aan het woord is gekomen in verband met deze casus. De bevoegde Vooruit-minister van Volksgezondheid, Frank Vandenbroucke, was goed voor 91% van alle Vooruit-optredens; het was dan ook Vandenbroucke zelf die de verplichte vaccinatie in de zorg had aangekaart. De aandacht voor de minister (of partijgenoten van Vooruit) gaat van 58% in het VRT-nieuws tot 40% in de VRT-duiding. De overige media bevinden zich daartussen met een aandeel van bijna 43%. De rest van de aandacht wordt grotendeels verdeeld onder de overige Vlaamse en Franstalige regeringspartijen. De regeringsaanwezigheid is het grootst voor VRT-nieuws: 95% van de actoren die daar aan het woord kwamen zitten in de federale regering. De dominantie van de regeringspartijen is ook terug te vinden bij de overige media (93%), maar is minder het geval in de VRT-duidingsprogramma's (87%). Oppositiepartijen Vlaams Belang en PVDA komen, net zoals in de andere casussen, het meest aan het woord in de VRT-duidingsprogramma's. In de VRT-duiding krijgen deze twee 'zuivere' oppositiepartijen opnieuw meer aandacht dan in de andere media.

Tabel 3.11. Top-5 actoren die het meest aan bod kwamen (casus vaccinatie zorg)

	VRT-nieuws	VRT-duiding	Ander medium
1.	Frank Vandenbroucke (23)	Margot Cloet (8)	Frank Vandenbroucke (26)
2.	Margot Cloet (17)	Frank Vandenbroucke (7)	Margot Cloet (15)
3.	Marc Noppen (5)	Alexander De Croo/Wouter Beke/Marc Noppen (2)	Alexander De Croo (13)
4.	Wouter Beke/Steven Van Gucht (4)	Paul Magnette (1)	Wouter Beke/Paul Magnette (4)
5.	Paul Magnette (3)		Marc Noppen/Peter Piot (3)

3.4.2. Welke standpunten komen aan bod?

De standpunten die in de media ingenomen worden voor of tegen de verplichte vaccinatie in de zorg zijn minder evenredig verdeeld dan bij de casus rond kernenergie. Vooral standpunten vóór een verplichte vaccinatie lijken hier door te wegen. Minder eenduidige of gebalanceerde standpunten zien we bij deze casus in mindere mate terugkomen (in tegenstelling tot bij kernenergie, waar dit de grootste categorie was). Dat blijkt uit Tabel 3.12.

Wanneer we verder kijken naar de verschillen tussen de drie groepen media in de tabel dan zien we dat VRT niet afwijkt van wat andere media brengen. In VRT-nieuws en VRT-duiding is het aandeel voor- en tegenargumenten zeer gelijkaardig aan wat we in de andere media zien. In zowat alle individuele media of programma's is het aandeel voorstanders van de verplichting groter dan het aandeel tegenstanders, de enige uitzondering is het alternatieve online platform DeWereldMorgen, waar er meer tegenstanders dan voorstanders van verplichte vaccinatie aan bod komen (data niet in grafiek of tabel)¹¹.

Tabel 3.12. Verdeling standpunten over een verplichte vaccinatie per type medium (casus vaccinatie zorg)

	VRT-nieuws (%) (n=133)	VRT-duiding (%) (n=68)	Ander medium (%) (n=271)
Voor vaccinatie in zorg	51,9	48,5	50,6
Tegen vaccinatie in zorg	27,1	19,1	28,8
Niet eenduidig of tegen	21,1	33,8	22,1
Totaal	133	68	271

3.4.3. Specifieke standpunten & argumenten

Over het algemeen stellen we vast dat zowel in het VRT-nieuwsaanbod als in de VRT-duidingsprogramma's, en ook in de andere media, er een brede waaier aan standpunten voor en tegen de verplichte vaccinatie in de zorg aan bod komt. Dat zien we in Tabel 3.13 en 3.14.

¹¹ Volledige verdeling van standpunten is te vinden in bijlage 3

Bij VRT-nieuws en -duiding zien we wat minder verschillende argumenten tegen verplichting dan in de andere media samen. Vooral het belang van sensibilisering (i.p.v. van verplichting) wordt bij de publieke omroep relatief vaker benadrukt, al komen er in de VRT-duidingsprogramma's ook stemmen aan bod die zeggen dat een sensibilisering weinig nut heeft. Standpunten die twijfelen aan het vaccin ('het vaccin werkt niet') vinden bij VRT beduidend minder ingang dan bij de andere media. We zien dat dit standpunt vooral voorkomt bij Doorbraak (22.2%), HLN (16.7%), De Standaard (16.7%) en De Tijd (16.7%)(data niet in grafiek).

Tabel 3.13. *Verdeling argumenten tegen een verplichte vaccinatie per type medium (casus vaccinatie zorg)*

	VRT-nieuws	VRT-duiding	Ander medium
Inzetten op sensibilisering	51,0	56,7	22,1
Slecht voor personeelstekort en/of werkdruk	30,6	13,3	26,7
Principe keuzevrijheid	22,4	10,0	27,9
Niet afdwingbaar	10,2	20,0	25,6
Geen groep viseren, moet iedereen verplichten	6,1	3,3	7,0
Klein/geen draagvlak	2,0	6,7	7,0
Vaccin werkt niet (goed)	0,0	10,0	17,4
Andere landen doen het niet	0,0	10,0	7,0
Totaal (n)	49	30	86

Leesvoorbeeld: 51% van alle argumenten die werden gegeven tegen een verplichte vaccinatie in de zorg bij VRT-nieuws waren diegene die het belang van sensibilisering benadrukten. 27,9% van alle argumenten tegen een verplichte vaccinatie in andere media benadrukten het principe van keuzevrijheid.

De argumenten voor vaccinatie die aan bod komen in de VRT-berichtgeving wijken opnieuw *in globa* niet veel af van deze van de andere media. Over alle media heen is het belang van de patiënten het belangrijkste argument voor een vaccinatie in de zorg. Dat het vaccin goed werkt wordt bij VRT wel iets vaker benadrukt dan in de overige media.

Tabel 3.14. *Verdeling argumenten voor een verplichte vaccinatie per type medium casus vaccinatie zorg)*

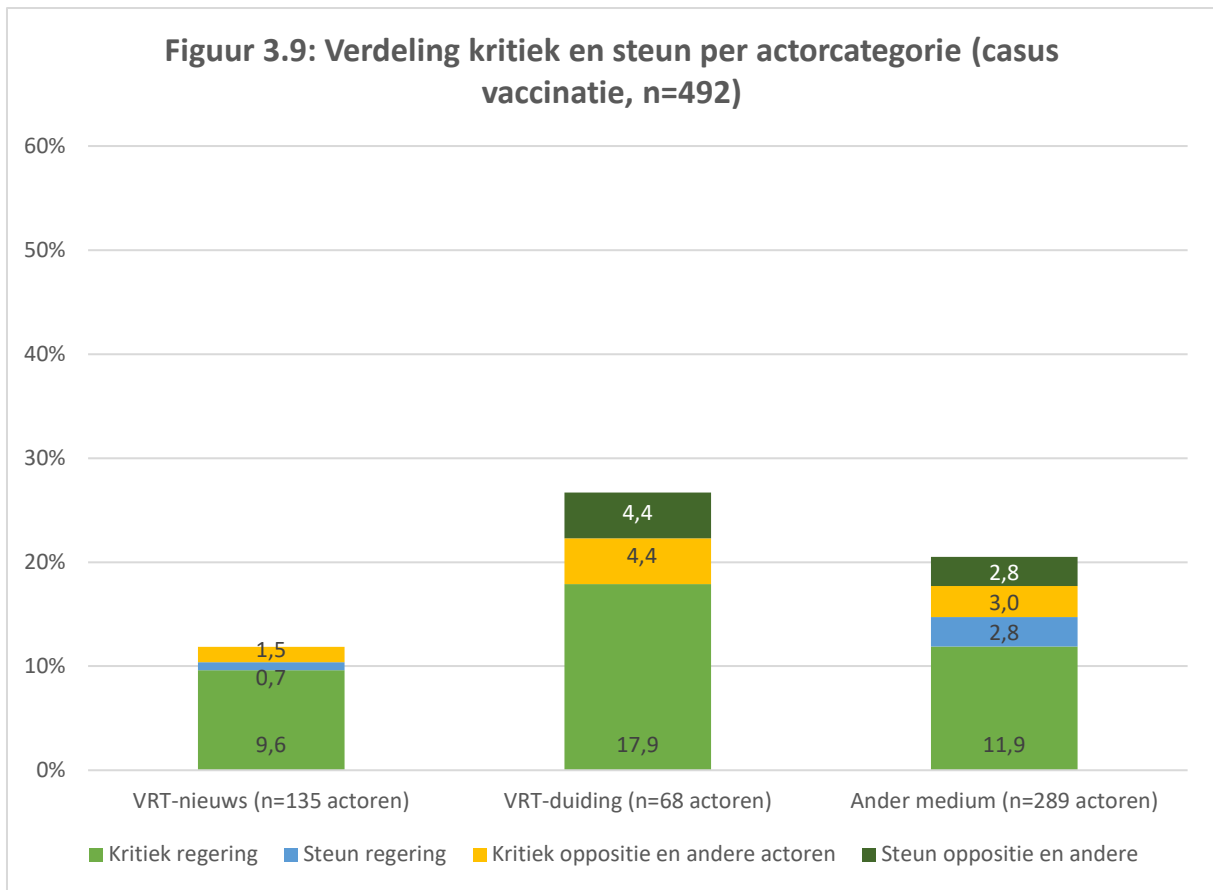
	VRT-nieuws (%)	VRT-duiding (%)	Ander medium (%)
Belang patiënten	66,7	59,5	58,5
Vaccin werkt goed	26,3	42,9	19,2
Voorbeeldfunctie zorgverleners	22,8	21,4	20,8
Lage vaccinatiegraad zorg	10,5	28,6	20,8
Andere landen doen het	7,0	9,5	4,6
Principe van solidariteit	5,3	9,5	10,8
Uitval personeel door besmetting	5,3	11,9	2,3
Andere vaccins zijn ook verplicht	3,5	14,3	4,6
Er is draagvlak	1,8	2,4	3,1
Sensibilisering werkt niet	0,0	16,7	8,5
Totaal (n)	57	42	130

Leesvoorbeeld: *66,7% van alle argumenten die werden gegeven voor een verplichte vaccinatie in de zorg bij VRT-nieuws waren diegene die het belang van de patiënten benadrukten. 19,2% van alle argumenten voor een verplichte vaccinatie bij andere media was het feit dat het vaccin goed werkt.*

3.4.4. Wie krijgt er steun of kritiek?

Bij deze casus zien we over het algemeen en in vergelijking met de kernuitstap en het lerarentekort relatief weinig kritiek op en steun voor politieke actoren. Net als bij de vorige casussen stellen we vast dat er in de VRT-duiding meer kritiek wordt geuit dan in andere media, wat wellicht te maken heeft met het interpreterend en opiniërend format. We zien dat dit immers ook het geval is bij opinie- en analysestukken in de kranten (niet in grafiek). Als er kritiek is, gaat die opnieuw het vaakst naar de regering in het algemeen (10% van de items), en dat is in deze de federale regering. Een andere actor die vaak kritiek krijgt, is de bevoegde minister Vandenbroucke, al is dit met 2% van alle items wel beduidend minder dan de federale regering in haar algemeenheid. Toch zien we dat de oppositie en andere actoren hier ook wel wat kritiek krijgen. Dit gaat dan vooral naar oppositiepartijen Vlaams Belang en PVDA, maar ook naar ziekenhuizen en personen die een vaccin weigeren. Het grootste aandeel kritiek kwam wederom van experts (professoren, virologen,...) en professionals (artsen, verplegers, ...), maar deze categorie had dan ook weer het meest steun voor de regering.

De belangrijkste vaststelling is opnieuw dat de VRT-berichtgeving, in het aan het woord laten van actoren die steun of kritiek geven op de regering of andere actoren, niet afwijkt van wat de andere media doen. Opnieuw ligt het profiel van de andere media besloten tussen langs de ene kant het VRT-nieuws en aan de andere kant de VRT-duiding.

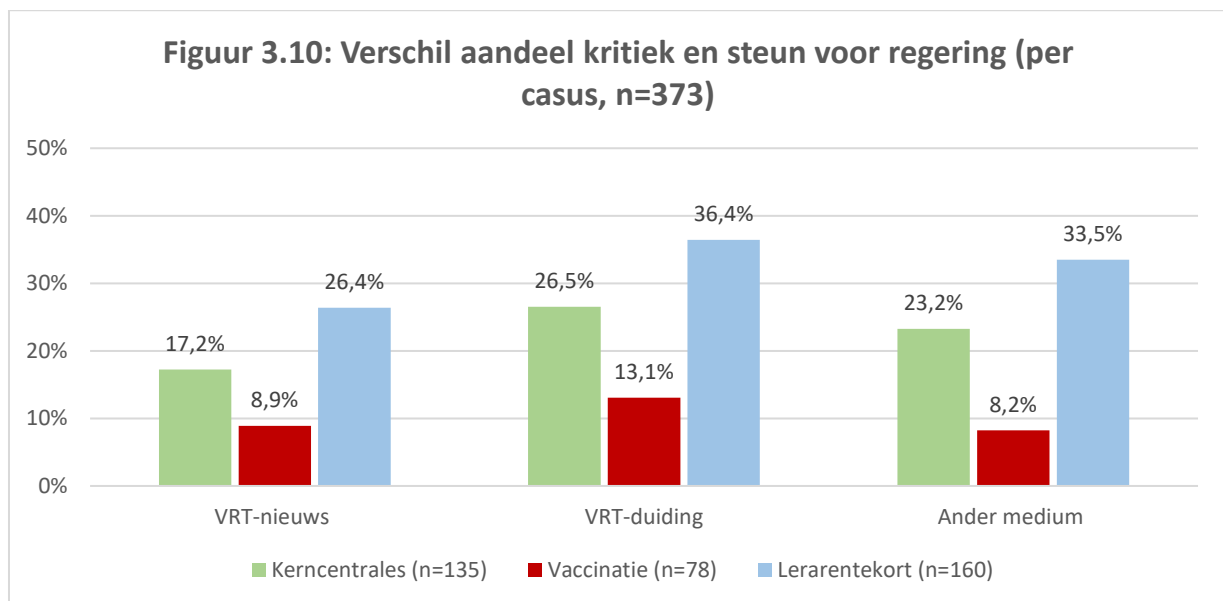

Leesvoorbeeld: 9,6% van de actoren in het VRT-nieuws over vaccinatie, dat zijn er 136 in totaal, uitten kritiek op de regering.

3.5. De casussen vergeleken: kritiek vs. steun aan de regering

Eerst en vooral valt het op dat de mate van kritiek voor de bevoegde regering¹² verschilt van case tot case. Figuur 3.10 geeft de totaalscore als we het percentage van elke uiting van steun aftrekken van het percentage actoren dat kritiek heeft op de betreffende bevoegde regering. De balken geven aan hoeveel meer kritiek dan steun er werd geuit ten opzichte van de bevoegde regering. Over alle media heen, was er het meeste kritiek op de regering in de case van het lerarentekort (blauwe balken). Noteer dat die kritiek niet zozeer van de oppositie kwam maar vooral van professionals en experts. Het is duidelijk dat dit lerarentekort, en bijgevolg de kwaliteit van ons onderwijs, als problematisch wordt beschouwd door veel actoren en daardoor ook samengaat met veel kritische opmerkingen. De casus waarvoor de regering het minste kritiek kreeg was die van de vaccinatie in de zorg (rode balken); de verplichte vaccinatie in de zorg is het minst controversiële thema over alle media heen. De kernenergie neemt een middenpositie in op het vlak van kritiek op het beleid (groen balken).

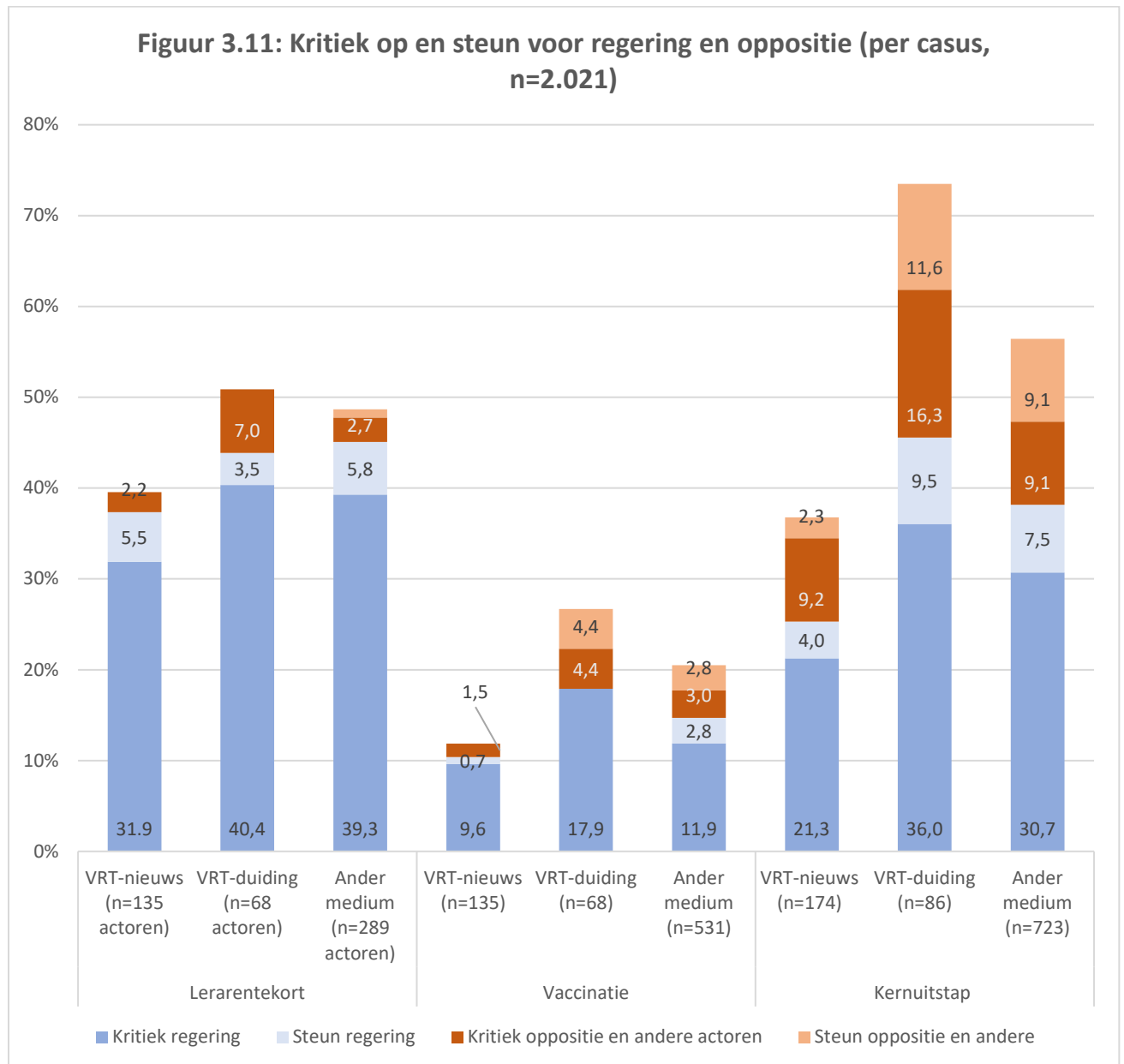
De mate van kritiek aan het adres van de regering is in alle drie de casussen het sterkst te horen in de VRT-uidingsprogramma's en het minst sterk in de VRT-nieuwsprogramma's. De andere media plaatsen zich daar veelal gemiddeld tussen, behalve in het geval van vaccinatie. De andere media zitten dus tussen de twee VRT-media besloten.

Figuur 3.11 geeft samenvattend de mate van kritiek en steun weer over alle casussen heen. Zoals eerder aangegeven kunnen we stellen dat macht ook komt met kritiek; regeringen en beleidsverantwoordelijken krijgen dan wel veel aandacht (vermeldingen en spreektijd) maar ook erg veel kritiek. In alle cases en in alle types media krijgt de regering vaker kritiek dan de oppositie of

¹² **Regering Kernuitstap:** huidige federale regering, vorige federale regering, minister Tinne Van der Straeten, regeringspartijen Vivaldi, politici regeringspartijen Vivaldi (ook voorzitters van partijen in Vivaldi vb. Bouchez). **Regering Vaccinatie:** federale regering, politici regeringspartijen Vivaldi (ook voorzitters van partijen in Vivaldi vb. Bouchez), partijen Vivaldi, Frank Vandenbroucke, vorige federale regering. **Regering Lerarentekort:** Vlaamse regering, vorige Vlaamse regering, minister Ben Weyts, bevoegde ministers onderwijs Waals en Brussels geweest (vb. Sven Gatz).

andere actoren. Voor de oppositie is het aandeel kritiek en de steun iets meer in evenwicht (vooral voor vaccinatie en kernenergie). We zien dat VRT-nieuws het minst vaak regeringskritiek geeft, VRT-duiding het meest. Dat schijnt toch aan te geven dat de VRT zijn rol speelt als waakhond van de macht, die de macht wel veel aan het woord laat maar ook kritisch bejegend.

5. Conclusie

In dit onderzoek naar de berichtgeving van de VRT in 2021 vanuit het perspectief van onpartijdigheid gingen we uitgebreid in op de nieuwsberichtgeving in de 19u journaals, de duidingsprogramma's van de VRT en meer in de diepte op drie cases waarbij we de VRT-berichtgeving met die in andere media vergelijken. Wat blijkt daaruit?

De vergelijking tussen de 19u-journaals van de VRT en VTM in 2021 leverde opvallend gelijklopende resultaten. De meest uitgesproken gelijkenis is dat de klemtoon in beide journaals ligt op de actoren met macht, in dit geval ministers en regeringspartijen. Dit is een vaststelling die in lijn ligt met eerder onderzoek (zie Raats et al., 2021) en met heel wat wetenschappelijk onderzoek in andere landen. Die grote aandacht voor politici en partijen met/in uitvoerende macht is het gevolg van bepaalde nieuwswaarden (focus op politici met invloed op het dagelijks leven van mensen), eerder dan van politieke voorkeur. Wanneer de regering verandert, veranderen ook de actoren die het meest prominent in het nieuws komen. In het algemeen kan je zeggen dat het nieuws in 2021 eerder een machtslogica dan een electorale logica volgde.

Deze dominante vertegenwoordiging van politici met macht was in dit onderzoek over het nieuwsjaar 2021 nog veel sterker aanwezig dan normaal. We wijten dit vooral aan de periode die we onderzochten die haast volledig gedomineerd werd door de coronapandemie. Dit zorgde voor een ongeziene focus op een beperkt aantal ministers met directe verantwoordelijkheid voor het coronabeleid—een beleid dat verregaande gevolgen had voor gezondheid, economie en het dagelijks leven van veel mensen. De bijkomende focus op de regering, die we ook in normale tijden al vinden, heeft wellicht in grote mate te maken met deze uitzonderlijke omstandigheden. 2021 was geen doorsnee-jaar. Volgende metingen in volgende jaren zullen wellicht een terugkeer naar de normaliteit inhouden. De vraag is—en dit rapport geeft er geen antwoord op want het is een normatieve en geen empirische vraag—of de aandacht voor politici van de oppositie in de journaals in 2021 toch niet te beperkt is gebleven. Ook in crisistijden is het belangrijk om zoveel mogelijk verschillende stemmen aan bod te laten komen.

Drie kanttekeningen zijn hier op hun plaats. Ten eerste, de aandacht voor het coronabeleid, de bevoegde ministers en voornaamste virologen was nog iets sterker aanwezig in het VTM-nieuws vergeleken met het VRT-journaal. Ten tweede, in de duidingsprogramma's van VRT was er duidelijk wel meer diversiteit in de stemmen over het coronabeleid en de dominantie van de bevoegde ministers was minder uitgesproken. Radicale oppositiepartijen zoals Vlaams Belang en PVDA kwamen in VRT-duidingsprogramma's wel meer aan bod, zelfs meer dan in andere niet-VRT kanalen en media. Ten derde, en dat tonen onze cases aan, krijgen de machthebbers—die zelf veel aan bod komen—wel degelijk regelmatig de wind van voren. Er is erg veel kritiek op de verantwoordelijke regering en minister, in al de drie cases. Die kritiek komt soms van de oppositie, maar heel vaak ook van experts en professionals uit de sector. Dus als je het hele VRT-aanbod samen neemt, kan je zeker niet zeggen dat de VRT-berichtgeving opvalt door haar regeringsvriendelijkheid en oppositie-onvriendelijkheid. Op VRT-duiding in het bijzonder, wordt zelfs beduidend meer kritiek gegeven op het regeringsbeleid dan in de andere, niet-VRT media en kanalen.

De focus op politici, en regeringsleden in het bijzonder, kwam ook duidelijk naar voor in onze analyse van de drie actuele casussen. In elk van de drie casussen is de bevoegde minister de centrale figuur in de nieuwsberichtgeving. We herhalen dat de focus op de macht wel wordt 'gecompenseerd' door de meer kritische houding van vooral de duidingsprogramma's op VRT. Veel aandacht krijgen gaat ook samen met het ontvangen van meer kritiek. De VRT-duiding is over het algemeen kritischer, dat ligt aan het format waar studiogasten zich kritisch of negatief uitlaten ten aanzien van het beleid. Dit is bijvoorbeeld ook het geval bij opiniestukken in kranten. Over het algemeen wijkt de VRT-berichtgeving

in de drie casussen niet wezenlijk af van de gemiddelde berichtgeving in de andere media. Zo staan over alle media heen veelal dezelfde actoren centraal in elke casus. In bepaalde programma's komen wel bepaalde standpunten of argumenten iets vaker voor, maar een systematische afwijking zit daar niet in. Onze cases schijnen te suggereren dat van een structurele vertekening van de VRT-berichtgeving geen sprake is. Er komt een veelvoud van actoren en standpunten aan bod, diversiteit is de regel eerder dan de uitzondering. En het meest belangrijk: de VRT-redactie selecteert globaal dezelfde doorsnede van actoren en meningen dan de andere Vlaamse nieuwsmedia. Het is alleen door te *vergelijken* dat je uitspraken kunt doen over de onpartijdigheid van de VRT, en die vergelijking wijst op slechts kleine verschillen. Natuurlijk hangt deze conclusie af van de selectie van de drie cases die we maakten. Andere cases zouden tot andere conclusies kunnen leiden. Dat is inderdaad niet uitgesloten, maar we menen dat de drie cases goed gekozen waren en het feit dat we in elk gelijkaardige patronen vinden sterkt ons in de overtuiging dat ze ons iets vertellen over de VRT-berichtgeving in zijn geheel.

4. Bijlage 1: Codeboek, codering casussen

CODEBOEK ONPARTIJDIGHEID

Gegevens per item/artikel

Deze gegevens hoef je slechts 1 keer in te vullen, en blijven daarna staan voor het hele artikel.

Gebruik 1 codeformulier per artikel.

Gebruik binnen het formulier 1 record per actor.

Codeur	vooraf ingevuld
--------	-----------------

Niet aanpassen

Datum	Datumwaarde
-------	-------------

Vul de datum in **van het item/artikel** dat je aan het coderen bent (niet de datum van vandaag):
DD/MM/JJJJ

Medium	Keuzelijst
--------	------------

- 1 = VTM 19u Nieuws
- 2 = VRT 19u Journaal
- 3 = Terzake
- 4 = De Afspraak
- 5 = De zevende dag
- 6 = Villa Politica
- 7 = Radio 1 nieuws
- 8 = De ochtend
- 9 = De wereld vandaag / De tour vandaag

- 10 = VRT NWS
- 11 = HLN
- 12 = Nieuwsblad
- 13 = De Morgen
- 14 = De Standaard
- 15 = De Tijd
- 16 = Dewereldmorgen
- 17 = MO
- 18 = Doorbraak
- 19 = Scepter
- 20 = Knack
- 21 = Humo

Artikelnummer	Keuzelijst
Nummer je artikel overeenkomstig met het nummer van het artikel in het overzicht aan het begin van de reeks artikels.	
Format (Krant, online, tijdschrift)	Aanvinkvak
Wanneer het gaat om een opiniestuk, column of lezersbrief dan vink je deze variabele aan.	
Titel (Krant, online, tijdschrift)	Tekstwaarde
Vul de titel van het artikel in. (Mag je gewoon kopiëren)	

GEGEVENS PER ACTOR

Wat is een actor? (Krant, online, tijdschrift)

ACTOREN = Persoon die aan het woord komt (= geciteerd of geparafraseerd worden)

Geciteerd: Er wordt een letterlijke quote weergegeven van een actor (te herkennen aan een zin tussen aanhalingstekens)

Bv. Alexander De Croo: "We zijn heel tevreden met het Vivaldi-regeerakkoord."

Geparafraseerd: De actor wordt niet letterlijk geciteerd, maar er wordt op een andere manier weergegeven wat hij/zij gezegd heeft. Let erop dat het gaat over zaken die de actor zelf heeft gezegd, en niet over de subjectieve interpretatie van de journalist zelf (bv. "Alexander De Croo liet weten dat..." = geparafraseerd, "Theo Francken was het oneens over de stelling." = niet geparafraseerd).

Bv. Premier De Croo zei vanmorgen in De Kamer dat de strijd tegen corona prioriteit heeft.

Vluchteling Mohamed sprak het vermoeden uit dat de brand werd aangestoken.

De advocaat van Chovanec zei in een interview dat de weduwe helemaal van slag is.

Deze persoon moet minstens 1 volledige zin zeggen die betrekking heeft op de casus. Een persoon die aan het woord is, maar niets zegt over de kernuitstap hoeft je dus niet te coderen.

Elke actor die aan bod komt codeer je 1 keer per artikel.

Wanneer het om een opiniestuk, column of lezersbrief gaat, dan beschouw je de auteur van het artikel ook als actor. Je codeert dan de standpunten die de schrijver van het stuk inneemt. Bij gewone artikels, reportages, analyses laat je de auteur van het stuk buiten beschouwing.

Wat is een actor? (TV/Radio)

ACTOREN = Elke persoon die spreekt in het item of programma.

Deze persoon moet minstens 1 volledige zin zeggen die betrekking heeft op de casus. Een persoon die aan het woord is, maar niets zegt over de kernuitstap hoeft je dus niet te coderen.

Hieronder vallen: alle geïnterviewden, journalisten en verslaggevers, deelnemers aan debatprogramma, personen die opgebeld worden voor een interview (radio)

GEEN ACTOR: voice-over bij reportages in het journaal, nieuwslezers, presentatoren

Elke actor die aan bod komt codeer je 1 keer per item.

Actor naam

Tekstwaarde

Vul de naam in van de actor. Wees hierbij zo volledig en specifiek mogelijk.

Een actor die binnen één artikel verschillende keren geciteerd of geparafraseerd wordt, wordt slechts één keer gecodeerd binnen dat artikel.

Actor functie

Tekstwaarde

Vul de functie in van de actor. Vaak gaat het om een beroep of een bepaalde rol in een situatie, meestal wordt de functie letterlijk vermelding het artikel, dan neem je dat zo over.

Voorbeeld: woordvoerder Rode Kruis, man in de straat, vluchteling, professor geneeskunde aan de UA, slachtoffer, premier, partijvoorzitter, voorzitter van KV Mechelen, ...

Wees zo specifiek mogelijk.

KERNUITSTAP: Eenduidig voor of tegen kernuitstap

Aanvinkvakken

Je beoordeelt de volledige tussenkomst van de actor, en leidt daaruit af of de actor voor of tegen de kernuitstap is. In veel gevallen zal de actor dit zelf expliciet zeggen.

In andere gevallen zal je merken dat de actor enkel met argumenten voor of tegen komt. Als de actor enkel argumenten voor aanhaalt wanneer hij aan het woord is, mag je ervan uitgaan dat de actor eenduidig voor is. Wanneer de actor enkel argumenten tegen gebruikt mag je aanduiden dat de actor eenduidig tegen is. Wanneer een actor geen duidelijk standpunt inneemt (bv een wetenschapper die beide standpunten komt toelichten met wetenschappelijk bewijs) duid je de derde optie aan, niet eenduidig voor of tegen.

Je hebt drie mogelijkheden:

- De actor is eenduidig voor de kernuitstap.
- De actor is eenduidig tegen de kernuitstap.
- De actor is niet eenduidig voor of tegen (hij geeft zowel argumenten/standpunten voor als tegen, of zegt expliciet (nog) geen kant te hebben gekozen of willen kiezen)

VACCINATIE ZORG: Eenduidig voor of tegen vaccinatie zorgpersoneel

Aanvinkvakken

Je beoordeelt de volledige tussenkomst van de actor, en leidt daaruit af of de actor voor of tegen verplichte vaccinatie in de zorg is. In veel gevallen zal de actor dit zelf expliciet zeggen.

In andere gevallen zal je merken dat de actor enkel met argumenten voor of tegen komt. Als de actor enkel argumenten voor aanhaalt wanneer hij aan het woord is, mag je ervan uitgaan dat de actor eenduidig voor is. Wanneer de actor enkel argumenten tegen gebruikt mag je aanduiden dat de actor eenduidig tegen is. Wanneer een actor geen duidelijk standpunt inneemt (bv een wetenschapper die beide standpunten komt toelichten met wetenschappelijk bewijs) duid je de derde optie aan, niet eenduidig voor of tegen.

Je hebt drie mogelijkheden:

- De actor is eenduidig voor de verplichte vaccinatie van het zorgpersoneel.
- De actor is eenduidig tegen de verplichte vaccinatie van het zorgpersoneel.
- De actor is niet eenduidig voor of tegen (hij geeft zowel argumenten/standpunten voor als tegen, of zegt expliciet (nog) geen kant te hebben gekozen of willen kiezen)

INHOUD ACTOR: kritiek of steun

Kritiek op andere actor

Aanvinkvak/keuze
lijst

Geeft de actor kritiek op een andere actor (groep/instelling/organisatie/...)?
Indien ja, dan vink je aan op wie de actor kritiek geeft. Je kan meerdere opties tegelijk selecteren.

- a) Huidige federale regering
- b) Vorige federale regering
- c) Huidige Vlaamse regering
- d) Vorige Vlaamse regering

- e) Bevoegde minister: Zuhair Demir/ Frank Vandenbroucke/ Ben Weyts
- f) Bevoegde minister: Tinne Van der Straeten/ Wouter Beke

- g) Andere politicus → vul de na(a)m(en) in van de politici voor wie steun wordt gegeven
Wanneer er op meerdere politici kritiek wordt gegeven vul je al deze namen in gescheiden door een puntkomma. Bv: Frank Vandenbroucke; Alexander De Croo

- h) Politieke partij → kies uit keuzelijst welke partij de actor steun geeft
Wanneer er op meerdere partijen kritiek wordt gegeven vul je al deze partijen in gescheiden door een puntkomma. Bv: N-VA; CD&V; Groen

- i) Niet-politieke actor → vul de naam in van de persoon, organisatie of instelling voor wie de actor steun heeft (bv. Engie, Elektrabel, CREG, VREG, Universiteit Antwerpen,...)
Wanneer er op meerdere personen/organisaties kritiek wordt gegeven vul je deze allemaal in gescheiden door een puntkomma. Bv: Engie; VREG; CREG

KERNUITSTAP: Extra variabelen Tinne Van der Straeten

Aanvinkvak

Wanneer je aanvinkt dat de actor kritiek geeft op minister Tinne Van der Straeten, verschijnen er extra variabelen. Vink aan wanneer ze van toepassing zijn.

- Kritiek op rapporten en/of het beleid Tinne Van der Straeten (bijv. niet alle opties zijn onderzocht in het dossier)

<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Om het energiedebat ten gronde te kunnen voeren, moeten al deze aspecten ook belicht worden. Uiteindelijk is de keuze voor gascentrales 'om het licht te laten branden' dan ook een politieke beslissing en geen technische kwestie</i> ○ <i>Als de wind niet waait en de zon niet schijnt, zullen de gascentrales worden aangezet om onze almaar groeiende behoefte aan elektriciteit te bevredigen. Door de royale hoeveelheden koolstofdioxide die daarbij zullen worden uitgebraakt, promoveert ons land tot een van de vuilste klimaatnaties</i> ○ <i>Het regeerakkoord verbond Van der Straeten ertoe alle mogelijke denksporen te onderzoeken. Maar in realiteit heeft ze alleen de kernuitstap nagestreefd. Van enig voorbereidend wetgevend werk om een verlenging als noodoptie te behouden, is nooit sprake geweest.</i> - Onzekerheid/afwezigheid van een game plan: De kostprijs en de timing van dit alles is volgens de minister een vraagteken <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Federaal minister van Energie Tinne Van der Straeten (Groen) begroot de kosten op 240 miljoen euro per jaar gedurende vijftien jaar, oftewel 3,6 miljard euro in totaal. Volgens de CREG zijn die cijfers evenwel een onderschatting</i> ○ <i>Federaal energieminister Tinne Van der Straeten (Groen) gelooft dat ze het eventuele wegvallen van de gascentrale in Vilvoorde nog kan compenseren met noodingrepen. Hoe precies? Daarover is het voorlopig nog stil.</i> - Persoonlijk kritiek <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>motie van wantrouwen, ze is incompetent, ze pakt het slecht aan,...</i> - Kritiek op omgang met ENGIE <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>U hebt nu, zoveel jaren later, deze fatale beslissing verankerd door Engie/Electrabel een miljard euro in de schoot te werpen om gascentrales te bouwen, die de aldoor dreigende black-out, na de sluiting van hun kerncentrales in 2025, zullen moeten vermijden.</i> ○ <i>Opvallend is dat Engie de grootste begunstigde is van die eerste subsidieronde. We weten dat de Franse multinational hoe dan ook 1 miljard euro te investeren heeft. Doet hij dat in de kerncentrales, dan draagt hij de kostprijs grotendeels zelf. Doet hij dat in nieuwe gascentrales, dan wordt de factuur gedekt door de subsidies van minister Tinne Van der Straeten (Groen).</i> 	
LERARENTEKORT: Extra variabelen kritiek Ben Weyts	Aanvinkvak
<p>Wanneer je aanvinkt dat de actor kritiek geeft op minister Ben Weyts, verschijnen er extra variabelen. Vink aan wanneer ze van toepassing zijn.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kritiek op basis van Weyts' slechte maatregelen <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>De actor heeft kritiek op slecht beleid of maatregelen. Door actieve beslissingen van bepaalde actoren wordt het probleem niet opgelost of verergerd. Dit kan bijvoorbeeld gaan over het weigeren van op mannen te mikken, slecht financieringsmodel die worden uitgebouwd of uitbreiden van maximaal uren die leerkrachten hebben.</i> - Kritiek op basis van afwezigheid impactvol beleid <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>De actor geeft kritiek op de afwezigheid van impactvol beleid. Het beleid is bijvoorbeeld enkel gebaseerd op losse flodders, onsamenhangend, investeringen van bijkomende leraarsopleidingen zijn te klein of het probleem wordt onvoldoende ten gronde opgelost.</i> 	

<ul style="list-style-type: none"> - Kritiek op basis van problemen met zij-instroom ¹³ <ul style="list-style-type: none"> o <i>De actor geeft aan dat een actor fouten maakt rond zij-instroom. Deze kritiek kan gaan over het onvoldoende vergemakkelijken van de zij-instroom of het verkeerd vergemakkelijken (onvoldoende vergemakkelijkt anciënniteit is niet hoog genoeg) of verkeerd vergemakkelijkt (door alleen zij-instromers na een bepaald datum meer anciënniteit te geven).</i> - Kritiek op basis van houding binnen regering <ul style="list-style-type: none"> o <i>Weyts spreekt te weinig door met rest van regering</i> 	
Steun voor andere actor	Aanvinkvak/keuze lijst
<p>Uit de actor steun voor een andere actor (groep/instelling/organisatie/...)? Indien ja, dan vink je aan op wie de actor kritiek geeft. Je kan meerdere opties tegelijk selecteren.</p> <p>Steun wil zeggen dat een actor actief beslissingen, uitspraken of acties van andere goedkeurt, promoot of steunt.</p> <ul style="list-style-type: none"> j) Huidige federale regering k) Vorige federale regering l) Huidige Vlaamse regering m) Vorige Vlaamse regering n) Bevoegde minister: Zuhail Demir/ Frank Vandenbroucke/ Ben Weyts o) Bevoegde minister: Tinne Van der Straeten/ Wouter Beke p) Andere politicus → vul de na(a)m(en) in van de politici voor wie steun wordt gegeven <i>Wanneer er aan meerdere politici steun wordt gegeven vul je al deze namen in gescheiden door een puntkomma. Bv: Frank Vandenbroucke; Alexander De Croo</i> q) Politieke partij → kies uit keuzelijst welke partij de actor steun geeft <i>Wanneer er aan meerdere partijen steun wordt gegeven vul je al deze partijen in gescheiden door een puntkomma. Bv: N-VA; CD&V; Groen</i> r) Niet-politieke actor → vul de naam in van de persoon, organisatie of instelling voor wie de actor steun heeft (bv. Engie, Elektrabel, CREG, VREG, Universiteit Antwerpen,...) <i>Wanneer er aan meerdere personen/organisaties steun wordt gegeven vul je deze allemaal in gescheiden door een puntkomma. Bv: Engie; VREG; CREG</i> 	
LERARENTEKORT: Extra variabelen steun Ben Weyts	Aanvinkvakken

¹³ Je bent 'zij-instromer' in het beroep' als je vanuit een ander beroep leraar wilt worden. Of als u al bevoegd leraar bent, maar les wilt geven in een ander vak of in een andere onderwijssector.

<p>Wanneer je aanvinkt dat de actor steun geeft aan minister Ben Weyts, verschijnen er extra variabelen. Vink aan wanneer ze van toepassing zijn.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Weyts heeft zij-instroom vergemakkelijkt (anciënniteit) <ul style="list-style-type: none"> o <i>De actor vindt dat positief</i> - Weyts heeft de lerarenopleiding hervormd <ul style="list-style-type: none"> o <i>De actor vindt dat positief</i> 	
INHOUD ACTOR: Standpunt in het debat	
KERNUITSTAP: Argumenten voor kernuitstap	Aanvinkvakken
<p>Welke argumenten of standpunten de kernuitstap worden door de actor expliciet gezegd? Let op, een bepaald standpunt vernoemen is niet genoeg, het moet duidelijk zijn uit de context dat dit ook het standpunt is dat de actor inneemt.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kerncentrales openhouden is niet haalbaar (praktisch, wettelijk). <ol style="list-style-type: none"> a. <i>Bovendien zijn er problemen met de vergunningen van kerncentrales, bevoorrading van nucleaire brandstof, en moeten er grondige renovatiewerken plaatsvinden in de reactoren</i> 2. De ontginning uranium is helemaal niet duurzaam <ol style="list-style-type: none"> a. <i>De uraniummijn in Arlit, in Niger, vervuult het water en stelt de bewoners bloot aan schadelijke straling, met ziektes en sterfte als gevolg.</i> 3. Kerncentrales openhouden ondermijnt hernieuwbare en klimaatvriendelijke alternatieven <ol style="list-style-type: none"> a. <i>PVDA verduidelijken dat we de kernuitstap evengoed kunnen opvangen zonder gascentrales, door fors te investeren in hernieuwbare energie, energie- besparing en energieopslag.</i> 4. Er zal geen probleem zijn met de energiebevoorrading als de kerncentrales sluiten <ol style="list-style-type: none"> a. <i>als aangetoond kan worden dat er geen onverwacht probleem opduikt met de elektriciteitsprijzen of de bevoorradingszekerheid. Dat lijkt voorlopig ook niet het geval te zijn.</i> 5. Kernenergie is onveilig (rampen, terrorisme, kernafval,...) 6. Andere, namelijk: [INVULVAK] 	
KERNUITSTAP: Argumenten tegen kernuitstap	Aanvinkvakken
<p>Welke argumenten of standpunten tegen de kernuitstap worden door de actor expliciet gezegd? Let op, een bepaald standpunt vernoemen is niet genoeg, het moet duidelijk zijn uit de context dat dit ook het standpunt is dat de actor inneemt.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hernieuwbare energie is een gok <ol style="list-style-type: none"> a. <i>Er werd wel geld gestoken in reeds lang bestaande buitenlandse waterkrachtcentrales, vooral in Frankrijk. Daarmee kon ze zich voordoen als een bedrijf met een hoger aandeel aan hernieuwbare energiebronnen. Maar dat voegde letterlijk niets toe aan hernieuwbare capaciteit.</i> 2. Kernuitstap mist draagvlak bij bevolking 	

<p>3. Lagere emissies, kerncentrales zijn milieuvriendelijk</p> <p>a. <i>We gaan niet aanvaarden dat België meer CO2 uitstoten alleen maar om een oude droom in vervulling te doen gaan</i></p> <p>a. <i>De eersten stellen dat de klimaattoestand geen extra CO2 van fossiele gascentrales aankan.</i></p> <p>4. Bevoorradingszekerheid</p> <p>a. <i>Wat bevoorradingszekerheid betreft is er in beide opties onzekerheid</i></p> <p>b. <i>We gaan niet aanvaarden dat België in het donker wordt gezet</i></p> <p>c. <i>België stond nog nooit zo dicht bij black-outs als toen meerdere Belgische kerncentrales onverwachts uitvielen.</i></p> <p>5. Elektriciteitsprijs, negatieve impact op koopkracht, tewerkstelling</p> <p>a. <i>Als de prijs nog eens extra zal stijgen, zullen alle regeringen onder vuur komen te liggen.</i></p> <p>b. <i>Wanneer de nucleaire sites toekomstgerichte en werkelijk duurzame installaties krijgen, is de tewerkstelling veel beter gegarandeerd, dan met een tijdelijke en twijfelachtige verlenging van oude kernreactoren</i></p> <p>6. Andere namelijk: [INVULVAK]</p>	
KERNUITSTAP: Argumenten niet voor/niet tegen kernuitstap	Aanvinkvakken
<p>1. Wet aanpassen</p> <p>2. Nieuwe technologische/klimaatvriendelijke kerncentrales</p> <p>3. Andere</p>	
VACCINATIE ZORG: Argumenten voor vaccinatie zorgpersoneel	Aanvinkvakken
<p>Welke argumenten of standpunten voor verplichte vaccinatie zorg worden door de actor expliciet gezegd? Let op, een bepaald standpunt vernoemen is niet genoeg, het moet duidelijk zijn uit de context dat dit ook het standpunt is dat de actor inneemt.</p> <p>1. Het is in het belang van de patiënten/volksgezondheid</p> <p>a. <i>“Door zorgmedewerkers in te enten, wordt bovendien het zorgsysteem zelf versterkt: bij een nieuwe covidgolf zal dan geen groot deel van het personeel meer uitvallen.”</i></p> <p>2. De cijfers in de zorg zijn laag qua vaccinaties</p> <p>a. <i>“Uit cijfers van Sciensano blijkt dat de vaccinatiegraad tegenvalt bij zorgverleners die vroeg in de campagne opgeroepen werden”</i></p> <p>3. Het vaccin werkt tegen besmetting, het vaccin werkt tegen doorgeven</p> <p>a. <i>“Vaccineren helpt om jezelf te beschermen én om anderen te beschermen. Een ongevaccineerde heeft 6 keer meer kans om in het ziekenhuis te belanden”</i></p> <p>4. Andere landen doen het ook (met succes)</p> <p>a. <i>“Maandagavond kondigde Frankrijk aan de vaccinatie verplicht te maken voor het zorgpersoneel, eerder die dag deed Griekenland hetzelfde. Ook Italiaanse zorgverleners kunnen er niet langer onderuit. En nu woedt het debat ook volop in ons land”</i></p> <p>5. Er is een (groot) draagvlak bij de bevolking/sector</p> <p>6. Zorgverleners hebben een voorbeeldfunctie</p> <p>7. Principe van solidariteit (eigen vrijheid niet ten koste van de vrijheid van een ander)</p> <p style="text-align: center;">Andere: [invulvak]</p>	

VACCINATIE ZORG: Argumenten tegen vaccinatie zorgpersoneel	Aanvinkvakken
--	---------------

Welke argumenten of standpunten tegen verplichte vaccinatie zorg worden door de actor expliciet gezegd? Let op, een bepaald standpunt vernoemen is niet genoeg, het moet duidelijk zijn uit de context dat dit ook het standpunt is dat de actor inneemt.

1. Het is praktisch/wettelijk niet of moeilijk af te dwingen
  - a. *“De vakbonden hebben zo hun twijfels bij een wettelijke verplichting en al zeker bij de mogelijkheid voor ontslag in geval van niet-naleving.”*
2. Er moet eerst ingezet worden op sensibilisering
  - a. *“Het is uiteraard het beste als mensen zich vrijwillig laten vaccineren”*
3. Het vaccin is niet/minder effectief tegen besmetting (wetenschappelijk bewijs is twijfelachtig)
  - a. *“De vraag is ook in hoeverre een verplichte vaccinatie van het zorgpersoneel zieken en bewoners van woon-zorgcentra echt beschermt. Ook gevaccineerden kunnen het virus oplopen en doorgeven”*
4. Geen enkel Europees land doet het
5. Er is weinig of geen draagvlak bij de bevolking/sector
6. Een verplichting zal personeelstekort en/of werkdruk verhogen
  - a. *“De vraag is of we het percentage niet gevaccineerde zorgverstrekkers kunnen missen. Want degenen die momenteel nog niet gevaccineerd zijn, gaan niet plooiën en zullen het beroep – al dan niet gedwongen- verlaten.”*
7. Het principe van keuzevrijheid (Mijn lichaam, mijn keuze)
  - a. *“Het ABVV wijst er op dat het vraagstuk zich bevindt op het snijvlak tussen grondrechten en maatschappelijke belangen.”*
8. Andere: [invulvak]

VACCINATIE ZORG: Argumenten niet voor/niet tegen vaccinatie zorgpersoneel	Aanvinkvakken
---	---------------

1. Verplichten voor zorg gaat niet, dan moeten we voor heel de bevolking verplicht maken
2. Problemen met de implementatie
3. Andere: [invulvak]

LERARENTEKORT: Mogelijke oplossing voor lerarentekort: personeelsbeleid	Aanvinkvakken
---	---------------

De actor benadrukt een verandering in het personeelsbeleid als de oplossing van het lerarentekort. Zaken die onder personeelsbeleid vallen zijn onder andere:

- Leerkrachten betrekken bij beleidsprocessen op school zodat ze mede-eigenaar worden
- Meer ruimte voor ‘goed personeelsbeleid op school’ zonder overdaad van regels, statuten en stelsels
- Snellere vaste benoeming voor leerkrachten
- Studiemeesters aanwerven (die een deel van de administratie kunnen overnemen)
- Mentorprojecten om jonge leerkrachten aan boord te houden
- Leerkrachten meer autonomie geven
- Inkomens laten stijgen (in bepaalde regio’s/voor bepaalde vakken)
- Inkomens verhogen op basis van inzet en competentie
- Fringe benefits voor leerkrachten verhogen (laptop, fietsvergoeding...)

- Meer waardering door allerlei beroepsprocedures te beperken en door scholen te steunen in juridische gevechten met ouders
- Betere pensioenregeling

Let op: een actor moet één van deze zaken uitdrukkelijk zien als een oplossing. Wanneer de actor deze louter opwerpt en dan verwerpt, vul je hier "0" in.

Bijvoorbeeld: "Een snellere vaste benoeming wordt vaak als de oplossing gezien, maar hier geloof ik persoonlijk niet in" → coderen als "0".

LERARENTEKORT: Mogelijke oplossing voor lerarentekort: Efficiëntie inzet middelen

Aanvinkvakken

De actor benadrukt efficiëntie in de inzet van de middelen voor handen als de oplossing van het lerarentekort. Zaken die onder efficiëntie vallen zijn onder andere:

- Concentratiescholen oplossen (want daar vallen ze nog meer uit)
- Leerkrachten meer uren voor de klas zeten (en sparen op administratie en andere taaklast)
- Minder dubbelop dezelfde opleidingen aanbieden in bepaalde regio's
- Stille reserve van deeltijdse leerkrachten voltijds maken
- Maximum aantal les geven van leerkrachten verhogen
- Laatstejaarsstudenten in pedagogische richtingen inzetten
- Grotere klassen maken op regionaal niveau
- Kleinere klassen

Let op: een actor moet één van deze zaken uitdrukkelijk zien als een oplossing. Wanneer de actor deze louter opwerpt en dan verwerpt, vul je hier "0" in.

Bijvoorbeeld: "Een snellere vaste benoeming wordt vaak als de oplossing gezien, maar hier geloof ik persoonlijk niet in" → coderen als "0".

LERARENTEKORT: Mogelijke oplossing voor lerarentekort: Inspelen op demografische kenmerken leerkrachten

Aanvinkvakken

De actor benadrukt inspelen als demografische kenmerken als de oplossing van het lerarentekort. Zaken die hieronder vallen zijn onder andere:

- Oudere leerkrachten uit pensioen halen, zieke leerkrachten terug makkelijker aan het werk krijgen
- Toelaten van hoofddoeken bij leerkrachten
- Gerichte campagne om mannelijke leerkrachten aan te trekken

Let op: een actor moet één van deze zaken uitdrukkelijk zien als een oplossing. Wanneer de actor deze louter opwerpt en dan verwerpt, vul je hier "0" in.

Bijvoorbeeld: "Een snellere vaste benoeming wordt vaak als de oplossing gezien, maar hier geloof ik persoonlijk niet in" → coderen als "0".

LERARENTEKORT: Mogelijke oplossing voor lerarentekort: Drempel verlagen toetredende leerkrachten

Aanvinkvakken

De actor benadrukt het verlagen van de drempel voor toetredende leerkrachten als de oplossing van het lerarentekort. Zaken die hieronder vallen zijn onder andere:

- Inschakelen van extra-personeel dat niet over het ideale diploma bezit
- Zij-instroom makkelijker maken (bijvoorbeeld anciënniteitsregels, lijst van knelpuntvakken uitbreiden en sneller bekwaamheidsbewijs krijgen)
- Meer maatschappelijke waardering voor het beroep van leerkracht creëren
- Meer reclame voor het aantrekkelijke van het beroep maken
- Het beroep van leraar selectiever (en dus met meer status) maken (door ingangsexamen)
- Het beroep van leerkracht selectiever maken door de lat hoger te leggen via de leraarsopleidingen

Let op: een actor moet één van deze zaken uitdrukkelijk zien als een oplossing. Wanneer de actor deze louter opwerpt en dan verwerpt, vul je hier "0" in.

Bijvoorbeeld: "Een snellere vaste benoeming wordt vaak als de oplossing gezien, maar hier geloof ik persoonlijk niet in" → coderen als "0".

5. Bijlage 2: Codeboek ENA (nieuws en duiding)

CODEBOEK TV: VARIABELEN

Gegevens per nieuwsuitzending (kader bovenaan = hoofdkader)

De gegevens in het hoofdkader bovenaan zijn identiek voor elk nieuwsitem van de desbetreffende nieuwsuitzending. Enkel de laatste twee cijfers van de variabele *Codenummer* variëren (zelf manueel aan te passen per nieuwsitem; zie 'Handleiding codeboek TV').

Hoofdpunten (90 achteraan codenummer) zijn geen afzonderlijk te coderen item. Wel codeer je in het kort (bv. regenweer houdt aan) de hoofdpunten in de witte kader bovenaan bij Hoofdpunt 1 tot en met Hoofdpunt 5.

Autonummering

Niet aanpassen. Wordt automatisch berekend door Access.

Codenummer

Numerieke waarde

Het codenummer bevat altijd 9 cijfers, bijvoorbeeld: 118130104

- Cijfer 1: 1 = VTM, 2 = VRT, 3 = Terzake, 4 = De Afspraak, 6 = De Zevende Dag, 7 = Villa Politica
  - Cijfer 2 en 3: Jaartal (bv. 18 voor 2018)
  - Cijfer 4 en 5: Dag (bv. 02 voor het tweede van de maand, 13 voor de dertiende van de maand,...)
  - Cijfer 6 en 7: Maand (bv. 01 voor januari)
  - Cijfer 8 en 9: Itemnummer (bv. 04 voor het vierde item)
- Het cijfer 90 wijst op de hoofdpunten die niet als nieuwsitem worden gecodeerd

Codeur

Niet aanpassen.

Datum

Datumwaarde

Vul de datum in **van de uitzending** die je aan het coderen bent (niet de datum van vandaag), aan de hand van de datumwijzer of voer het manueel in volgens: DD/MM/JJJJ

Medium

Keuzelijst

VRT of VTM

Aantal items

Numerieke waarde

Vul het totaal aantal items van de desbetreffende uitzending in (gemakkelijk af te lezen van het aantal beeldbestanden). De hoofdpunten (90) worden niet als afzonderlijk item beschouwd en worden dus niet bij het *aantal items* meegerekend.

Hoofdpunten

Tekstwaarde

Vermeld kort en bondig waarover het hoofdpunt gaat (volzinnen niet noodzakelijk). Als de hoofdpunten (90) niet beschikbaar zijn, vul je deze niet in.

Gegevens per nieuwsitem

Item

Numerieke waarde

Volgorde van het nieuwsitem in de uitzending.

Bijvoorbeeld 1 voor het eerste nieuwsitem, 15 voor het vijftiende nieuwsitem. De hoofdpunten (90) worden niet afzonderlijk gecodeerd.

Lees dit cijfer af van de beeldbestanden, baseer je je dus altijd op het bestand.

De variabele *Item* moet overeenkomen met de laatste twee cijfers van de variabele *Codenummer*.

Duurtijd item

Numerieke waarde

De lengte van het betreffende item, omgerekend in seconden. Bijvoorbeeld een nieuwsitem van één minuut en 40 seconden wordt dus 100.

Naam journalist

Keuzelijst

Vul hier de naam in van de journalist die vermeld wordt als reportagemaker of verslaggever. De journalist kan vermeld worden door de nieuwslezer, of onderaan in beeld verschijnen. Als de naam niet expliciet vermeld wordt, dient deze niet ingevuld te worden. Journalisten, ook al komen ze aan het woord in de studio of als correspondent ter plaatse, worden hier gecodeerd, en niet als *actor*.

Als de naam van de journalist niet in de keuzelijst voorkomt, voer je de naam manueel in.

De nieuwslezer wordt niet gecodeerd.

Mediabron

Keuzelijst

Vul de mediabron(nen) in waarop de journalist zich gebaseerd heeft, indien deze vermeld worden door de nieuwslezer of journalist. Ook beelden die van bijvoorbeeld YouTube, CNN, Al Jazeera,... komen, zonder expliciete vermelding (maar icoon is wel zichtbaar bovenaan in beeld), dienen hier gecodeerd te worden.

Bijvoorbeeld: "Uit een onderzoek van De Standaard en Le Soir blijkt dat...": Bron: *De Standaard* en *Le Soir*

"Herman Van Rompuy heeft via Twitter laten weten dat...": Bron: *Twitter*

Als de mediabron niet in de keuzelijst voorkomt, voer je deze manueel in.

Als een medium het onderwerp is van het nieuwsitem is het geen mediabron, maar een actor.

Bijvoorbeeld: "Twitter heeft dit jaar dubbel zoveel leden dan vorig jaar".

"De Standaard wordt vanaf nu uitgegeven in tabloid-formaat".

Aankondiging of sport	Dichotome variabele
<ul style="list-style-type: none"> - Vink aan als het nieuwsitem een aankondiging is van een nieuwsitem dat later in de nieuwsuitzending behandeld zal worden. Bijvoorbeeld: "Later in deze nieuwsuitzending nemen we u mee naar het nieuwe museum in..." - Vink aan als het nieuwsitem een aankondiging is van een programma dat na de nieuwsuitzending uitgezonden zal worden. Bijvoorbeeld: "Na het nieuws kunt u kijken naar Terzake, waar de volgende onderwerpen behandeld zullen worden..." - Vink aan als het nieuwsitem zuiver over sport gaat. Bijvoorbeeld: verslag van een wedstrijd. Als het nieuwsitem over meer dan zuivere sport gaat (bv. management/politiek van sport, dopinggebruik, voorbereiding van de Olympische Spelen) wordt het aanvinkvakje niet aangeduid, en wordt het nieuwsitem niet als zuivere sport aanzien. <p>Als het nieuwsitem een aankondiging of sportblok betreft, moet de rest van de variabelen <u>niet gecodeerd</u> worden (het hoofdkader bovenaan uiteraard wel). Uitzondering: een sportitem dat bij de eerste vijf items zit: <u>wel coderen</u></p>	
Bij hoofdpunten	Dichotome variabele
Vink deze variabele aan als het nieuwsitem werd aangekondigd bij de hoofdpunten.	
Themabeschrijving	Tekstwaarde
<p>Korte, bondige, feitelijke omschrijving van het thema van het nieuwsitem in een volzin. Meestal bevat de eerste zin van de nieuwslezer een bondige samenvatting van het nieuwsitem. Verzorg deze zin wat betreft spelling en inhoud.</p> <p>Een onderzoeker moet door jouw themabeschrijving een goed beeld krijgen waarover het nieuwsitem gaat, zonder de beelden erbij te zien. Geef dus zoveel mogelijk duidelijke en relevante informatie.</p>	
Encyclopedie	Tekstwaarde
<p>Vul de belangrijkste termen in die in het nieuwsitem vermeld worden: zelfstandige naamwoorden, synoniemen, kernwoorden, ... Richtlijn: 20 termen. Geen bijvoeglijke naamwoorden, of woorden zonder betekenis. Geen actoren of landen, want die worden afzonderlijk gecodeerd. Wel andere plaatsnamen bv. steden, continenten, ...</p>	
Thema	Numerieke waarde
<p>Zie: CODEBOEK TV: THEMA'S</p> <p>Vul de themacodes in die het meest aansluiten bij het nieuwsitem. Vul minimaal één themacode en maximaal drie themacodes in.</p>	
Subthema	dichotome waarde
Zie: CODEBOEK TV: THEMA'S (te herkennen aan * in eerste kolom)	

Enkel bij themacodes 277, 302,305,307, 522, 601, 602, 611, 621, 631, 641, 701, 702, 703, 753, 793, 911, 912 en 913.

Als in de variabele Thema één van bovenstaande themacodes wordt ingevoerd, komen één of meerdere dichotome variabelen (gele aanvinkvakjes) tevoorschijn. Ga voor elk van deze aanvinkvakjes na of ze al dan niet van toepassing zijn op het desbetreffende nieuwsitem.

Land

Keuzelijst

Vul alle landen (en afgeleiden) in die vermeld worden in het nieuwsitem. Volledigheid is belangrijk. Bij nieuwsitems die over internationale zaken of continenten/groep landen gaan zonder dat er expliciet landen worden vermeld (bijvoorbeeld G20, VN, EU, de ruimte, Afrika, Afrikaanse landen,...), wordt *Internationaal* ingevuld in plaats van een landnaam. Er moet minstens één land ingevuld worden. Als er geen enkel land vermeld wordt, dan mag je ervan uit gaan dat het nieuwsitem over 'België' gaat.

De landen moeten niet bij hun officiële naam vermeld worden in het nieuwsitem.

Bijvoorbeeld:

- "De Amerikanen" is voldoende om de *Verenigde Staten* in te vullen.
- "De Belgische chocolade doet het goed" is voldoende om *België* in te vullen.

Actor naam

Tekstwaarde

Zie: CODEBOEK ACTOREN

Wat is een actor?

- Persoon die aan het woord komt (anoniem of bij naam vermeld)
- Persoon die vermeld wordt (bij naam)
- Organisaties, bedrijven, instellingen,... (die verbaal vermeld worden)

ACTOREN =

- Organisaties – bedrijven – instellingen (= officiële groep van personen) die vermeld worden. Ook partijen, overheidsbedrijven en –instellingen, rechtbanken, Europese instellingen, middenveldorganisaties, ngo's, terreurorganisaties, scholen, musea, ziekenhuizen, wetenschappelijke instellingen, (sport-)verenigingen, voetbalclubs, ...
Zie Codeboek Actoren voor een hele reeks voorbeelden
- Personen die vermeld worden
- Personen die aan het woord komen
  - Als de persoon niet bij naam genoemd wordt, vul je *anoniem* in
- Bij anonieme personen (niet bij naam genoemd): enkel als zij aan het woord komen

GEEN ACTOREN =

- Landen. Deze worden namelijk bij de variabele *Land* gecodeerd.
- Interne journalisten van VRT of VTM als zij verslaggever/reportagemaker zijn van het desbetreffende nieuwsitem. Deze worden namelijk bij de variabele *Naam Journalist* gecodeerd. Nieuwslezers ook niet.
- Dieren
- Festivals
- Schepen of andere voertuigen, kerncentrales, satellieten
- Artificiële, fictieve figuren (bv. tekenfilmfiguren, robots, Jennifer Aniston als Rachel in Friends,...)

Vul de naam in van de actor. Wees hierbij zo volledig en specifiek mogelijk.

Een actor die binnen één nieuwsitem verschillende keren vermeld wordt of aan het woord komt, wordt slechts één keer gecodeerd binnen dat nieuwsitem.

In het codeformulier van Access kan tot 12 actoren opgegeven worden. Indien een nieuwsitem meer dan 12 actoren heeft, mag je in het volgende formulier de overige actoren invullen. Zorg ervoor dat je hetzelfde codenummer invult als in het voorgaande formulier, en bij Themabeschrijving 'idem' invult. De andere variabelen moeten niet nogmaals ingevuld worden.

Actor functie

Tekstwaarde

Vul de functie in die de actor heeft in het nieuwsitem.

Als de functie onderaan in beeld verschijnt, mag deze ingevuld worden.

Als de functie niet onderaan in beeld verschijnt, kan je een functie kiezen uit onderstaande lijst (het is niet verplicht een term uit deze lijst in te voeren):

Bezoeker/toeschouwer	Student	Kunstenaar	Bedrijf
Werkloze	Chauffeur/Piloot/Astronaut	Deelnemer event/spel	Gerecht
Familie slachtoffer	Patiënt	Ooggetuige	Sportvereniging
Gevangenisdirecteur	Woordvoerder	Familielid bekend persoon	Internationale organisatie
Eigenaar	Buitenlands Politicus	Royal	Recreatieve organisatie
Actievoerder	Expert	Leider jeugdbeweging	Wetenschappelijke instelling
Vluchteling	Politicus	Terrorist	Muziekgroep
Verpleegster	Celebrity	Directeur culturele instelling	Drukkingsgroep
Toerist	Zaakvoerder	Auteur	Primaire sector
Dierenverzorger	Betrokkene	Journalist	Overheid
Consument	Slachtoffer	Sporter	Culturele organisatie
Avonturier	Bedrijfsleider	Acteur	terreurorganisatie
Familielid crimineel	Politie	Religieus	Welzijns- en gezondheidsinstelling
Fan	Werknemer	Brandweer	Vakbond
Ouder	Militair	Hulpverlener	Politieke partij België
Buurtbewoner	Medicus	Werknemer	Politieke partij buitenland
Organisator	Advocaat	Arbeider	Internationaal orgaan
Int. Hoogwaardigheidsbekleder	Ambtenaar	Politiek woordvoerder	Koepelorganisatie
Leraar	Bedrijfswoordvoerder	Man in de straat	Veiligheidsdienst
Directeur onderwijsinstelling	Vakbondsman	Crimineel	Religieuze organisatie
			Hulporganisatie
			Onderwijsinstelling
			Beroepsvereniging
			Omroep/Zender
			Tijdschrift
			Krant

Actor bron naam

Keuzelijst

Vul deze variabele in indien de actor een persoon is. Baseer je op hoe de naam van de actor klinkt (niet op de nationaliteit).

Belgisch: alle Vlaamse/Nederlands of Frans klinkende namen

Bijvoorbeeld: Van Stappen, De Ruycker, Couvreur, Jaspers, Bourgeois, Fillon, ...

Niet-Belgisch: alle niet-Vlaams of niet-Frans klinkende namen

Bijvoorbeeld: Di Rupo, Obama, Campbell, Bürger, Bin Laden, Trump, Lukaku, ...

Niet gekend: als de naam van de actor niet vermeld werd (*anoniem*)

Het is belangrijk dat je op een objectieve manier codeert, zonder voorkennis. Je baseert je dus enkel op de naam (en niet op de nationaliteit). Bijvoorbeeld: ook als weet je dat Elio Di Rupo een Belg is (= voorkennis), toch klinkt zijn naam Italiaans, dus *Niet-Belgisch*.

Actor kleur

Keuzelijst

Vul deze variabele in indien de actor een persoon is. Baseer je op de huidskleur van de actor (niet nationaliteit).

Wit: blanke personen

Bijvoorbeeld: blanke Amerikanen, Oost-Europeanen, West-Europeanen, Australiërs,...

Niet-wit: niet-blanke personen

Bijvoorbeeld: Zuid-Europeanen, Afrikanen, Zuid-Amerikanen, Midden Oosten, Chinezen, ...

Niet in beeld: als de persoon vermeld wordt, zonder in beeld te komen (ook al weet je hoe de persoon eruit ziet).

Het is belangrijk dat je op een objectieve manier codeert, zonder voorkennis. Je baseert je dus enkel op wat je ziet in beeld. Bijvoorbeeld:

- Ook al weet je dat Lukaku een Belg is (= voorkennis), toch is zijn huidskleur van het Afrikaanse type, dus *Niet-wit*.
- Als Obama vermeld wordt, maar hij komt niet in beeld, duid je *Niet in beeld* aan, ook al weet je dat hij *Niet-wit* is van kleur.

Actor geslacht

Keuzelijst

Vul deze variabele in indien de actor een persoon is.

Man of Vrouw

Actor taal

Keuzelijst

Vul deze variabele in indien de actor een persoon is en aan het woord komt.

Vul de taal in van de quote van de actor (niet de nationaliteit).

Indien twee of meerdere talen worden gesproken door dezelfde actor binnen één nieuwsitem beschouw je de actor als twee of meerdere actoren (een actorvariabele per taal).

Volgende talen worden onderscheiden:

Nederlands (Vlaams)	Spaans	Fins	Andere
Duits	Italiaans	Grieks	
Engels (Brits)	Portugees	Engels (Amerikaans)	
Nederlands (Hollands)	Scandinavische taal	Russisch	

Actor spreektijd

Numerieke waarde

Vul deze variabele in indien de actor een persoon is en aan het woord komt.

Timen van de quote van de actor, omgerekend naar seconden.

Als een actor binnen één nieuwsitem verschillende keren aan het woord komt, wordt de duur van de afzonderlijke quotes samengeteld.

SMS/persbericht/Tweet/Facebookpost/... worden niet meegeteld als spreektijd.

Actor handicap	Dichotome waarde
<p>Vul deze variabele in indien de actor een persoon is.</p> <p>Vink aan als de actor een handicap vertoont, of als dit uit de context blijkt.</p> <p>Het is niet altijd gemakkelijk te bepalen of een actor al dan niet gehandicapt is. Richtlijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Blijvende of langdurige handicaps, zowel fysiek als mentaal Er moeten duidelijke aanwijzingen zijn (bv. rolstoel, blindengeleidehond, doventaal, mongoloïde gelaatstrekken, ...) of het moet duidelijk uit de context blijken. · Niet: Gespeelde gehandicapten (minister Vande Lanotte die rolstoelbasket doet)	

CODEBOEK: THEMAVARIABELEN

POLITIEKE ORGANISATIE (structuur, systeem) (binnen- & buitenland)		
101	Politiek systeem	Hervormingen van de instellingen, veranderingen van staatsvorm, scheiding der machten, referendum, autonomie, separatisme, grondwet, staatsgreep ... NIET: verandering van kiessysteem, inhoudelijk beleid (bv. wetgeving over bepaalde thematiek)
102	Verdeling van bevoegdheden	Staatshervorming, communautaire discussies
103	Organisatie van politieke partijen en politieke bewegingen	Partijideologieën, portretten van politici, overzicht van carrières van politici, aanduiding voorzitter...
104	Organisatie van de regering	Ontslag, aantreden van ministers, ministerposten, staatssecretarissen Coalitiebesprekingen, afschaffen van kabinetten, ontslag van adviseurs
105	Algemene beleidsverklaring	Regeerakkoord en nota van formateur, kerstakkoord, septemberverklaring,
106	Organisatie van het parlement	Zetelverdeling, parlementsvoorzitter, Kamer, Senaat,...
107	Organisatie van de administratie	Algemene administratieve hervormingen. decentralisatie (bv. van districten), statuut van de ambtenaar, openbaarheid van bestuur, e-government, ombudsman van de overheid. NIET: onderwijs, overheidsbedrijven.
108	Organisatie van lokale besturen en provincies	Aanstellen/ontslag van burgemeester, schepenen, wissel, gemeenteraad, ontbinding van coalitie
109	Relaties federale, regionale en provinciale overheden, lokale besturen	Belangenconflicten, bevoegdheidendiscussies
110	Organisatie van belangenverenigingen	Organisatie van vakbonden, middenveldorganisaties (bv. Unizo, Boerenbond, ABVV, ACV,...) NIET: acties (betogingen, manifestaties, stakingen,...) van belangenverenigingen; voor acties: vul themacode in voor dewelke ze actie voeren
111	Politieke cultuur / ethische politiek	Politieke moraal ("kan dit wel; is dit politiek ethisch verantwoord?"), depolitisering, politieke verantwoordelijkheid, politieke vernieuwing, politieke cumulatie, lonen ministers en parlementairen, politieke comebacks, dienstbetoon, overlopers, ontslagen, partijfinanciering
112	Corruptie door politici of administratie	Als machtspositie misbruikt wordt door een of meerdere personen om zichzelf of anderen ongeoorloofde gunsten te verlenen, in het laatste geval vaak in ruil voor wederdiensten of als vriendendienst. Bijvoorbeeld: schandaal rond Sihame El Kouakibi Ook andere zaken die politici uitsteken die zeker niet kunnen/illegaal zijn.
VARIA		
121	Politiek Jaaroverzicht	Terugblik op politieke jaar
VERKIEZINGEN EN REFERENDA		
131	Wetgeving verkiezingen	Veranderingen van de kieswet/kiessysteem, stemrecht, stemplicht, minimumleeftijd,...
132	Organisatie van verkiezingen	Het aankondigen van (al dan niet vervroegde) verkiezingen, lijstvorming, administratieve voorbereiding,...
133	Campagnenieuws	Verslagen over campagneactiviteiten, stand van zaken, thema's in de verkiezingscampagne, ...
134	Opiniepeilingen	Resultaten en analyses van de resultaten en gevolgen
135	Uitslagen en interpretatie van verkiezingsuitslagen	
GERECHT, JUSTITIE EN CRIMINALITEITSBELEID (structuur, systeem, niet: criminele feiten)		
201	Organisatie van het gerecht	Werking van het gerecht en parketten, bijkomende magistraten, achterstand, snelrecht, minimumstraffen, deontologie
202	Organisatie van de politiediensten	Politieherforming, personeelsbeleid, aanstellingen, organisatiebrandweer...
203	Preventie van criminaliteit	Beleid, maatregelen, richtlijnen, samenwerking tussen instanties, internationale samenwerking, campagnes, gedragscodes
204	Drugsbeleid	
205	Beleid rond detentie	Gevangenis: bouw, menselijkheid van behandeling, leefbaarheid en veiligheid. Vervroegde vrijheidstelling, personeelsbeleid, strafwetgeving. NIET: item over iemand die gevangenisstraf krijgt.
206	Repressie en controles i.v.m. criminaliteit	(Politie)acties i.v.m. mensensmokkel, illegale vluchtelingen, kleine criminaliteit, oplichting, drugs, illegaal goedertransport, politiecapaciteit, sancties, zero-tolerance
211	Rechtszaken en processen	Beroepaantekeningen, voorkomen voor raadkamer, aanstellen onderzoeksrechter, strafmaat, detentie,...
CRIMINALITEIT		
231	Bommelingen en bomaanslagen	
232	Burgerlijke geschillen	Plagiaat, contractbreuk, ...
233	Fraude	Oplichting, afpersing, vervalsing, bedrijfspionage, belangenverstrengeling, corruptie... NIET: belastingfraude
234	Belastingfraude	Ontduiken van en knoeien met belastingen, belastingparadijzen, ...
235	Brandstichting en vandalisme	
236	Hooliganisme	
237	Straatgeweld en openbare orde	NIET: hooliganisme, migrantenrellen, ...

238	Migrantenrellen	
239	Handtassenroof, gauwdieven, carjacking	Diefstallen
240	Inbraken	Zowel in privé als in publieke gebouwen. Ook homejacking
241	Moord en moordpoging	Ook: zelfmoord, doodsb bedreigingen, massaschietpartijen (niet: terreuraanslag)
242	Verkrachtingen en aanrandingen van volwassenen	Stalking, #metoo,...
243	Pedofilie	
244	Overvallen	
245	Slagen en verwondingen, vechtpartijen	Ook: Mishandeling, huiselijk geweld, ...
246	Ontsnappings uit de gevangenis	
247	Drughandel	Gangsteroorlog om drugs
248	Ontvoering en losgeld	Ook pogingen, gijzelingen, kaping,
249	Gezinsdrama's	Ook berichtgeving over vermisten (indien ze niet onder een andere themacode horen)
250	Mensenhandel	Illegale Prostitutie, illegalen, vrouwenhandel, seksvluchtelingen, mensensmokkel
251	Piraterij	Schending van muziek- en auteursrechten, hacking, cyberaanvallen
RECHTEN EN VRIJHEDEN		
271	Racisme	Ook: Black lives matter-protesten
272	Mensenrechten	Ook mensenrechtenorganisaties
273	Doodstraf	Executies
274	Discriminaties en rechten van holebi's	Ook transpersonen, non-binaire personen, ...
275	Discriminaties en rechten van vrouwen	
276	Discriminaties en rechten van autochtone etnische minderheidsgroepen	Bijvoorbeeld Franstaligen in Vlaamse rand, Basken,...
277	Andere rechten en vrijheden, discriminaties	Bijvoorbeeld persvrijheid
*	Aandacht asielzoekers/illegalen	
*	Rechten/plichten van advocaat	Gedagsregels, geheimhouding, zwijgplicht, weigering cliënten,...
*	Rechten dader van criminele daad	Recht op advocaat, rechten tijdens verhoor, recht op verzorging, privacy,...
*	Rechten slachtoffer van criminele daad	Spreekrecht, recht op informatie, rechtsbijstand,...
*	Rechten slachtoffer van/in media	Anonimiteit, privacy, zwijgrecht, uitspraken van Raad voor Journalistiek
MIGRATIE, INTEGRATIE EN ASIELZOEKERS		
281	Seizoenmigratie en emigratie	
282	Integratie van migranten	Taalcursussen, integratiecursussen
283	Asielzoekers en illegalen	Opvang, behuizing, leefomstandigheden, aanwezigheid, uitwijzing uitgeprocedeerden, ...
284	Immigratie	Migratiestop, quota, beperkingen, regularisatie, ...
FINANCIËN		
301	Monetair en financieel beleid	Maatregelen, stabiel houden van valuta, wisselkoers, inflatie
302	Beurzen	AEX, Bel 20, Dow Jones, cryptomunten (vb: Bitcoin)
*	Aandacht markten/speculanten/beleggers	Vermelding van markt, speculaties, beleggingen, ... Ook hedge funds
303	Banksector, lenen, sparen	NIET: bedrijfsorganisatie van banken
304	Verzekeringen en rampenfonds	NIET: bedrijfsorganisatie van verzekeringsmaatschappijen
305	Belastingen	Ook eventuele loonlastenverlagingen, fiscus, andere taksen,...
*	Aandacht loonkosten	Hoge loonkosten, vertrek bedrijf naar buitenland als gevolg
306	Begroting	
307	Overheidsschuld, Maastrichtnormen, staatsschuld	
*	Aandacht ratingbureaus	Onderzoek naar de financiën van de banken (voorbeeld: S&P, Moodies, Fitch,...)
ECONOMIE		
311	Economische toestand	Economische analyses, conjunctuur, schulden crisis, consumentenvertrouwen, ondernemingsvertrouwen, koopkracht, ...
312	Economisch beleid	Berichten over de slechte economie, maatregelen van de regering, economische planning, steun aan bedrijven, ...
313	Privatisering/nationalisering en organisatie van overheidsbedrijven	Benoemingen, aandelen, beursgang,... van overheidsbedrijven
314	Handelsbeleid	Exportsteun, douanecontroles, invoerrechten,...
315	KMO's	Kleine of middelgrote ondernemingen, horeca
316	Distributie	Openingsuren van winkels, verplichte sluitingsdag, nieuwe wet op nachtwinkels, solden, koopzondag
317	Organisatie en beleid van specifieke bedrijven	Ontslagen, aanstellingen, gedeeltelijke verkoop, overname, sluiting/opening van vestiging, ...
318	Industriële sectoren	De bouw, de farmaceutische industrie, metaalindustrie, auto-industrie, haven, autosalon, Batibouw ...
CONSUMENT		
331	Consumentenzaken	Bescherming van consument, koopovereenkomst, geschillencommissie, garantie, testaankoop
332	Reclame	Marketing, Jury voor Ethische Praktijken (JEP), recensie/reclame voor bepaald product/dienst
333	Tarieven en prijzen, prijsveranderingen	(Controle van) prijzen van olie, elektriciteit, water, gas, telefonie,...
WERK		

351	Werkloosheid	Stijgen, status quo, dalen
352	Werkgelegenheidsbeleid	Stimuleren van de arbeidsmarkt, allerlei maatregelen wat betreft werklozen, opleidingen,...
353	Arbeidsmarkt	Toestand van de arbeidsmarkt, tekort of teveel aan bepaalde categorieën opgeleiden of niet-opgeleiden, aantal knelpuntberoepen,...
354	Sociaal overleg	Overleg tussen werkgevers en werknemers, nieuwe CAO's, vakbonden, ondernemersraad,...
355	Arbeidsomstandigheden	Welzijnswet, arbeidsinspectie, ziekte, verzuim
356	Ontslag	Brugpensioen en pensioenen, gouden handdruk, ontslagpremies,...
SOCIALE ZAKEN & GEZONDHEID		
401	Gezins- en familiale banden	Erfrecht, onderhoudsplicht, alimentatie, adoptie, co-ouderschap, scheiding
402	Kinderbijslagen en geboortepremies	
403	Jeugdzaken	Jeugdvoorzieningen, jeugdzorg, jeugdhuisen, zakgeld, verslavingen, depressies, ADHD, alcoholisme,...
404	Conceptie en anticonceptie	Abortus, anticonceptiva, in-vitrofertilisatie, klonen van mensen,...
405	Seksuele zaken	Seks vanaf 16, preventie van incest, pornografie, SOA's,...
406	Gezondheidsbeleid	Preventie van ziektes, inenting, coronamaatregelen, ...
407	Menselijke ziektes	Epidemieën, uitbraken, haarden, symptomen corona, coronacijfers, besmettingen, mentale gezondheid,...
408	Nieuwe medicijnen, kuren, technieken...	Wetenschappelijke testen, therapieën, ontdekkingen, nieuwe vaccins...
409	Voedselveiligheid en voedingskwaliteit	Biologische producten, vervaldata, terughaalacties, hormonen,...
410	Armoede en sociale uitsluiting	Zwervers, daklozen
411	Buurtontwikkeling	Buurfesteen, probleemwijken, leefbaarheid
412	Welzijn en de welzijnssector	Rusthuizen, dagcentra voor gehandicapten, daklozenwerking, zorgverzekering, ziekenhuizen,...
413	Ziekteverzekering	Terugbetalingen, maximumfactuur, ...
414	Pensioenen	Brugpensioenen, optrekken van pensioenleeftijd, Zilverfonds, verhoging van de minimumpensioenen, ...
415	Sociale zekerheid in het algemeen	Regionalisering, splitsing, RSZ-bijdrage, ...
416	Werkloosheidsuitkeringen	
417	Andere uitkeringen	
418	Euthanasie	
419	Anonimiteit in de samenleving	Kluzenaarsleven, vondelingschuif, Teleonthaal, privacygegevens, naamloze doden, GDPR...
DEMOGRAFIE		
451	Dood	Begraafplaatsen, terugbetaling begravenis, ... NIET: item over iemand die overleden is
452	Bevolking en demografie	Groei/afname, samenstelling van bevolking
MOBILITEIT & VERKEER		
501	Verkeersongevallen	
502	Reportages over files en aankondiging van wegwerkzaamheden	
503	Openbaar vervoer	Stakingen, bus, trein, tram, stakingen..
504	Beleid en actie rond verkeersdelicten	Boetes, sancties,...
505	Verkeersveiligheid	Voorlichting, campagnes, alcoholcontroles, plaatsen en werking flitspalen, ...
506	Algemene mobiliteitsproblematiek	Fileprobleem, vertragingen,...
507	Transport en vervoer	Nachtvluchten, treinvervoer, vrachtovervoer, scheepvaart, ...
508	Verkeersdelicten zelf	Alcoholgebruik achter het stuur, overdreven snelheid, door rood licht rijden, vluchtmisdrijf, ... NIET: aanpak, controles
509	Infrastructuurwerken en mobiliteit	Discussie over aanleg van een nieuwe weg, een fietspad, een snelweg, een kanaal, een treinverbinding,...
RUIMTELIJKE STRUCTUUR		
521	Ruimtelijke ordening	Stedenbouw, landschapsarchitectuur, lintbebouwing, bouwvergunningen, gewestplannen, Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen,...
522	Huisvesting	Sociale huisvesting, woningmarkt, prijzen van eigendommen, huurprijzen, verkrotting, huisjesmelkers, lege bedrijfsruimtes, kraken,...
*	Aandacht allochtonen	
MILIEU		
531	Natuurgebieden	De schorre in Boom, ...
532	Milieuvervuiling (bodem, water, lucht)	Uitbreiding, decreet voor onderhoud, afspraken
533	Geluidshinder	
534	Radioactief afval	Door vliegtuigen, kerncentrales,...
535	Afvalbeleid	Recyclage, eco-tax, huisvuilophaling, plastic, verpakkingen
536	Dierenwelzijn	Verwaarlozing, mishandeling, dierenasielcentra,...
537	Bedreigde dier- en plantensoorten	Kappen van het regenwoud, uitsterven dieren, wolven in Vlaanderen...
538	Klimaatveranderingen	Parijs-akkoord en andere protocollen/congressen/klimaat-akkoorden, gevolgen, opwarming van de aarde, klimaatmarsen, klimaatacties...
NATUUR		
551	Natuurverschijnselen	Noorderlicht, vallende sterren, zonsverduistering, onweer,...
552	Berichten over het weer (voorbij, huidig of toekomstig)	Goed weer vandaag, sneeuw in de Ardennen, hittegolf, koudegolf, warmterecords...
553	Indeling seizoenen en tijd	Zomertijd, meteorologische lente, Chinese en andere beginmomenten van het nieuwe jaar, ...
ENERGIE		
571	Energiebeleid	Plaatsen windmolens, kerncentrales, kolencentrales, afbouw kernenergie, beleid rond zonnepanelen, energiebesparende maatregelen, kernuitstap...

572	Duurzame ontwikkeling	Bouwen met duurzame en milieuvriendelijke materialen, toepassingen van energiebesparende technologieën, duurzame ontwikkeling over het algemeen
LANDBOUW		
581	Landbouw	Biologische landbouw, chemische bestrijdingsmiddelen, werktuigen, niet: teelt
582	De teelt, planting en oogst van specifieke producten	Mislukte oogst, aardappelteelt, veeteelt,...
583	Bosbouw	Roofbouw, keurmerken hout, Amazone,...
584	Visserij	Uitsterven van visbestanden, het overbevissen, quota,...
MUZIEK		
601	Populaire concerten en festivals	Verslagen van Pop/Rock/R&B/Folk/Wereldmuziek
*	Aandacht origine/etniciteit van kunstenaar	Afkomst
602	Klassieke concerten	Verslagen van Koor, Opera, symfonisch orkest
*	Aandacht origine/etniciteit van kunstenaar	Afkomst
603	Organisatie van festivals/concerten	Afgelasten, specifieke maatregelen, ticketverkoop,...
604	Muziekprijzen	Awards, onderscheidingen, Elisabethwedstrijd
605	Specifieke muziekvideo, release, hitlijsten,...	Ook: aankondiging album
606	Muziek- en festivalbeleid	Veiligheid, geluidsnormen, subsidies
FILM		
611	Specifieke film	Verslagen, recensies, releases, premières,...
*	Aandacht origine/etniciteit van kunstenaar	Afkomst
612	Filmprijzen	Oscar's, Golden Globes
613	Filmbeleid	Subsidies, minimumleeftijd,...
PODIUMKUNSTEN		
621	Specifieke voorstellingen theater, musical, dans, ...	
*	Aandacht origine/etniciteit van kunstenaar	Afkomst
622	Beleid podiumkunsten	Beleid rond theater, musical, dans, ...
623	Prijzen podiumkunsten	Prijs voor theaterstuk, musical, dansvoorstelling,...
LITERATUUR		
631	Specifiek boek, lezing, voordracht, evenementen met en rond boeken	Sfeerverslag van de boekenbeurs, voorstelling boek, lezing,...
*	Aandacht origine/etniciteit van kunstenaar	Afkomst
632	Beleid rond boeken, literatuur, het stimuleren van het lezen	Vaste Boekenprijs
633	Literatuurprijzen	Pulitzer, Nobelprijs
BEELDDE KUNSTEN		
641	Specifiek werk, prijs, tentoonstelling	Fotografie, grafische kunst, schilderkunst, textiele kunst, digitale kunst,...
*	Aandacht origine/etniciteit van kunstenaar	Afkomst
642	Beleid beeldende kunsten	Beleid rond Fotografie, grafische kunst, schilderkunst, textiele kunst, digitale kunst,...
PATRIMONIUM		
651	Archeologische ontdekkingen	
652	Architectuur	
653	Patrimoniumbeheer, bescherming van monumenten	Open monumentendag, subsidies, werelderfgoed, vernieuwing monument ...
654	Wereldtentoonstelling	BIE, bureau international des expositions
ANDERE CULTUUR		
661	Auteursrechten	SABAM, BAF, plagiaat,...
662	Andere culturele activiteiten en evenementen	Ook: human interestverhalen (indien ze niet tot 'celebrity' horen), fashion, culinair
663	Ander cultuurbeleid	
ONDERWIJS		
701	Organisatie van het kleuter en het lager onderwijs	Subsidies, nettensysteem, ontevreden leerkrachten, verloning, opleiding, Schoolstrijd, Pedagogische methode, ...
*	Taalaspect	Voertaal, bepaalde vakken
702	Organisatie van het middelbaar onderwijs	Subsidies, nettensysteem, ontevreden leerkrachten, verloning, opleiding, Schoolstrijd, Pedagogische methode, ...
*	Taalaspect	Voertaal, bepaalde vakken
703	Organisatie van het Hoger en universitair onderwijs (ook post-universitair)	Subsidies, nettensysteem, ontevreden leerkrachten, verloning, opleiding, Schoolstrijd, Pedagogische methode, ...

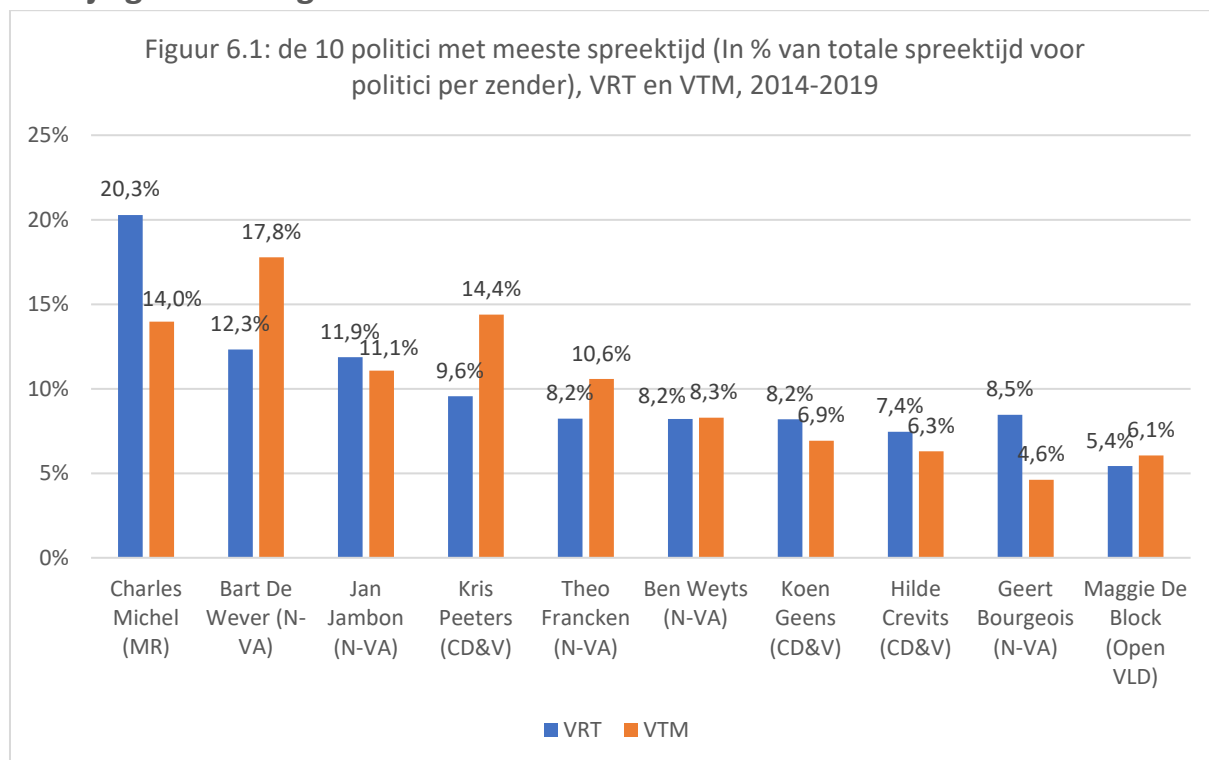
*	Taalaspect	Voertaal, bepaalde vakken
704	Evenementen in het kader van de onderwijskalender	Eerste schooldag, opening van het academiejaar, einde van het schooljaar, examens,...
WETENSCHAPPEN		
711	Wetenschapsbeleid	Subsidievormen, maatregelen tegen publicatiedruk, FWO, aantrekken (buitenlandse) onderzoekstalenten, Roadmap, Belspo, IWT
712	Specifieke wetenschappelijke ontdekkingen en prijzen (niet-medisch)	Nobelprijzen voor exacte wetenschappen en economie
713	Technologie	Ontwikkelingen, constructies, smartphone-applicaties
714	Documentatie en archieven	
715	Deontologie van de wetenschappen	Fraude, plagiaat
RUIMTEVAART		
721	Landing, lancering, status vlucht, experimenten aan boord (resultaten), ruimtewandeling, landing op de maan, ...	
722	Beleid rond ruimtevaart, ruimtevaartprogramma's, aanpassingen space station, ...	Verdeling verantwoordelijkheden, internationale samenwerking, technologische basis,...
723	Mislukkingen & rampen van ruimtevaart	Bijvoorbeeld: Ramp Challenger, ramp Columbia, crash Ariane.
VERMAAK		
731	Winnen van een loterij of speciale prijs	Loterijen, winnen van tickets bij wedstrijd, ...
732	Gokproducten	Poker, casino's, krasbiljetten
733	Gokverslaving en beleid	Wet op casino's, organisatie van nationale loterij
734	Kermissen, lunaparken	Pretparken, dierenparken
735	Verslag van feestvreugde	Nationale feestdagen, voetbal, Nieuwjaar, moederdag, kerstfeest, Pride, carnaval...
TOERISME		
741	Toerisme en recreatie: beleid en implementatie	Regeling voor kampeerterreinen, naaktstranden, weekendhuizen,...
742	Waarschuwing/beperking toerisme naar bepaalde landen	Negatief reisadvies
743	Toestand van toerisme	Vakantiedrukte, ophoping van toeristen (aan kust, Ardennen, skigebieden, buitenland)
744	Gestrande reizigers	
GODSDIENST		
751	Religieuze vieringen en traditionele religieuze gebruiken	Religieuze feesten, tradities, plaatsen Bijvoorbeeld: crematies, Allerheiligen, zaligverklaring, boeteprocessie, eucharistieviering, huwelijk, ...
752	Religieuze orden en sektes	NIET: Katholieke Kerk
753	Religies (algemeen, ideologie, onderverdeling)	De islam, moslimfundamentalisme, het ontstaan van de christelijke scheuringen, bouw van een nieuwe moskee, ...
*	Islam	Imams, Ayatollah, moskeeën,...
754	Organisatie van de Katholieke Kerk	Priesterwijdingen, roepingen, ontslag priester, Vaticaan, bisschop, kardinaal, paus, ...
755	Bezoeken, ontmoetingen en uitspraken van religieuze leiders	Toespraak paus, uitspraken aartsbisschop,
MEDIA		
761	Mediabeleid	Beheersovereenkomst, onderzoek, subsidies, diversiteit in de media,...
762	Evoluties in de mediawereld	Overnames, medialandschap, mediaconcentratie, oprichting, restyling, nieuw programma/medium, aanstellingen/ontslagen,...
763	Journalistieke deontologie	Wetgeving, journalistieke codes (onpartijdigheid, professionaliteit, objectiviteit), Raad voor de Journalistiek, schendingen door journalisten,...
764	Media-events	Benefietshows, records, ...
TELECOMMUNICATIE		
771	Telecommunicatie, GSM	Telefonie, telecomoperatoren, GPS, smartphones, apps, communicatiegadgets...
772	Internet en IT	Technologieën, nieuwe ontwikkelingen, netwerken, software, sociale media, Facebook, Tik-tok
773	De Post, posteries	Ook pakketdienst (vb: PostNL, DHL, DPD en UPS)
DEFENSIE EN WAPENS		
791	Bescherming tegen terroristische aanslagen, antiterrorisme	Staatsveiligheid, speciale eenheden, inlichtingendiensten, spionage,...
792	Organisatie en hervorming van het leger	Verkoop basissen, aanwervingscampagnes, herstructureringen, het transporteren van troepen, opdracht van het leger, aankopen van wapens door het leger, onderzoeken naar procedurefouten van leger,...
793	Wapenhandel, wapenleveringen, export van wapens	
*	Aandacht allochtonen	
794	Binnenlandse niet-militaire taken van het leger	Bijvoorbeeld hulp leger bij rampen
795	Privé wapenbezit	Verboden wapens, vergunningen, bewapeningsgraad van de bevolking, discussies over wapens in de VS, ...
INTERNATIONALE INSTELLINGEN EN VERDRAGSCONSTRUCTIES		

801	Oprichting, afschaffing, verandering, nieuwe voorzitter, toetreding nieuwe leden, ...	Ook beslissingen en ander nieuws van internationale instellingen dat in geen andere themacategorie past
EUROPA (= INSTITUTIONEEL; NIET GEOGRAFISCH)		
811	Europese Top	
812	Samenstelling en werking van de Europese Instellingen	Europese Commissie, Europees Parlement, Europese Raad van ministers, Europees Hof van Justitie
813	Europese Integratie	Eenwordingsproces
814	Europees Recht	Europees Hof, Europese richtlijnen, verdragen, bevoegdheden van Europa
815	Europees Economisch en Industrieel beleid	Concurrentie, gemeenschappelijke markt, import, export, havenbeleid
816	De uitbreiding van de Europese Unie	Toetreding van lidstaten, Brexit
817	Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid	Mensenrechten, verkiezingswaarnemers, defensie, aanpak vluchtelingen,...
818	Europese Financieel en monetair beleid	Eurozone, euro, stabiliteitspact, begrotingspact, groeipact, ECB, Noodfonds, maatregelen op EU-niveau,...
819	Europees Sociaal Beleid en Gezondheidsbeleid	Beleid tegen armoede, pensioensopbouw, vrijheid van verkeer van personen, Europese coronamaatregelen, gezamenlijke aankoop vaccins,...
820	Europees Landbouwbeleid	Landbouwsubsidies, regelgeving productie/prijzen, voedselveiligheid,...
821	Europees Milieubeleid	Milieurichtlijnen
OORLOG & VREDE		
841	Wereldvrede in het algemeen, aantal oorlogen in de wereld	Ook: Nobelprijs Vrede
842	Oorlog tussen twee of meer landen	
843	Intern gewapend conflict	Burgeroorlogen. Binnenlandse beweging of groepering, zonder betrokkenheid van ander land Bestand geschonden, aanvallen, staatsgreep, ... Bv. Arabische Lente, revoltes, revoluties, burgeroorlog,...
844	Intern gewapend conflict met betrokkenheid van een ander land	Inmenging/betrokkenheid van ander land. Bijvoorbeeld: de inmenging van andere landen in het Syrische conflict
845	Internationaal terrorisme	Bestrijding (bv. proces tegen terroristen), samenwerking antiterrorisme, terroristische netwerken. Terreuraanslagen met religieus motief zoals bv Bataclan, Zaventem, 9/11 NIET: oorlog Irak
846	Aanslagen met politieke motieven	Gijzeling, vliegtuigkaping, bomaanslagen/zelfmoordaanslagen met politieke motieven
847	Vredeshandhaving, peacekeeping operations	Blauwhelmen, pacts,...
848	Extern opgedrongen ontwapening	
849	WOI en WOII	Archief, geschiedenis, nieuwe ontdekkingen, ... NIET: herdenkingen
850	Andere oorlogen	Archief, geschiedenis, nieuwe ontdekkingen, ... NIET: herdenkingen
851	Oorlogstribunaal, Internationaal oorlogsen genociderechtspraak	Genocidewet, Tribunaal Den Haag
852	Vredesonderhandelingen, afkondigen bestand	
853	Herdenkingen oorlogen, bevrijdingen, veldslagen, oorlogsslachtoffers, ...	Ook herdenkingen 9/11, herdenking aanslagen Brussel,...
854	Specifiek protest tegen oorlog en vredesacties	Manifestaties, acties, betogingen, ... tegen oorlog en voor vrede.
INTERNATIONALE CONTACTEN		
861	Ontmoeting tussen internationale actoren buiten het kader van internationale organisaties	
862	Bezoek belangrijke vertegenwoordiger aan een ander land	Bezoeken president, minister,...
863	Internationale multilaterale samenwerking buiten een internationale instelling	Klimaatop
864	Diplomatieke verhoudingen	Diplomatieke betrekkingen, erkenning, opening/sluiting ambassade, ...
865	Internationale economische zaken en handelsbeleid	Anti-globalisering, economische steun aan buitenland,...
866	Internationaal financieel en monetair beleid	Acties van IMF, Wereldbank, afbouw schuldenberg in een internationaal perspectief, ...
RELATIES MET DERDE WERELD		
881	Koloniale aangelegenheden	Historische gebeurtenissen in ex-koloniën zoals Congo
882	Ontwikkelingssamenwerking	Steun aan projecten in derde wereldlanden, AZG,...
883	Vluchtelingenproblematiek door oorlog	Ook beleid en hulp. NIET: vluchtelingen van natuurrampen.
884	Noodhulp bij rampen	Natuurrampen of andere rampen
RAMPEN		
891	Natuurrampen (verslag feiten) en gevolgen	Ramp veroorzaakt door natuurkrachten en de gevolgen Orkaan, bosbrand, vulkaanuitbarsting, aardbeving, overstroming,...
892	Beleid, aanpak van natuurrampen	

893	Menselijke rampen (verslag feiten) en gevolgen	Ramp veroorzaakt door de mens Melt-down, olieramp, gaslek, gasontploffing, instorting gebouw, ...
894	Beleid, aanpak van menselijke rampen	
895	Verkeersrampen	Treinrampen, vliegtuigcrashes, kettingbotsingen, tunnelbranden, scheepsramp,...
896	Verantwoordelijkheid grote verkeersrampen, onderzoek, aanpassingen en gevolgen	
897	Huis of bedrijfsbrand	Al dan niet aangestoken. Als aangestoken: ook themacode 235
898	Hongersnood	
899	Ongevallen	Ongevallen van individuen met al dan niet dodelijke afloop (bv. huis-, tuin- en keukenongevallen) Niet: slachtoffers van rampen, verkeersongelukken of branden
SPORT		
901	Thuiskomst/vertrek sportmensen	Van of naar (sport)evenementen
902	Viering titel/ereplaats/overwinning	
903	Verslag wedstrijd	
904	Dopinggebruik	
905	Uitreiking prijs	
906	Sportbeleid	Dopingcontroles, regelgeving topsporten, ...
907	Organisatie, planning, voorbereiding sportmanifestatie	WK, EK, Olympische Spelen, Ronde van Vlaanderen
908	Organisatie sportverenigingen en transfernieuws	
CELEBRITY		
911	Personalia bekende personen	Bekend = voorgesteld als bekend
*	Aandacht allochtonen	Bekende allochtonen
*	Aandacht publieke leven	Celebrities op events, openingen, voorstellingen,...
*	Aandacht private leven	Ziekte, overlijden, zwangerschap, huwelijk, scheidingen, familie
*	Aandacht 'echte' celebrity	Paparazzi, roddelpers, celebrities op sociale media
912	Personalia sportmensen	
*	Aandacht allochtonen	
*	Aandacht publieke leven	Celebrities op events, openingen, voorstellingen,...
*	Aandacht private leven	Blessures, ziekte, overlijden, zwangerschap, huwelijk, scheidingen, familie
*	Aandacht 'echte' celebrity	Paparazzi, roddelpers, ...
913	Personalia politici	
*	Aandacht allochtonen	
*	Aandacht publieke leven	Politici op events, spelprogramma's, openingen, voorstellingen,...
*	Aandacht private leven	Ziektes, overlijden, zwangerschap, huwelijk, scheidingen, familie
*	Aandacht 'echte' celebrity	Paparazzi, roddelpers, ...
ROYALTY		
921	Persoonlijk leven royals en adellijke families	Ziektes, overlijden, zwangerschap, huwelijk, scheidingen, familie
922	Opvolging/afstand titel/terugkomst monarch of familie	
923	Bezoek royals aan andere landen	Bijvoorbeeld in het kader van een handelsmissie
924	Civiele lijst, dotatie koningshuis, rechten en rol koningshuis	Ceremoniële rol, protocollaire rol, dotaties familieleden,...
925	Boodschap van de Koning	Kerstboodschap/ Nationale feestdag
930	Andere faits divers i.v.m. met royals	Royals op events, openingen, voorstellingen,...

6. Bijlage 3: extra grafieken en tabellen

Tabel 6.1: Politici met meeste spreektijd (in minuten), vergelijking VRT-VTM, legislatuur 2014-2020

	VRT			VTM		
1	Charles Michel (MR)	243	7,0%	Bart De Wever (N-VA)	306	7,4%
2	Bart De Wever (N-VA)	165	4,7%	Jan Jambon (N-VA)	303	7,4%
3	Ben Weyts (N-VA)	150	4,3%	Charles Michel (MR)	226	5,5%
4	Jan Jambon (N-VA)	149	4,3%	Ben Weyts (N-VA)	216	5,3%
5	Kris Peeters (CD&V)	126	3,6%	Theo Francken (N-VA)	175	4,3%
6	Maggie De Block (Open VLD)	115	3,3%	Maggie De Block (Open VLD)	169	4,1%
7	Koen Geens (CD&V)	113	3,2%	Kris Peeters (CD&V)	157	3,8%
8	Hilde Crevits (CD&V)	101	2,9%	Koen Geens (CD&V)	143	3,5%
9	Theo Francken (N-VA)	99	2,8%	Hilde Crevits (CD&V)	115	2,8%
10	Wouter Beke (CD&V)	98	2,8%	Alexander De Croo (Open VLD)	101	2,5%
11	Alexander De Croo (Open VLD)	87	2,5%	Pieter De Crem (CD&V)	85	2,1%
12	Geert Bourgeois (N-VA)	87	2,5%	Bart Tommelein (Open VLD)	80	2,0%
13	Sophie Wilmès (MR)	69	2,0%	John Crombez (Vooruit)	80	1,9%
14	Johan Van Overtveldt (N-VA)	53	1,5%	Gwendolyn Rutten (Open VLD)	59	1,4%
15	Bart Tommelein (Open VLD)	52	1,5%	Nathalie Muylle (CD&V)	58	1,4%
16	Didier Reynders (MR)	49	1,4%	Steven Vandeput (N-VA)	58	1,4%

17	John Crombez (Vooruit)	47	1,3%	Geert Bourgeois (N-VA)	56	1,4%
18	Nathalie Muylle (CD&V)	40	1,2%	Christoph D'Haese (N-VA)	55	1,3%
19	Gwendolyn Rutten (Open VLD)	40	1,1%	Sophie Wilmès (MR)	45	1,1%
20	Joke Schauvliege (CD&V)	37	1,1%	Johan Van Overtveldt (N-VA)	43	1,1%

Tabel 6.2 Verdelingen standpunten vaccinatie per medium

		Voor verplichte vaccinatie %	Tegen Verplichte vaccinatie %	Niet eenduidig voor of tegen %	Verskil voor en tegen
VRT duiding	De Afspraak	50	28	22	22
	Terzake	62	15	23	46
	Villa Politica	100	0	0	100
	De Zevende Dag	22	22	67	0
	De Wereld Vandaag	25	33	42	-8
	De Ochtend	79	3	18	76
VRT nieuws	VRT NWS	51	33	16	18
	VRT 19u Journaal	36	36	29	0
Andere media	VTM 19u Nieuws	58	21	21	36
	HLN	55	32	12	23
	Knack	46	31	28	15
	Doorbraak	35	26	39	9
	De Wereld Morgen	20	60	20	-40
	De Standaard	53	26	23	27
	De Tijd	54	26	23	28
Totaal (n)		239	127	111	

Tabel 6.3 verdeling standpunten kernuitstap

		Voor Kernuitstap (%)	Tegen kernuitstap (%)	Niet eenduidig voor of tegen (%)	Verskil Voor - Tegen
VRT Duiding	Villa Politica	40,0	20,0	40,0	20
	De Zevende Dag	36,0	32,0	32,0	4
	De Afspraak	35,3	29,4	35,3	5,9
	Terzake	29,4	29,4	41,2	0
	De Wereld Vandaag	33,3	44,4	22,2	-11,1
	De Ochtend	33,3	8,3	58,3	25,0
VRT nieuws	Radio 1 nieuws	22,2	11,1	66,7	11,1
	VRT NWS	29,5	25,4	45,1	4,1
	VRT 19u Journaal	39,5	30,2	30,2	9,3
Ander medium	VTM 19u Nieuws	30,0	36,7	33,3	-6,7
	HLN	27,6	41,9	30,5	-14,3
	De Standaard	14,2	14,2	71,6	0
	De Tijd	23,9	34,1	42,0	-10,2
	De Wereld Morgen	58,3	2,1	39,6	56,2
	Doorbraak	4,7	72,1	23,3	-67,4
Knack	33,9	41,1	25,0	-7,2	
Totaal (n)		180	55	727	